

MAGYARORSZÁG MŰEMLEKJEGYZÉKE
NÓGRÁD MEGYE

MAGYARORSZÁG MŰEMLÉKJEGYZÉKE

NÓGRÁD MEGYE

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGVÉDELMI HIVATAL
BUDAPEST

2005

MAGYARORSZÁG MŰEMLEKJEGYZÉKE

Sorozatszerkesztő HÁRIS ANDREA
SOMORJAY SÉLYSETTE

Munkatárs BARDOLY ISTVÁN

Az egyes leírásokat készítette BB BODÓ BALÁZS
BK BOROSSAY KATALIN
KCS KERESZTESSY CSABA
VM VELLADICS MÁRTA

A jegyzék összeállításában közreműködött HAJDÓK JUDIT
KLENÓCZKY SÁNDOR

Szerkesztette BARDOLY ISTVÁN
HÁRIS ANDREA

Képek KÖH FOTÓTÁR
KLENÓCZKY SÁNDOR

Címlap: (trsz.:)

Második oldal: (trsz.:)

Tervezés és nyomdai előkészítés: KLTD-Film Bt.

ISBN 963 86510 7 5 ö

ISBN 963 7474 00 5

Kiadja: KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGVÉDELMI HIVATAL
Felelős kiadó: DR. VARGA KÁLMÁN, a KÖH elnöke

ELŐSZÓ

A MŰEMLÉKJEGYZÉK TARTALMA

A magyarországi műemlékek hivatalos jegyzéke utoljára 1990-ben jelent meg két kötetben, 1988-ban lezárt kézirat alapján. A rendszerváltást követő tömeges utcanév, helyrajzi szám, tulajdonos és funkció változás miatt azonban kiadása a megjelenést követően hamarosan újra aktuálisá vált. Ennek előkészítése folyamán megfogalmazódott az az igény is, hogy az új jegyzék a korábbinál bővebb tartalommal jelenjék meg, és ne csak az adminisztratív-, hanem a művészettörténeti adatok is kerüljenek felülvizsgálatra.

A lehetséges módszerek megfontolása során egyértelművé vált, hogy az új műemlékjegyzéket csak a teljes állományrevízió alapján lehet kiadni. Ez 1996 és 2002 között 95 %-ban elkészült, rendszeres revízió folyik még Somogy- és Baranya megyében, hiánypótlás pedig az egyes jegyzékek szerkesztéséhez kapcsolódóan. A munkában mintegy harminc, elsősorban művészettörténész végzettségű munkatárs vett részt. Az egységes adatfelvétel biztosítása érdekében minden objektumról adatlapot kellett kitölteni, kötött, illetve, szabad szöveges mezőkkel. Az egységes terminológia érdekében az adatlapokhoz kitöltési útmutató készült. A revízió alapvetően helyszíni szemlére épült, és elsődleges feladata az objektumok tényleges helyszíni, illetve földhivatali alaptérképeken történő azonosítása, valamint a szemrevételezéssel megállapítható értékek jegyzékszerű összeírása, valamint az épületekről leolvasható építéstörténeti vázlat összeállítása volt. Nem volt feladat a részletes topográfiai leírás, sem az alapvető szakirodalmon túlmenő forráskutatás. A teljes műemlékállomány helyszíni szemlén alapuló, egységes szempontrendszer szerinti és lehatárolt idő intervallumon belül történő áttekintésére 1960 óta nem volt példa. Több műemlék tartozékainak, berendezésének írásos és bőséges képi dokumentálására most került sor először. Így annak ellenére, hogy a begyűjtött anyag – minden erre irányuló intézkedés ellenére – kétségtelenül nem teljesen egységes, az országos állományrevízió olyan jelentős eredménye a műemlékvédelemnek, amelyre a további felügyeleti tevékenység és kutatómunka épülhet. Az adatlapok teljes tartalma a KÖH műemléki nyilvántartásának adatbázisába kerül, és ott szabályozott feltételek mellett kutatható.

A műemlékjegyzék az állományrevízió során összegyűjtött anyagnak csak egy meghatározott körét s emlékenként egy-egy fotót tartalmaz. Ennek ellenére több információt ad közre egy-egy emlékről, mint a korábbi jegyzék. Az ebből adódó területi következmények és más gyakorlati megfontolások együttesen eredményezték azt a döntést, hogy a jövőben sorozat jelleggel, megyénként adjuk közre a műemlékek jegyzékét. A szövegek (leírások, attribúció, datálás) a revíziós adatlapok alapján íródtak, a jegyzék szerkesztői által esetenként szükségesnek ítélt kiegészítésekkel és módosításokkal. Az egyes szócikkek végén a revíziót végző munkatársunk monogramját adjuk meg.

A MŰEMLÉKJEGYZÉK CÉLJA

A jegyzék szerkesztésekor célunk az volt, hogy a védett emlékeknek ne csak területenként összegyűjtött felsorolását adjuk, hanem segítségével az objektumokat könnyen és egyértelműen azonosítani is lehessen. Hogy ez a látszólag természetes szempont milyen kitüntetett figyelmet érdemel, az éppen a revízió során vált nyilvánvalóvá. A helyrajzi számok, az utcanév és a funkció változásai, a bel-, illetve külterületek átminősítése miatt nem egy emlék azonosítása csak hosszabb kutatás eredményeként volt lehetséges.

Az azonosításnak három feltételét határoztuk meg:

- 1.) Legyen az emlék könnyen megtalálható: ennek érdekében a fontosabb belterületi emlékek esetében lehetőség szerint, a külterületeknél kötelező jelleggel, az utca, házászám, helyrajzi szám szerepeltetése mellett szöveges orientációt is megadtunk.
- 2.) A leírás alapján legyen az objektum egyértelműen felismerhető. Az azonosítást segíti az egy jellemző nézetet ábrázoló fotó.

3.) Amennyiben a védett objektum épületegyüttest alkot, és/vagy a védelem több helyrajzi számot érint, legyen egyértelmű, hogy az együttes milyen alkotóelemekből áll, és azok melyik helyrajzi számon helyezkednek el. A szöveges leírás ezek szerint a szempontok szerint készült, részletes épületleírás nem volt a célunk.

Nem célja a műemlékjegyzéknek egy-egy védett objektum valamennyi műemléki értékkel bíró tartozékának, illetve berendezésének tételes felsorolása. E tekintetben a KÖH műemléki nyilvántartása az irányadó.

A MŰEMLÉKJEGYZÉK SZERKEZETE

Általános megjegyzések

A műemlékek településenként, településen belül pedig utcák szerint található meg. Mind a települések, mind az utcák szoros betűrendben követik egymást.

A tájékozódást mutató segítő azoknál a településeknél, amelyeknél az emlékek száma vagy a leírások hossza miatt a teljes emlékanyagot nem lehet könnyen áttekinteni. A mutató a műemlék azonosításának megkönnyítését célozza. Csak olyan településrész-, objektum-, illetve intézmény neveket vettünk fel, amelyek a jelenlegi jegyzékszövegben szerepelnek, vagy az előző jegyzékekben a maitól eltérő néven voltak megtalálhatók. Településrészekre a mutatóban lehet keresni. A belterületi településrészekben fekvő műemlékeket az adott utcához soroltuk, és a településrészt a leíró szövegben megemlítettük. A külterületi emlékek a település végén található, vastagon szedett „Külterület” alfejezetben szerepelnek, több nevesített külterület esetében azok betűrendjében, egyébként a helyrajzi számok növekvő sorrendjében.

Amennyiben egy objektumot műemlékpolitikai okból népi emlékként is nyilvántartunk, akkor ezt – a korábbi jegyzéktől eltérő módon – a leírás végén „népi műemlék” megjegyzéssel jelezzük.

Kérdőjellel jeleztük, ha a datálás vagy az attribúció szakirodalommal nem támasztható alá, vagy a szakirodalom kérdésesként kezeli.

A fejléc adatairól

1. Objektum neve – törzsszám

A fejléc első sora a műemlék eredeti rendeltetésének megfelelő nevet tartalmazza. Mögötte zárójelben templom esetében annak titulusa, más épületeknél indokolt esetben az eredeti rendeltetéstől eltérő, mai használatra utaló intézmény név (pl. városháza, múzeum, szálloda, oktatási intézmény hivatalos neve, stb.) olvasható.

A törzsszám (trs.) a műemlék egyetlen soha nem változó adata. A gyors azonosítás, illetve a törzsszám szerinti keresés lehetősége végett az objektummal egy sorban, a fejléc jobb szélén kiemelten jelenik meg.

Összetartozó műemlék részek vagy történetileg egy együttest alkotó műemlékek sokszor külön törzsszámon lettek műemlékké nyilvánítva. Előfordulhat ezért, hogy egy fejléc alatt a leíró részben több, külön törzsszámmal rendelkező objektum szerepel. A törzsszámot ezekben az esetekben is az objektummal egy sorban tüntetjük fel.

2. Utca, házszám

Egy utcán belül, amennyiben a számozás ezt lehetővé teszi, először a templomot adjuk meg, ezt követi a parókia, majd egyéb objektumok, pl. szobrok következnek.

Házszám nélkül említünk egyes műemlékfajtaikat (elsősorban templomokat), amennyiben a topográfiai azonosítás szempontjából a házszám közömbös vagy éppen zavaró.

Előfordul, hogy a műemlék nem köthető nevesített közterülethez. Az ilyeneket a település végéhez soroltuk, és a leírásban kitértünk a településen belül elfoglalt helyükre.

3. Helyrajzi szám

Ha egy helyrajzi számon és egy címen (pl. temetőben) több, külön törzsszámmal védett objektum van, akkor az együttesre utaló műemlék megnevezés alatt a közös adatokat egyszer adjuk meg. Ezt követően külön címszavanként következnek a műemlékek leírása. Ilyen esetben az emlékeket mutatóztuk. Ezt az eljárást követtük, tekintet nélkül arra, hogy a teljes együttes védett-e vagy sem. (Védett együttes mellett mindig törzsszám szerepel.)

Ha több helyrajzi szám is tartozik egy törzsszámhoz, akkor a fejlécben valamennyi számot feltüntettük. Amennyiben ilyen esetben több elemből álló műemlékről van szó, akkor a leíró részben minden külön említett elem után zárójelben megadjuk a vonatkozó helyrajzi számot.

4. Stílus

A műemléket jelenleg meghatározó, domináns stílusjegy alapján került meghatározásra. Egyéb, érzékelhető stíluselemekre a leíró részben utalunk.

5. Datálás

A műemléket jelenleg leginkább jellemző építési dátum. Korábbi építési periódusokra, illetve későbbi átépítésekre a történeti részben utalunk, fennmaradt részletek esetén lehetőség szerint azokra vonatkoztatva.

A leírás

A műemlékek leírása tartalmilag öt szakaszból áll, amely folyamatos szöveggént jelenik meg.

Az objektum topográfiai meghatározása a műemlék településen belüli vagy ahhoz viszonyított helyét adja meg, amennyiben ez az azonosításhoz nélkülözhetetlen, avagy azt segíti.

Az emlék jellegének leírása utal a környezettel való kapcsolatra (tájéolás, beépítés módja, környező terepviszonyok, amennyiben ezek jellemzőek), alaprajzi elrendezésre, tömegre és a jellegzetes homlokzati elemekre (pl. rizalitok, erkélyek, stb.). Részletes homlokzatleírás nem volt cél.

Belső építészeti részletet csak akkor említünk meg, ha ez tartozékként jelentős, esetleg a datálás vagy a stílus meghatározás alapjául szolgált. Ezt követi az épület tartozékainak és berendezésének utalásszerű ismertetése (alfestés, üveglak, berendezés), az adott elem után zárójelben az ismert mesterek nevével; az orgonát külön említjük, amennyiben hangszerként is műemléki értékkel bír. A mesternevekre, berendezésre történő utalás jelzésszerű, tételes információért a KÖH műemléki nyilvántartásához kell fordulni.

A leírást az építéstörténet lényegesnek ítélt momentumainak felsorolása követi, a fejléc tartalmának megismétlése nélkül. Csak olyan adatokat szerepeltetünk, amelyek az építéstörténet szempontjából meghatározóak. A leírásban az építész és az építtető nevére, illetve a kivitelezőre külön utalás történik zárójelben. Az épület egyes részleteire vonatkozó építési dátumokat lehetőség szerint a leíró részben, az egyes épületrészek leírása után közöljük.

Heves megye műemlékeinek állományrevíziójára 1998-ban került sor, a kéziratot 2005. június 30-án zártuk le. A műemlékjegyzék a KÖH hivatalos kiadványa, amely a Műemlékvédelmi Tudományos Intézet gondozásában jelenik meg.

2005. július 15.

Haris Andrea – Somorjay Sélysette

RÖVIDÍTÉSEK

D – dél

É – észak

ev. – evangélikus

gör. kat. – görög katolikus

hrsz. – helyrajzi szám

K – kelet

KÖH – Kulturális Örökségvédelmi Hivatal

MJT - műemléki jelentőségű terület

MK – műemléki környezet

Ny – nyugat

r. k. – római katolikus

ref. – református

trsz. – műemléki törzsszám

u. – utca

ALSÓLÁP > NÓGRÁDSÁP

ALSÓPETÉNY

Mutató

Kiskastély > Prónay-kastély

R. k. templom (Szent István király)

5436

Fűzfásor u. 2.

hrsz.: 112

15. század

gótikus

Dombon, régi temetőben, szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, oromfalas Ny-i homlokzattal, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású, támpilléres szentélyvel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik; a D-i hajófal közepén bejárati előcsarnokkal. A hajó fölött nyeregteretű, a D-i előcsarnok nyereg-, a sekrestye félnyeregteretű. A D-i hajófalán a barokk ablakok körül gótikus ablakok kibontott maradványai, az É-in befalazott gótikus kapu nyoma és festett csúcsíves mező, utóbbi megjelenik a sekrestye Ny-i falán is. A szentély D-i falán csúcsíves ablakok, az É-in festett díszítőelem. Ny-i kapuja barokk. A hajó csehsüveg boltozatos, bejárati oldalán karzat, a szentélyben gótikus boltozatindításokon keresztboltozat. Falképek: az É-i hajó-, és szentélyfalon, töredékek, 15. század. Berendezés: jellemzően 19-20. század; főoltárkép: 1972 (Szilágyi János); mellékoltár: a barokk építmény, oltárkép: 1903 (Szelle Andor). Épült a 15. században, hajóját 1724-ben Jeszenszky István régi anyagból átépítette. A diadalív kronosztikonos felirata szerint 1759-ben Bacskadi Pál és felesége, Hunyadi Anna beboltoztatta, kórust építtetett, renováltatta, befedette és oltárt állított benne. A templom közelében áll: harangtorony (trsz.: 5437); Werbőczy-emlék (trsz.: 5438); kőfeszület, kőcorpusszal.

BK

5436

R. k. harangtorony

5437

Fűzfásor u. 2.

hrsz.: 112

barokk

18. század

A templomtól (trsz.: 5436) K-re, szabadon álló harangtorony. Négyzetes alaprajzú, kétszintes, órapárkánnyal, hagymasisakkal. Épült a 18. században.

BK

5437

Werbőczy-emlékmű

5438

Fűzfásor u. 2.

hrsz.: 112

késő barokk

1796

A templomtól (trsz.: 5436) K-re, a harangtorony (trsz.: 5437) szomszédságában álló emlékmű. Alépítménye egy régebbi, törtkő falazatú kriptá, D-i oldalán két, Ny-i egy bejárattal. A kriptá D-i homlokzata fölött gúla alakú emlékmű, csúcsán gömbbel, oldalán kronosztikonos felirattal, mely szerint az emlékművet özvegy Gyurcsányi Ignác

5438

5439

Blaskovics Terézia állíttatta családi kriptája fölé 1796-ban, a település egykori birtokosának, Werbőczy Istvánnak emlékére, aki a hagyomány szerint itt írta a Tripartitumot.
BK

Sírkövek

5439

Fűzfásor u. 2.
hrsz.: 112
barokk és klasszicista
18–19. század

A templom (trsz.: 5436) körül álló, illetve eldölt homokkő sírkövek 1781–1880 közötti időszakból. Jellemzően téglalap alakú kőlapok, a tetejükön kereszttel, melynek szárjai háromkaréjos végződésűek.

BK

5435

Prónay-kastély és kiskastély

5435

Petőfi Sándor u. 52.
hrsz.: 177
barokk
18. század közepe

Emelkedőn, parkban szabadon álló kastély, tőle DK-re kiskastély, K-re majorsági épület, továbbá a park bejáratánál őrház. A kastély U alaprajzú, földszintes. Ny-i szárnya Ny-i homlokzatán timpanonos középrizalit, a timpanonban címerrel, előtte néhány lépcsőfokkal megemelt terasz, kétoldalt lépcsővel. Nyeregtetője az U szárjai fölött lekonytolt, a középrizalit szélességében manzárdtető fedí. Bejárat a Ny-i szárny két homlokzatának középtengelyében. Egytraktusos, oldalfolyosóval, teknőboltozatos és csehsüveg boltozatos helyiségekkel, az elpusztult boltozatok helyén új síkmennyezet, belső terei erősen átalakítva. Új nyílászárók, régi rácsok. Pincéje nagy része betemetve. A kiskastély négyzet alakú udvart bezáró négy földszintes szárnyal, újabban lefedett belső udvarral, sarokrizalitokkal. A sarokrizalitok fölött manzárdtetővel, a szárak fölött nyeregtetővel fedett. Egytraktusos, síkmennyezetes helyiségekkel. Belső terei erősen átalakítva. Az udvarban toszkán oszlopokkal, terrazzo padozatokkal. A majorsági épület téglalap alaprajzú, földszintes, régebbi része manzárd-, újabb kontyvetős. Egytraktusos, síkmennyezetes helyiségekkel, belső terei erősen átalakítva. Az őrségház négyzetes alaprajzú, manzárdtetős kis épület. Eredetileg a Gyurcsányi családé volt, csak a 19. század első felében lett a báró Prónay családé.

BK

BALASSAGYARMAT

Mutató

Kiállítóterem > Kacskovics-major; görögkeleti szerb templom

Megyei Művelődési Központ > Megyeháza

Könyvtár és Kiállítóterem > Kacskovics-major

Múzeum > Palóc Múzeum

Szent Imre Keresztény Iskola > Angolkisasszonyok zárdája

Ev. templom**5665**

Kossuth Lajos u. 34.

hrsz.: 1498

barokk

1786

Kő támfallal megerősített dombon, szabadon álló, keletelt, egyhajós templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronyral, a hajónál keskenyebb, szegmentíves záródású szentéllyel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregtetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekonyult. Hajója és szentélye tükörboltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat, a karzata csehsüveg boltozatos. Berendezés: 18 század vége, 20. század; főoltárkép: késő barokk oltárépítményben, 20. század. Orgona: 1862 (valószínűleg Bakos Károly), átépítve és bővítve. Épült 1785–1786-ban, tornya 1793–1794-ben. 1809-ben tűzvész során leégett, 1812-ben újjáépítették. Karzata 1836-ban épült.

BK

5665

Megyeháza (Megyei Művelődési Központ)**5666**

Köztársaság tér 6.

hrsz.: 445

klasszicista

1835

Szabadon álló, U alaprajzú, egyemeletes épület, DK-i szárnyán középrizalittal. Nyeregtető, a rizalit fölött manzárdtetővel fedett, tetőtere utólag beépített. Az udvari oldalsó homlokzatok árkadosak, beüvegezett nyílásokkal. Kétraktusos, közép-, illetve oldalfolyosóval. Földszinti helyiségei dongaboltozatosak, az emeletiek síkfödémek. Reprezentatív kapualj, főlépcső, átalakított díszterem, karzattal. A lépcsőházban színes üvegablakok, valószínűleg 1894-ből. Épült 1834–1835-ben (építész: Kassalik Ferenc), középrizalitját 1894-ben átalakították. Az 1949-ben végrehajtott belső átalakítási munkák során a díszterem bal oldali karzatát elbontották. A homlokzatán, a középrizalit földszinti tengelyek között, Madách Imre, Mikszáth Kálmán, Nagy Iván, Janko Král emléktáblája. ÉNy-ról a börtönnel (trsz.: 5668) határos.

BK

5666

Angolkisasszonyok zárdája (Szent Imre Keresztény Iskola)**5667**

Köztársaság tér 9.

hrsz.: 1588/1

klasszicista

1840 körül

Zárt sorú beépítésben álló, téglalap alaprajzú, emeletes épület, nyeregtetővel, ÉNy-i homlokzatán timpanonos középrizalittal. Bejárata az utcai homlokzatról áthelyezve az udvarra. DNy-i végfalához új épületrészek kapcsolódnak, melyek részben a védett (hrsz.: 1588/1), részben a szomszédos telken, nem védett (hrsz.: 1588/2) állnak. Kétraktusos, középfolyosós, a földszinten donga-, az emeleten poroszüveg boltozatos helyiségekkel, részben átalakítva. Épült 1840 körül, az Angolkisasszonyok számára 1846-ban vásárolta meg az épületet Kopácsy József hercegprímás. Bejáratát 1952–1953 között helyezték át, az új részek az 1970-es években épültek.

BK

5667

5668

Megyei börtön**5668**

Madách Imre u. 2.

hrs.: 447

klasszicista

1845

A Megyeházától (trs.: 5666) ÉNy-ra, annak U alakú udvarának középtengelyében szabadon álló, kör alaprajzú, hatszintes épület, kilencvenfokongként háromszintes, timpanonos, illetve lépcsőzött alaprajzú, oromzat nélküli középrizalitokkal. Épült 1842–1845 között (építész: Novák Dániel).

BK

10660

Palóc Múzeum**10660**

Palóc liget 1.

hrs.: 1

szecessziós

1913

Parkban, szabadon álló, tagolt tömegű és alaprajzú, háromszintes épület, a kontyvetőt variáló tetőformákkal. Főhomlokzatának meghatározó eleme a lépcsőzetes talpazaton emelkedő, nagyméretű íves lezárású keretben elhelyezett mellszobor, a nagyterem konzolos erkélye és a konzolos bejárati előtető, fölötté Nógrád vármegye címere. Elkerített udvarában szabadtéri múzeumi építmények. A nagyteremben stukkóval díszített kosáríves dongaboltozat. Építésével egykorú tetőszerkezet és nyílászárók. A múzeumot Nagy Iván alapította 1891-ben, az épület 1913-ban épült (építész: Wälder Gyula).

BK

5669

R. k. templom (Szentháromság)**5669**

Rákóczi u. 20.

hrs.: 514

barokk

1746

Utcavonalra épült, szabadon álló, egyhajós templom, DK-i homlokzata elé rizaliktént kilépő középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, szegmentíves záródású szentélyvel, melynek ÉK-i oldalához sekrestye, hátfalához kriptalejáró kapcsolódik. Nyeregetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekontyolt. A belső fiókos dongaboltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat, a karzatalja és a sekrestye keresztboltozatos. Berendezés: jellemzően 18. század közepe; oltárkép, 1755–1757 (Franz Anton Maulbertsch). Épült 1740–1746 között Balassa Pál költségén, 1906-ban megújították. A templomkertet historizáló kovácsoltvas kerítés övezi.

BK

5670

Lakóház**5670**

Rákóczi u. 35.

hrs.: 1532

barokk

1820

Zártsorú beépítésben álló, téglalap alaprajzú, emeletes ház nyeregetővel, ÉNy-i, utcai, homlokzatán kis kiülésű középrizalittal, melyet a földszinten falpillérek, az emeleten féloszlopok határolnak. Bejárata a középtengelyben, kőkeretes. Két oldalán üzletportálok. Udvari homlokzatához toldalék csatlakozik, 20. század második fele. Épült a 1820-

ban, homlokzatai, belseje különböző időpontokban erősen átalakítva. Az udvarban, a házzal párhuzamosan, földszintes, középrizalitos, 19. századi épület.

BK

Lakóház

5671

Rákóczi u. 37.

hrsz: 1531

barokk

18. század második fele

Zártorú beépítésben álló, téglalap alaprajzú, emeletes ház, nyeregterővel, ÉNy-i, utcai, homlokzatán timpanonos középrizalittal, melyet az emeleten féloszlopok határolnak. Kőkeretes kapuja a jobb szélső tengelyben, kapuzárnyak felső ívmezője faragott oroszlánokkal díszített. Udvari homlokzatához toldalék csatlakozik, 20. század második fele. Kapualjának egyik szakasza csehsüveg boltozatos, a földszinti üzlethelyiségekben álmennyezet. Az emelet kéttraktusos. Épült a 18. század második felében. A 19. század első felében klasszicista stílusban átalakították és gyógyszerházat működött benne. Udvari homlokzatát a tető leomlása miatt 1972-ben teljesen átépítették.

BK

5671

Kacskovics-major (Könyvtár és Kiállítóterem)

8154

Rákóczi u. 107.

hrsz.: 1239

klasszicista

19. század első fele

Az utcavonaltól kissé beljebb épült, szabadon álló, L alaprajzú, földszintes ház, kontyterővel. É-i homlokzatának ablaknyílásai mélyített tükrökben kosárárvas záródásúak, udvari homlokzatai árkádosak, beüvegezett nyílásokkal. Egytraktusos, oldalfolyosóval, helyiségei síkmennyezetesek. Az egyik szobában kályhahely, szecessziós kályhával. Épült a 19. század első felében. Kacskovics-, majd Schiedl-majorként ismert.

BK

8154

Görögkeleti szerb templom (Kiállítóterem)

8155

Szerb u. 5.

hrsz.: 600/1

historizáló

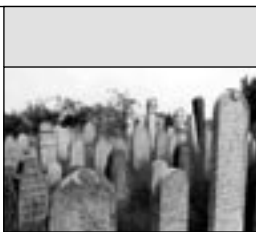
1911

Szabadon álló, kereszt alaprajzú templom, a kereszt szárai között elhelyezkedő alacsonyabb, íves térbövíletekkel, Ny-i homlokzati toronnyal, poligonális szentélyzáródással. Ny-i homlokzata előtt kovácsoltvas ráccsal lekerített terület. Téglaburkolatos, kevés kő elemmel. A szentélyfal külső síkján 18. századi görög feliratos sírkövek vannak elhelyezve. A korábbi 1787-ben épült templomot 1909-ben lebontották és helyére 1911-ben építették a jelenlegi épületet.

BK

8155

10807

Izraelita temető

10807

Temető u.
hrsz.: 1051

–

18. század eleje – 20. század eleje

A város K-i részén, a vasútvonal közelében elhelyezkedő, szabálytalan négyszög alakú telek. Kerítése részben téglakoronás fal, részben beton. A temető ÉNy-i sarkában csatlakozó beépítésben az utcavonalra épített, téglalap alaprajzú, földszintes, téglalburkolatos, nyeregvetős ravatalozó áll, falán holokauszt emléktábla. A temetőben holokauszt emlékmű és kb. 3000 sírkő, melyek főbb típusai: íves záródású kőtábla, obeliszk, kettétört oszlop. (1944-ig zsinagóga is állt itt.)

BK

8183

Lakóház (Szlovák tájház)

8183

Petőfi Sándor u. 98.
hrsz.: 77

–

19. század második fele

Fésűs beépítésben álló, előkertes, téglalap alaprajzú, földszintes ház nyeregvetővel, udvari homlokzata előtt faszerkezetes tornáccal. Belseje egytraktusos, szoba – konyha – szoba – kamra beosztású, gerendás deszkamennyezettel. Konyhája szabadkéményes. A ház végében istálló, toldalékkal, átalakítva (vendégszoba, vizesblokk). Népi műemlék.

BK

5819

R. k. templom (Nagyboldogasszony)

5819

Petőfi Sándor u. 22.
hrsz.: 475
késő barokk

1822

Dombon, szabadon álló, egyhajós templom, K-i homlokzata síkjában középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentéllyel, melynek D-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregvetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekonyult. A kapu zárókövén 1890-es évszám. Karzatfeljáró kívülről, a D-i oldalon. Belseje csehsüveg boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat. Főoltárkép: 1760 körüli műhelymunka (Johann Lucas Kracker ?); szószék: klasszicista, 19. század eleje; a berendezés többi darabja későbbi. Orgona: 1885 (Steinreich Liót). Épült 1809–1822 között. A templom mellett: kőfeszület maradványai, 1841; a templom előtt: kőfeszület, korpuszal.

BK

BÁTONYTERENYE

Mutató

Kisterenye

Maconka
Nagyterenye
Múzeum > Kisterenye, Gyürky–Solymossy-kastély
Kisterenye

Lakóház **5838**

Árpád út 18.

hrsz.: 112

–

20. század eleje

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület, utcai végén alsó csanakontyolt nyeregtetővel fedett, deszkaoromzatán fűrészelt díszítéssel. Utcai ablaka kicserélve. Udvari homlokzata tornácos, falazott négyzetes pillérekkel és mellvéddel. Pillérközei részben beépítve. Egytraktusos, egykor szoba – konyha – szoba – kamra beosztású volt, mára a beépítésekkel átalakítva. Egy helyiségben gerendás deszkamenyезet. A ház 1867-ben Zubericsány János birtokában volt. 1904-ben zsúpfedelét cserépre cserélték, falát megmagasították. 1970-ben utcai ablakait áthelyezték, kicserélték, ekkor építették a téglapilléreket is. A ház végében egykor álló melléképületeket elbontották. Népi műemlék.

KCs

5838

Lakóház **5839**

Árpád u. 20.

hrsz.: 113

–

19. század második fele

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület. Az utcai végén alsó csanakontyolt nyeregtetővel fedett, deszkaoromzatán fűrészelt díszítéssel. Udvari végéhez félnyeregtetős fűskamra kapcsolódik. Az udvari homlokzata tornácos, faoszlopokkal, deszkamellvéddel, az utcai és a kerti homlokzat felé félköríves bejáratokkal. Az utcai bejárat befalazva. Egytraktusos, szoba – konyha (falazott tűzhelyel) – szoba – kamra beosztású, gerendamenyезetes helyiségekkel. Egy helyiségben gerendás fáfödém. 1867-ben Tóth Pál tulajdonában volt. 1901-ben, akkori tulajdonosa, Tóth József a zsúpfedést cserépre cserélte. A tornác utcai bejáratát 1942-ben elfalazták, ekkor építették kemencéjét is. Népi műemlék.

KCs

5839

Gyürky–Solymossy-kastély (Múzeum) **5840**

Népkert u. 7.

hrsz.: 69 (lovarda), 70 (könyvtár), 71 (óvoda), 72/1 (park), 72/2 (kastély), 73 (ispánlak K-i vége), 74 (ispánlak többi része)

késő barokk

1790 körül

Parkban, szabadon álló kastély. A kastélytól D-re elhelyezkedő melléképület (ispánlak), a kert É-i részén az egykori lovarda, a kert É-i és D-i kapujánál egy-egy őrház. A kastély téglalap alaprajzú, egyemeletes épület, Ny-i homlokzatán középrizalittal, ÉNy-i és DNy-i sarkán kör alaprajzú saroktoronnyal. Manzárdtetővel, a tornyokon zindelyes hagymasisakkal fedett. Kétraktusos, dongaboltozatos középfolyosóval, donga- és teknőboltozatos helyiségekkel. Korábbi épület felhasználásával 1790 körül építették át gróf Gyürky Pál és családja számára, a 19. században a báró Solymossy Jenő

5840

birtokába került. A D-i űrház négyzetes, földszintes, sátoerttős épület, az É-i téglalap alaprajzú, földszintes, nyeregettős. A lovarda T alaprajzú, földszintes épület, nyeregettővel. Középrése emeles, haránt irányú nyeregettővel fedett, D-i homlokzatán nagy, szegmentíves kapunyílásokkal. Az ispánlak hosszan elnyúló, több periódusban épült, földszintes épület nyeregettővel. ÉNy-i sarkán kör alaprajzú, emeles torony kúptetővel. É-i szárnyának középső, betoldott része elbontva. D-i űrház, lovarda, ispánlak, 19. század. A kastélytól É-ra újabb épületek: óvoda és kultúrház.

KCs

Győrky-Solymossy-kastély műemléki környezete (MK)

6854

A település kisterenyéi részén, angolparkban, szabadon álló kastély műemléki környezete a következő lehatárolással: a 66. hrsz.-ú telek ÉK-i sarkából D-i irányba indulva követi a mondott telek K-i határát, amíg az el nem éri a 72/2. hrsz.-ú telek határát. Innen DK-i, majd D-DK-i, tovább Ny-DNy-i, majd ismét D-DK-i irányba fordulva halad tovább a 72/2. hrsz.-ú telek határain a 147. hrsz.-ú telek ÉK-i sarkáig. Innen a 147. hrsz.-ú telek határain halad, amíg vissza nem érkezik a 72/2. hrsz.-ú telek D-i határához. Ezen, majd a Ny-i telekhatáron jut vissza az É-iig, amit K-i irányba fordulva követ tovább. A 72/2. hrsz.-ú telek É-i határának folytatásában fut a 68, 67 és 66. hrsz.-ú telkek É-i határa. Utóbbi É-i és K-i határának metszéspontjában végződik a műemléki környezet határvonala.

5841

R. k. templom (Szent István vértanú)

5841

Szent István út

hrsz.: 147

késő barokk

1798

Dombon, a temető közelében, szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, Ny-i homlokzata előtt emelkedő középtoronnyal, a hajóval azonos szélességű, szegmentíves záródású szentéllyel, melynek D-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregettővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekontyolt. Belseje élkereszt boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat. Falképek: 1956 (Szilágyi János). Berendezés: jellemzően 18–19. századi; főoltárkép: 1962 (Ádám Gyula); A régebben itt álló, 15. századi templomot 1798-ban megnagyobbították, és teljesen átépítették.

KCs

MACONKA

5842

R. k. templom (Szent István király)

5842

Ózdi út

hrsz.: 2915

román

13. század vége

Dombon, szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, oromfalas Ny-i homlokzata fölött huszártonnyal, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentéllyel, a hajó É-i falához kapcsolódó sekrestyével. Nyeregettővel fedett, amely a hajó és a szentélyzáródása felett felső csonkakontyolt. A D-i hajófalon román kori résablakok. A hajó bejárati oldalán karzat, mennyezete fakazettás, 20. század második fele. A szentélyben gótikus bordás keresztboltozat, a sekrestyében csehüveg boltozat. Falképek: szentélyben, a diadalív pillérein és a hajófal egyes szakaszain, 1280 körül, illetve az 1400-as évek eleje. A szentély boltozata 15. századi. A templom a 13. század végén épült, a 17. század végén

átépítették, karzata 1811 után, mai tetőszerkezete és homlokzati tornya 1875-ben épült. Helyreállításakor 1970–1971-ben a hajó barokk boltozatát elbontották.

KCs

Fakereszt 5843

Ózdi út
hrsz.: 2915
–
1877

A r. k. templom (trsz.: 5842) D-i homlokzata előtt áll. Lábazatán faragások: két angyal kehellyel, alatta IHS bevésés, halálfej lábszárcsontokkal, alább rozetta, majd két gyertya között úrmutató. Legalul felirat, évszámmal, mely szerint Állíttatta Nagy Mária és leánya, Kis Pál Mária 1877-ben. A kereszten festett fém korpusz. Népi műemlék.

KCs

5843

NAGYBÁTONY

R. k. templom (Szent György) 5852

Alkotmány út
hrsz.: 4344
barokk
1735

Dombon szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregretős templom, felülkontyolt Ny-i oromfala fölött huszártoronnyal, a főhajóval azonos szélességű, háromkaréjos szentélyvel, a hajó É-i falához kapcsolódó sekrestyével. Bejárata a Ny-i homlokzaton. A hajó D-i homlokzatán világháborús emléktáblák. Belseje csehsüveg boltozatos, a karéjokban félkupolák, a hajó bejárati oldalán és az É-i karéjban karzat. Berendezés: 20. század. Falképek: 1959 (Szilágyi János). Szentélyének alaprajza középkori eredetre utalhat. Valószínűleg középkori templom felhasználásával, 1735-ben kezdték építeni, a hagyomány szerint a felsőlengyendi pusztatemplom anyagából. 1811-ben átépítették, É-i karzata 1930-ból való.

KCs

5852

BECSKE

Balás-kúria (óvoda és orvosi rendelő) 5672

Fő u. 33.
hrsz.: 237
klasszicista
1820 körül

Nagyméretű telken, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület, kontytetővel. D-i oldalán négyzetes alaprajzú, hat pilléres, nyitott veranda, É-i oldalának nagyobb részén nyolcoszlopos tornác. Az épület Ny-i vége és a veranda későbbi hozzáépítés. Kétraktusos belső, a régebbi részben tükörboltozatos, az újabb részben poroszüveg boltozatos helyiségek. Padlásának és kisméretű pincéjének bejárata a Ny-i, hozzáépített részben. Falképek: klasszicista (lemeszelve), 1820 körül. Épült 1820 körül, a 19. század végén bővítették, majd Sipeki Balás Lajos rozsnyói püspök és testvére vásárolta meg. Újabb bővítésére 1924-ben került sor. Ugyanezen a telken, az É-i telekhatáron, részben

5672

felújított, nyeregtetős, két részből összeépült, hosszú ház. Klasszicista falképeit 1974-ben levették.

BK

BANCZÚRFALVA > **SZÉCSÉNY**

BÉR

Mutató

Lázár-kúria > Külterület, Virágospuszta

Virágospuszta > Külterület

5728

Ev. parókia

5728

Szabadság tér 1-2.

hrsz.: 798

klasszicista

1820 körül

Az ev. templomtól (trsz.: 5727) ÉNy-ra, az úttal párhuzamosan, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes ház, kontytetővel. ÉNy-i homlokzata közepén kétoszlopos, nyitott tornác, mögötte a bejárat. Az udvar bejárati kapujának vaspántján 1776-os évszám. Kétraktusos, síkmennyezetes helyiségek, 19. század végi nyílászárók, a középső szobában kályhahely. Pincéje új, az épület ÉK-i vége alatt. Épült valószínűleg korábbi épület felhasználásával 1820 körül. Ugyanezen a helyrajzi számon áll még két, téglalap alaprajzú, földszintes, nyeregtetős gazdasági épület, amelyek a 18. században épültek, valamint egy félig földbe vájt pince.

VM

5727

Ev. templom

5727

Szabadság tér 3.

hrsz.: 788

gótikus

14. század

Dombon szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronyral, a torony D-i oldalán karzatfeljáróval, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentéllyel. Nyeregtetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekontyolt. Bejárata a hajó D-i homlokzatán. A torony sarkai a második emeletig kváderkövel armírozottak. É-i homlokzatának első emeletén csücsíves ablak, Ny-i homlokzatának első emeletén ikerablak, középszlop nélkül. Belseje síkmennyezetes, a hajó bejárati oldalán karzat. A hajó É-i oldalán befalazott csücsíves bejárat. Berendezés: 19. század; oltárkép: 1900 (Kubányi Lajos). A középkori templomot 1721 előtt állították helyre, s az evangélikusok használták. 1896-ban bővítették, támpilléres szentélyét elbontották, a hajó ablakait átalakították és a 14. századi tornyot egy emelettel megmagasították.

VM

KÜLTERÜLET

VIRÁGOSPUSZTA

Lázár-kúria

5729

hrsz.: 062/1

klasszicista

19. század első fele

A településtől É-ra, külterületen, szabadon álló, L alaprajzú, földszintes, kontyvetős épület, aminek K-i szára É-i végéhez, K-i irányban, gazdasági rendeltetésű épületrész, É-i irányban újabb, emeletes épületrész kapcsolódik. D-i homlokzata közepén négyoszlopos, timpanonos portikusz, É-i homlokzata Ny-i részén félköríves alaprajzú, üvegezett télikert. K-i homlokzata és a toldalék D-i homlokzata előtt oszlopos tornác. A toldalék és a modern rész találkozásánál kisebb, hengeres torony. Helyiségei síkmennyezetesek, helyenként 19. századi nyílászárókkal. Épült a 19. század első felében, a Lázár család az 1940-es években vásárolta meg. Az újabb rész 1969–1970-ben épült.

VM

5729

BERCEL*Mutató*

Rehabilitációs Intézet és Ápoló Gondozó Otthon > Berczelly-kúria

R. k. plébánia

5677

Béke u. 20.

hrsz.: 520

klasszicista

19. század első fele

Domboldalban, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes ház, három oldalán falazott mellvédes, vaskos, hengeres támaszokkal ellátott tornáccal, kontyvetővel. Kétraktusos, boltzott (részben vállpárkányos tükörboltzattal), illetve síkmennyezetes helyiségekkel. Hátsó, K-i, homlokzatával szemben, a domboldalban támfal, pincesorral. Az egyik pince bejáratánál klasszicista Diana-szobor. Épült a 19. század első felében, több szakaszban.

BK

5677

Bene-Teichmann-kastély

5673

Névtelen u. 2.

hrsz.: 712/2

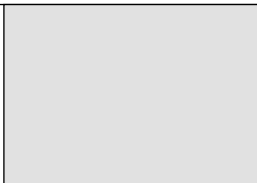
kora barokk

1680 körül

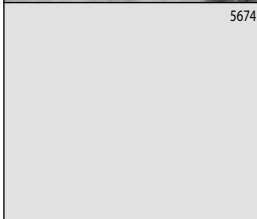
Emelkedőn, szabadon álló, négy saroktornyos, emeletes kastély, K-i homlokzatán timpanonos középrizállal. Az épülettest fölött kontyvető, a rizalit fölött nyeregvető, a saroktornyokon sátozott fedő. Nyílásrendszere részben átalakítva, Ny-i homlokzat középtengelye, K-i homlokzat rizalítja és a mellettük lévő tengelyek. Belseje kétraktusos, fiókos donga- és tükörboltzatos, valamint síkmennyezetes helyiségekkel, 18. századi stukkók töredékeivel. Falképek: töredékes, 18. század. Építtette a Bene család 1680 körül, később a Balogh, majd a Teichmann család birtokolta. K-i és Ny-i hom-

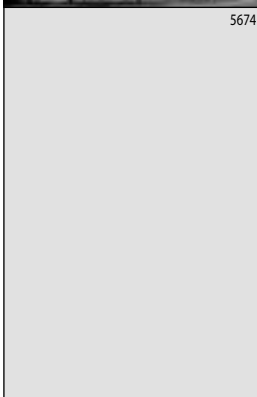
5673

5674

5675

5676

lokzata egy részét a 20. században átépítették. Felújította dr. Bodor Miklós professzor 2003-ban.

BK

Berczelly-kúria (Rehabilitációs Intézet és Ápoló Gondozó Otthon) **5674**

Petőfi Sándor u. 2.

hrsz.: 541

klasszicista

1840–1850 körül

Parkban, szabadon álló, téglalap alaprajzú épület kontytetővel, K-i homlokzatán négypilléres, timpanonos, kocsíathajtós portikusszal. A terepviszonyok miatt a Ny-i oldal két-, a K-i egyszintes. Kétraktusos belső, középfolyosóval, síkmennyezetes szobákkal, új közfalakkal és nyílászárókkal. Építette a Berczelly család 1840–1850 körül, mai homlokzatát a 20. század elején alakították ki, belsejét a 20. század második felében erősen átépítették.

BK

R. k. templom (Szent Péter és Pál) **5675**

Templompart u. 1.

hrsz.: 531

barokk

1760

Dombon, szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, melyhez a Béke utcából hosszú lépcső vezet fel. Ny-i homlokzatából rizalitként előrelépő középtoronyral, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentéllyel, melynek É-i oldalához emeletes oratórium, D-ihez sekrestye kapcsolódik. Nyeregtetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekontyolt. A hajó É-i és D-i oldalán egy-egy erőteljes támpillér. Kapuja a Ny-i homlokzaton, fölötte Migazzi Kristóf bíboros címere. Belseje csehsüveg boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat. Falképek: 1966 (Takács István). Berendezés: 18–19. század; főoltár: barokk, gróf Althan Mihály Károly váci püspök címerével, főoltárkép: 1899 (Fáy Albert); mellékoltárképek: 1968 (Gábor Emil). Orgona: 1902 (Rieger Testvérek). Épült 1752–1760 között, majd 1767-től, gróf Althan Mihály Károly és gróf Migazzi Kristóf váci püspökök idején. Tornya 1812-ben készült el (kivitelező: Regele József kőműves). Az É-i oratóriumot 1910 körül építette a Kállay család.

BK

Szomorú Krisztus **5676**

Templompart u. 1.

hrsz.: 530/1

barokk

1790 körül

Az r. k. templom (trsz.: 5675) főhomlokzata előtt áll. Négyzetes, hasáb alakú, lábazattal és párkánnyal ellátott talapzaton stilizált szikla, rajta az ülő, fejét jobb térdére támasztott kezébe hajtó, töviskoronás Krisztus szobra.

BK

BERKENYE

R. k. templom (Szent Kereszt felmagasztalása) 5440

Kossuth Lajos u. 44.

hrsz.: 72

barokk

1777

Dombon, szabadon álló, egyhajós templom, D-i homlokzata síkjában középtorony-nal, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentélyvel, melynek Ny-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregtetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekonytolt. D-i homlokzatán, a karzatablak fölött, lunettában Migazzi-címer, felette felirat. Belseje csehsüveg boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat. Falképek: díszítőfestés, 19. század első fele. Berendezés: jellemzően 18. század; főoltárkép: 18. század második fele (valószínűleg osztrák festő). Építtette gróf Migazzi Kristóf bíboros, váci püspök, 1777 (épitész: Oswald Gáspár).

VM

BOCSÁRLAPUJTÓ > KARANCSLAPUJTÓ

BOKOR

Ev. templom 5730

Szabadság u. 8.

hrsz.: 24

késő barokk

1790 körül

Szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, Ny-i homlokzata előtt emelkedő toronnyal, egyenes záródású hajóval. Nyeregtetővel fedett, amely a hajó záródása felett lekonytolt. Hajója síkmennyezetes, U alakú fakarzattal, a toronyalja csehsüveg boltozatos. Berendezés: karzat, padok, 18. század vége (átfestve); oltár: 19. század vége. Középkori templom maradványainak felhasználásával épült 1790 körül. 1863-ban tűz pusztította.

BK

Vár- vagy templomrom 5731

Temető

hrsz.: 025

–

13. század

A falun kívül, a településközponttól K-re, dombon, a temetőben álló csekély falmaradvány. Egyaránt lehet templom vagy kisebb erősség maradványa.

BB

5440

5730

5731

BORSOSBERÉNY

R. k. templom (Szent Márton) 5766

Petőfi Sándor u.

hrsz.: 516

késő barokk

1790 körül

5766

Dombon, szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregteretős templom. Ny-i homlokzata előtt középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású, sarkain lekerekített szentélyvel, melynek D-i oldalához sekrestye kapcsolódik. A hajó D-i oldalán csúcsíves, görögös kapu kőkerete. Belseje csehüveg boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat. A toronyfalja keresztboltozatos, a sekrestye teknőboltozatos. Falképek: 1959 (Döbrentei és Beszédes). Berendezés: jellemzően 18. század vége; főoltárkép: Bécs, 1790 körül. Középkori templom felhasználásával épült 1730 körül, 1790-ben bővítették.

VM

Tihanyi–Mocsáry-kúria (óvoda) 5767

Rákóczi Ferenc u. 2.

hrsz.: 520

klasszicista

1826

5767

Az utcavonaltól beljebb épült, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes, kontyvetős ház, K-i oldalához nyaktaggal alacsonyabb toldalék kapcsolódik. Ny-i homlokzata előtt oszlopokra, két végén pillérekre támaszkodó tornác. Belseje átalakítva, síkmennyezetes helyiségekkel, nyílászárók 1888-ból. Pincéje tégladongás, lejárata a K-i homlokzaton. Építtette Tihanyi Tamás 1826-ban, a 19. század második felében a Mocsáry család tulajdonába került. 1888-ban átalakították és megnagyobbították. Ugyanezen a helyrajzi számon áll egy téglalap alaprajzú, földszintes, nyeregteretős melléképület, D-i homlokzata előtt négy pillérrel.

VM

BUJÁK

Mutató

Buják-vára > Külterület

Várrom > Külterület, Buják-vára

R. k. templom (Szent Márton) 5734

Hősök tere

hrsz.: 449

1757

barokk

5734

Dombon, szabadon álló templom, É-i homlokzatából rizalitként előrelépő középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentélyvel, melynek K-i oldalához sekrestye, Ny-i oldalához emeletes oratórium kapcsolódik. Nyeregteretővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekonyult. A torony párkányának képszékeiben a Károlyi és Pappenheim család kettős címere. Belseje csehüveg boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat, a sekrestye és az oratórium síkmennyezetes. Falképek: a szentély hátfalán, 1965 után. Berendezés: 18–20. század. Építtette a Esterházy Pál herceg kegyúr, 1757 (kivi-

telező: Pfisterer Ferenc bujái kőművesmester ?). 1791-ben megújították, 1902-ben bővítették, újralozták, szentélyét átépítették. A templomkertben: Keresztre feszítés-szoborcsoport maradványai: kő aléptímeny Mária és Szent János kőszobra, közöttük talapzaton öntöttvas feszület. Talán a Kálvária (trsz.: 5766) mellékalakjai, másodlagos elhelyezésben.

VM

Szent Anna-kápolna és remetelak

5732

Kálvária-hegy

hrsz.: 0165

késő barokk

1801

A településtől Ny-ra, dombon, szabadon álló, egyhajós, keletelt kápolna, Ny-i homlokzata előtt középtoronyral, kosárvés záródású hajóval, a hajó záródása fölött lekontyolt nyeregtetővel. Belseje fiókos dongaboltozatos, a toronyalja síkmennyezetes. Falképek: 19. század első fele. A kápolnától É-ra téglalap alaprajzú, földszintes, nyeregtetős remetelak, melynek K-i fala kökerítéssel csatlakozik a kápolna szentélyéhez. Benne két síkmennyezetes helyiség, melyek közül a Ny-i D-i falában két falfülke található.

VM

5732

Kálvária

5733

Kálvária-hegy

hrsz.: 0165

klasszicista

1820 körül

Dombon, a Szent Anna-kápolna és remetelak (trsz.: 5732) közelében álló, kőből falazott, szabálytalan nyolcszög alaprajzú körítőfal, melynek kosárvés kapunyílásához kőmellvédés lépcsősor vezet. A stációk a körítőfalba foglalva. A fal által lehatárolt területen három kőfeszület: Krisztus és a két lator szobrával. A stációk téglalap alakú fülkék, kétszárnyú, reteszeltető vasajtókkal, bennük pléhlapra festett képek. Épült 1820 körül, 1890 megújították, ekkor cserélték ki a feszületeket is.

VM

5733

KÜLTERÜLET

Buják-vára

5735

Őrhegyi út

hrsz.: 0164/15

–

13–16. század

Sziklás hegycsúcson épült, szabálytalan alaprajzú vár. Közel ovális alaprajzú felső várának kapuja a nyugati oldalon nyílt. Ezen az oldalon láthatók a több periódusú palotaépület falmaradványai, egyiken boltozatindítással. A palotától keletre van a vár ciszternája. A felsővárat falszoros veszi körbe, amelyhez északon utólag rondellát és abból DK felé induló, kapuban végződő, lőrésekkel tagolt falszorost építettek. Első említése szerint 1308-1318 között már állt. 1386-ig királyi vár, majd a Garaiak kapták meg, akiktől később Borbála királyné birtokába jutott. 1439-től a török foglalásig a Báthoryaké. 1551-ben Báthory András megerősítteti, de a következő évben a törökök elfoglalták. Végvárként többször cserélt gazdát. 1665 után pusztult el.

BB

5735

5820

CERED

R. k. templom (Mindenszentek)

5820

Jókai Mór u. 1.

hrs.: 1

barokk

18. század második fele

Szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, oromfalas Ny-i homlokzattal, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentéllyel, melynek É-i falához sekrestye kapcsolódik. Nyeregtetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekonytolt. Belseje fiókos dongaboltozatos, a hajó bejárati oldalán falazott karzat, amelyhez a szentély felé kétoldalt egy-egy fakarzat csatlakozik. Berendezés: jellemzően 18. század második fele. Az 1731-ben már romos a régi templom, az új templom szentélye 1755-ben készült el, az építkezést 1762-ben fejezték be. 1774-ben átalakították. A 19. században karzatát kétoldalt megtoldották.

KCs

5821

Harangláb

5821

Jókai Mór u. 1.

hrs.: 1

–

18. század második fele

A r. k. templom (trs.: 5820) kertjében, attól ÉK-re álló, zömök, szoknyás faharangláb, sátortetővel. Alsó szintjén ajtóval ellátott, fűrészelt deszkamellvéd, felső szintjének mind a négy oldalán két-két szegmentíves hangnyílás. 1822-ben kijavították. Népi műemlék.

KCs

CSÉCSE

KÜLTERÜLET

9107

Keglevich-kastély

9107

Bélahalompusztza

hrs.: 0164

historizáló

1933

A településtől DK-re elterülő pusztán álló, fallal körbekerített épületegyüttes: kastély, kapuépítmény, istálló, magtár. (A cselédlakásokat elbontották.) A kastély szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület, kontytetővel. D-i homlokzatán emeletes, timpanonos, manzárdtetős középrizalit, ión oszlopok tartotta erkéllyel, É-in emeletes, ívelt oromzatú, manzárdtetős középrizalit, konzolos erkéllyel, valamint pavilonjellegű, földszintes sarokrizalitok, ugyancsak manzárdtetővel. A rizalitok között félköríves ket-tősárcádók. Kétraktusos belső, síkmennyezetes helyiségekkel. Pincéje az épület Ny-i és D-i része alatt, lejárata a Ny-i homlokzaton. A kapuépítmény téglalap alaprajzú, földszintes, tető nélkül, törtívű, volutás oromzatokkal. Az istálló téglalap alaprajzú, nyeregtetős. A magtár emeletes. Épült a 19. század elején. Az 1930-as évek előtt a

Stern, illetve Pátkai család tulajdonában volt. A gróf Keglecich István 1932–1933 között historizáló stílusban bővítette.

VM

CSERHÁTSURÁNY

Ev. templom

5678

Bocskai István u. 5.

hrsz.: 1

késő barokk

1781 után

Szabadon álló, egyhajós templom, DNy-i homlokzata síkjában toronnyal, a hajónál keskenyebb, szegmentíves záródású szentéllyel. Nyeregtetővel, amely a szentély felett lekontyolt. Bejárata a DNy-i, feljárt a toronyba a DK-i homlokzaton. Belseje síkmennyezetes, a hajó bejárati oldalán karzat. Berendezés: 18. század vége; oltárkép: 1800 körül. Építtette a Sréter család, valószínűleg közvetlenül a türelmi rendelet megjelenése után. Tornya 1829-ben épült.

BK

5678

R. k. templom (Szent István király)

5679

Dobó Katica u. 4.

hrsz.: 236

gótikus

14. század

Dombon, szabadon álló, T alaprajzú templom. Középkori része – a T vízszintes szára – egyhajós, keletelt, nyeregtetős templom, Ny-i homlokzata előtt nyolcszögű, támpilléres toronnyal, a torony D-i oldalán lépcsőtoronnyal, a hajóval azonos szélességű, poligonális záródású, támpilléres szentéllyel, bejárati előcsarnokkal. Az É-i hajófalhoz sekrestye kapcsolódik. A szentély és a torony ablakai gótikusak, javarészt csúcsívesek. Ennek a templomnak a D-i hajófalához 1934-ben téglalap alaprajzú, támpilléres, nyeregtetős új hajó – a T függőleges szára – épült, K-i oldalán nyeregtetős bejárati előcsarnokkal. Ezáltal a középkori templom vált a legnagyobbított templom szentélyévé. A középkori rész famennyezetes, bejárati oldalán karzat. A karzataltja csehsüveg boltozatos, a sekrestye bordás keresztboltozatos, zárókövel. Gótikus bejárat, karzatfeljáró nyílása, sekrestyeajtó, szentségtartó, talapzattal, keresztelomedence. Berendezés: főoltár, 1689; oltárkép, 19. század; Immaculata-szobor, 18. század. Az új hajó síkmennyezetes. Építtette Csór Tamás királyi főajtonálló 1344-ben. Tornya a 16. század elején épült, karzata a 18. század végén. 1934-ben bővítették, térszerkezetét gyökeresen megváltoztatták (építés: Lux Kálmán).

BK

5679

Az r. k. templom műemléki környezete (MK)

6844

A dombon, belterület és külterület határán álló templom műemléki környezete a következő lehatárolással: határvonala a 216. hrsz.-ú Dobó Katica u.-ból a templomhoz vezető lépcső aljától indulva követi a Dobó Katica u. DNy-i irányba tartó ágát, majd elérve a templom 236. hrsz.-ú telke és a temető 0278. hrsz.-ú telke határának metszéspontját, ott D-i irányba fordulva halad tovább a temető telkének határain, előbb D-i, majd K-i, majd ismét D-i, majd Ny-i irányban, mígnem eléri a temető DNy-i sarkát. Onnan tovább ÉK-i irányban halad át a 042. hrsz.-ú földterületen, egészen a 0277/2.

5680

Jánossy-kastély**5680**

Petőfi Sándor u. 14.

hrsz.: 345

barokk

17. század eleje

Egykori parkjának megmaradt részén, dombtetőn, szabadon álló épületek: kastély, álló ÉK-re két melléképület. DNy-ra két órtorony. Pártázatos, pilléres, falazott kerítés övezi, a kapupilléreken oroslánszobrokkal. A kastély négy saroktornyos, földszintes épület, kontytetővel, a tornyokon hagymasisakkal. ÉK-i homlokzata két saroktornya között falazott pilléres tornác. Kétraktusos, boltozott helyiségekkel, kőkeretes nyílásokkal, 19. századi szárnyakkal és vasalatokkal. Egyik tetőgerendáján 1811-es évszám. A melléképületek (istálló és ún. „kiskastély”) L alaprajzúak, földszintesek. Nyeregetetővel fedettek, az istálló egyik szárvégződésén lekontyolva. A kiskastély helyiségei boltozottak. Az órtornyok nyolcszög alaprajzúak, kettős ívű sisakkal. A 17. század elején épült a Jánossy család számára, 1811-ben udvari homlokzatát klasszicista stílusban átalakították, és bővítették. 1945-ig a Jánossy család birtokolta. Melléképületei a 18. században épültek.

BK

Jánossy-kastély műemléki környezete (MK)**6845**

A település központjában, egykori parkjának megmaradt részén, álló kastély műemléki környezete a következő lehatárolással:

a 340. hrsz.-ú telek K-i sarkától a Petőfi u. középvezetékén tart DK-i irányba, majd a Jókai utca torkolatánál Ny-DNy-i irányba fordulva a Jókai utca középvezetékén halad tovább, míg el nem éri a 353. hrsz.-ú telek DK-i sarkát. Itt ÉNy-i irányba fordulva a 351/1. hrsz. úton, majd ennek folytatásában a 352. hrsz.-ú közterület, végül a 393. hrsz.-ú árok D-i oldalán haladva jut ki a Bocskai utcára, ahol azonban a 344. hrsz.-ú temető megkerülése után DK-i irányba fordulva a 340 hrsz.-ú úton eljut a 341. hrsz.-ú telek D-i sarkáig, majd innen a 341. hrsz.-ú telek DK-i határán halad, s végül ennek folytatásában, a 340. hrsz.-ú telket átvágva tér vissza a Petőfi u.-i kiindulópontoz.

Simonyi-kastély (Óvoda)**5681**

Szabadság u. 28.

hrsz.: 319/1

barokk

18. század

5681

Egykori parkjának megmaradt részén, szabadon álló, téglalap alaprajzú, emeletes épület, kontytetővel. ÉK-i homlokzatának középtengelyében, a bejárat előtt kocsiáthajtó, két zömök oszloppal. A DNy-i, kerti homlokzat középtengelyében poligonális terasz oszlopokkal, kétoldalt lépcsőkkel, fölötté erkély. Kétraktusos belső, középfolyosóval. A helyiségek részben boltozottak, részben síkmennyezetesek. 18–19. századi nyílászárók, párkányok, mennyezeti stukkók. A 18. században épült a Simonyi család számára, később a Sréter család birtokolta. Parkjában, ugyanazon a helyrajzi számon újabb iskola és étkező épületek.

BK

CSERHÁTSZENTIVÁN

KÜLTERÜLET

Fakereszt 5736

Temető
hrsz.: 05
–
1818

A településtől É-ra, a temetődombon, a templomrom (trsz.: 5737) D-i oldalában álló fakereszt, rajta festett fa korpusz, fölötte a kereszt felső szárán INRI felirat. Állította Gyurcsányi Károly 1818-ban. Népi műemlék.

VM

5736

Templomrom toronnyal 5737

Temető
hrsz.: 05
barokk

18. század második fele

A településtől É-ra, a temetődombon, szabadon álló, négyzetes alaprajzú torony, lanternás gúlisakkal. Az egykori hajó felőli oldalon láthatók a templomtér különböző szintjeire nyílt, befalazott ajtók. A toronyaljban oltár, oltárképpel. A templomot, amihez a torony tartozott, 1752-ben építették újjá, 1761-ben és 1767-ben renoválták, majd 1866–1867-ben ismét tervek készültek a gótikus alaprajzát még őrző templom bővítésére. A templomhajó az 1940-es években bontották el, amikor a falu új temploma épült.

VM

5737

CSESZTVE

Mutató

Madách Imre Múzeum > Madách-kúria

Önkormányzat > Majthényi-kastély

R. k. templom (Szent Márton) 5682

Kossuth Lajos u.
hrsz.: 1
gótikus
13–14. század

Dombon, szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregvetős templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronyral, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású, támpilléres szentélylyel, a hajó É-i falához kapcsolódó sekrestyével. Bejárata a torony Ny-i és a hajó D-i homlokzatán. A hajó D-i homlokzatán és a szentélyen román kori és gótikus nyílások: ablakok és D-i kapu. Belseje fiókos dongaboltozatos, diadalíve gótikus. A toronyalja csehstüveg boltozatos, a sekrestye régi része is boltozott. A boltozatokon stukkódíszítés, évszámokkal: 1212, 1757. Berendezés: 18–20. század; oltárkép, 1877; keresztelőkút, 13. század. Oltársztalán gótikus kő oltárlap. A román kori, 1212-ben épült templomot 1450 körül gótikus stílusban átépítették, a 18. században újjáépítették. 1970-ben,

5682

helyreállítása során a szentély, a hajó és a sekrestye külseje visszakapta középkori jellegét, a sekrestyéhez Ny felé előtér épült.

BK

Majthényi-kastély (Önkormányzat)

5683

Liliom u. 13.

hrsz.: 146

barokk

1770 körül

Nagyméretű telken, szabadon álló, L alaprajzú, földszintes épület, egyik végén kontyolt, a másikon felső csonkakontyolt tetővel. Udvari homlokzatain falazott pilléres-mellvédes, szegmentíves árkád, beüvegezett nyílásokkal. Belseje átalakítva; egytraktusos, oldalfolyosóval, síkmennyezetes helyiségekkel. Részben alapincézett, dongaboltozatos. Építtette 1770 körül Majthényi Károly, később a Madách család birtokolta. A 19–20. században többször jelentősen átalakítva.

BK

Madách-kúria (Madách Imre Emlékmúzeum)

5684

Kossuth Lajos u. 7.

hrsz.: 135

klasszicista

1864

Dombon, parkban, szabadon álló, U alaprajzú, földszintes épület, kontytetővel. Középső szárnyának DNy-i (hátsó) homlokzatán pilaszteres, timpanonos középházalattal, ÉK-i homlokzatán falazott pilléres tornác, beüvegezett nyílásokkal. Egytraktusos, oldalfolyosóval, síkmennyezetes helyiségekkel. Épült a 19. század első felében. A költő édesanyja, Majthényi Anna révén, hozományként került a Madách családba, majd Madách Imre házassági ajándékként kapta meg édesanyjától. Madách 1844 decembertől 1853 szeptemberéig lakott Csesztvén. Elköltözése után öccse, Madách Károly az épületet 1864-ben átépíttette.

BK

CSITÁR

Mutató

Belsőgörbe dülő > Kültérület

Kőkereszt > Petőfi Sándor u.; Petőfi Sándor u., temető; Kültérület, Belsőgörbe-dülő

R. k. templom (Szent Kereszt felmagasztalása)

5687

Petőfi Sándor u.

hrsz.: 1

barokk

1747

Domb tetején, szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, szegmentíves záródású szentéllyel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregtetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekontyolt. Hajója és szentélye keresztboltozatos, a boltozatokon stukkódíszrel, a hajó bejárati oldalán karzat. A karzatálja fiókos dongaboltozatos, a toronyalja csehüveg boltozatos. Berendezés: 18–19. század; főoltár: 18. század vége. A templomot valószínűleg

5683

5684

5687

núleg Bosnyák Mihály esztergomi kanonok, a település birtokosa építtette 1747-ben. A templom É-i homlokzata előtt: kőkereszt (trsz.: 5688).

VM

Kőkereszt **5688**

Petőfi Sándor u.

hrsz.: 1

késő barokk

1791

Az r. k. templom (trsz.: 5687) É-i homlokzata előtt áll. Négyzetes hasáb alakú talapzaton, stílizált sziklahalmon kőfeszület, kőkorpuszal. A talapzat elő- és hátoldalán felirat, az állítás és a felújítás évszámával: 1791, 1888. A temetőben álló kőkereszt (trsz.: 5689) párdarabja.

VM

Kőkereszt **5689**

Petőfi Sándor u., temető

hrsz.: 12

késő barokk

1791

A temetőben, a főbejárattal szemközt áll. Négyzetes hasáb alakú talapzaton stílizált sziklahalmon kőkereszt, kőkorpuszal. A talapzat előoldalán az állítás évszáma: 1791. A templomkertben álló kőkereszt (trsz.: 5688) párdarabja.

VM

KÜLTERÜLET

Kőkereszt **5685**

Belsőgörbe dülő

hrsz.: 043/17

késő barokk

1803

A település Nógrádgárdony felé eső határában, szántóföldön, léckerítéssel körülvert területen álló kőfeszület korpuszal. A kereszt aljában Szűz Mária álló alakja. Felirata szerint Gál János állíttatta 1803-ban.

VM

DEJTÁR

R. k. templom (Kisboldogasszony) **5690**

Szabadság u.

hrsz.: 1

késő barokk

1810

Szabadon álló, egyhajós templom, K-i homlokzata síkjában középtoronnyal, a hajóval azonos szélességű, egyenesen záródó szentéllyel, melynek D-i oldalához megbővített sekrestye kapcsolódik, a szentély fölött lekontyolt nyeregtetővel. Belseje csehsüveg boltozatos, a hajó bejáratl oldalán karzat. Falképek: 1965 után. Színes üveglakok: 1965 után. Berendezés: jellemzően 20. század első fele; főoltárkép: 1943 (Márton Lajos); szó-

5688

5689

5685

5690

5691

szék, 1760 körül. Építtette az esztergomi érsek 1810-ben. A templomkertben: feszület, 1935. A kerítés köpillérein kis fülkékben gipsz domborműves keresztúti stációk.

BK

Szent Flórián-szobor

5691

Szabadság u. 52. és 53. sz. házak között

hrsz.: 3

klasszicista

1855

Vasráccsal elkerített területen áll. Négyzetes kólapon hasáb alakú talapzat, lábazattal és párkánnyal, rajta ión oszlop; ezen áll a szent szobra, katonai öltözetben, lándzsával, lábánál égő házzal. A talapzat előoldalán feliratos tábla, mely szerint Kovács Andrásné Sikora Verona állíttatta az 1855-ben.

BK

DIÓSJENŐ

5768

Ref. templom

5768

Dózsa György u. 69.

hrsz.: 1109

késő barokk

1799

Szabadon álló, egyhajós templom, K-i homlokzata előtt középtoronnyal, egyenes záródású hajóval, a hajózáródás felé lekertyolt nyeregtetővel. D-i bejárata előtt alacsony, nyeregtetős bejárati előcsarnok, másik bejárata a torony K-i homlokzatán. Belseje cseh-süveg boltozatos. A hajó K-i és Ny-i oldalán kettős karzat. A K-i karzat egyik pillérén évszám: 1799. Berendezés: kő szószék, 19. század eleje. Épült 1791–1799 között

BK

5769

Ref. parókia

5769

Dózsa György u. 69.

hrsz.: 1108

klasszicista

1850 körül

A ref. templom (trsz.: 5768) mögötti telken, az utcavonaltól jóval beljebb, a Ny-i telekhatáron épült ház. Téglalap alaprajzú, nyeregtetős. Utcai homlokzatán újabb ablakok. Udvari homlokzata falazott, toszkán oszlopos tornác, részben falazott mellvéddel, részben mellvéd nélkül. Egytraktusos, az utcai szoba sík-, a többi gerendamennyezetes. A telken régebbi gazdasági épületek és az új lelkészlak áll. Épült az 1850-es években, a köpilléres udvari kapu 1914-ben épült.

BK

R. k. templom (Mindenszentek)

6867

Kinizsi u.

hrsz.: 1176

késő barokk

1788–1789 körül

Dombon, a temető szomszédságában, szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, Ny-i homlokzata síkjában középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású

szentélyel, melynek D-i oldalához sekrestye, É-i oldalához kazánház kapcsolódik. Nyeregetővel fedett, a szentély és a torony felé is lekontyolva. A hajó falán csúcsíves, gótikus bejárat. Belseje csehsüveg boltozatos, a hajó bejárat oldalán karzat. Berendezés: 18–20. század; főoltárkép: 1790 (Josef Franciscus Falconer). A jelenlegi épület a herceg Esterházy család adományából, a középkori templom felhasználásával épült, 1788–1789 körül. A templomkertben: 19. és 20. század eleji sírkövek. A Ny-i homlokzat előtt: báró Piret Lajos sírhelye, historizáló, 1874.

BK

DOROGHÁZA

R. k. templom (Szent Kereszt felmagasztalása) és **harangtorony** **5822**

Temető

hrs.: 1/1 (harangtorony), 1/2 (templom)

barokk, késő barokk

1758 (templom), 1820 körül (harangtorony)

A temetőben, szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregetős templom, oromfalas Ny-i homlokzata lekontyolt csúcsa fölött huszártoronnyal, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású szentélyel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Bejárat oldalán karzat. Hajója síkmennyezetes, szentélye fiókos dongaboltozatos, a szentélyzáródás fölött félkúpulával. Berendezés: 18–19. század; főoltár: 18. század vége. A templom 1758-ban épült, 1914-ben huszártoronyát lebontották, a ma látható 1938-ban épült. A templomkertben: a templomtól D-re, négyzetes alaprajzú, emeletes harangtorony, sátorterővel. Bejárata a K-i oldalon, emeletén hangnyílások. A harangtoronyt 1820 körül emelték.

BK

DRÉGELYPALÁNK

Szentháromság-szobor **5693**

Fő u.

hrs.: 244

barokk

1762

Kovácsoltvas, sarkokon köppilléres kerítéssel övezett területen álló Szentháromság-szoborcsoport. Lábazzal és párkánnyal ellátott, oldalain volutákkal díszített hasáb alakú talapzaton magas pillér emelkedik, tetején Szentháromság és az előttük térdelő, megkoronázott Szűz Mária. A talapzat párkányán Szent József a gyermek Jézussal, mellettük Szent Sebestyén és Szent Rókus, hátul Nepomuki Szent János. A talapzat előoldalán Szent Flórián dombormű, alatta fekvő Szent Rozália. A kerítés pillérein a négy evangélista szobra. Minden szobor színezett. A talapzat hátoldalán található latin felirat szerint 1762-ben készült, s 1876-ban megújították.

BK

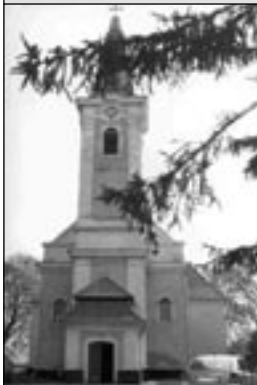
6867

5822

5693

5694

5692

5738

R. k. templom (Árpád-házi Szent Erzsébet)

5694

Petőfi Sándor u.

hrsz.: 195

barokk

1734

Dombon, szabadon álló, kereszthajós, keletelt templom. Szentélye a hajóval azonos szélességű, egyenes záródású, ívelt sarkakkal, É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Ny-i homlokzata előtt torony, kis, manzárdtetős bejárati építménnyel. A Ny-i homlokzat oldalsó szakaszaiban egy-egy félköríves záródású szoborfülke. Nyeregtetővel fedett, amely a kereszthajó szárak és a szentélyzáródás felett lekontyolt. Belseje csehüveg boltozatos, az előcsarnok és a karzatalja keresztboltozatos. Berendezés: jellemzően 18. század vége. Korábbi templom felhasználásával épült 1734-ben. Bejárati kapuja 1779-ben készült el. Gróf Batthyány József esztergomi érsek, kegyúr, kereszthajójával bővítette 1792-ben.

BK

Drégely-vára

5692

Várhegy

hrsz.: 058

–

13–16. század

A községtől mintegy 5 km-re D-re, sziklagerincen álló, szabálytalan alaprajzú vár. A több periódusú felső vár É-i és D-i végén egy-egy négyszögletű toronyból és a közöttük húzódó várudvárból áll. Az udvar É-i részén ciszterna, Ny-i oldalán kezdetben fa, majd később kő lakóépületek álltak. Bejárata a D-i oldalon nyílik. A felső várat É és Ny felől alacsonyabb szinten húzódó, íves tornyokkal erősített falsoros övezi. Ebből sziklafolyosó vezet egy délebbi sziklaudvarra. Ezt K-ről és Ny-ról kőfal, míg D-ről íves alaprajzú ágyúkamrás védmű határolja. Kapuja a K-i oldalon nyílt. 1274–1285 között építették a Hont–Pázmány nemzetségbeli Hont fiai, Ders és Demeter. Csák Máté elfoglalta. 1321 után a honti ispánok várnagysága alatt királyi vár. 1390-ben a Tari család kapta. 1424-ben Zsigmond visszacsérélte, majd a mindenkori esztergomi érseké lett. 1552-ben – hősies védelme után – a törökök elfoglalták. A romos várat a 17. századig lakták.

BB

ECSEG**R. k. templom** (Mindenszentek)

5738

Szabadság tér

hrsz.: 1

barokk

1780–1792

Dombon, szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, a Ny-i homlokzata előtt támpilléres középtoronyral, a hajónál keskenyebb, íves záródású szentélyvel, melynek két oldalához sekrestyék kapcsolódnak, a szentélyzáródás fölött félkúp alakú tetőben végződő nyeregtetővel. A kőből épült torony emeletei vakolatlanok, homlokzatain az alsó három szinten gótikus ablakok (Ny-i homlokzatán, az első emeleten, körácsos körablak). Bejárata a torony D-i oldalán. A hajó bejárati oldalán karzat. A hajó és a szentély csehüveg, a torony és a karzatalja keresztboltozatos, a sekrestyék síkmennyezetesek. A hajó

bejáratainak zárókövén évszám: 1834. Berendezés: jellemzően 18. század vége. Orgona: 1865 (valószínűleg Péter Károly), átépítve: 1933 (Barakovits János). Középkori templom maradványainak vagy falainak felhasználásával 1780–1792 között épült, tornya a legfelső emelet kivételével középkori. A toronysisak 1880-ban készült.

VM

EGYHÁZASDENGELEG

Mutató

R. k. templom > Külterület, temető

Szent Imre templom > Külterület, temető

Temető > r. k. templom

Ev. templom

5740

Rákóczi Ferenc u. 57.

hrsz.: 30

késő barokk

1837

Szabadon álló, egyhajós templom, DNy-i homlokzatából enyhe rizalittal előrelépő középtoronnyal, egyenesen záródó hajóval, nyeregterővel fedett, a hajó záródása fölött lekontyolva. Bejárata a DNy-i és a DK-i homlokzaton, egy elfalazott bejárat a DK-i homlokzaton. A főkapu szemöldökében és a torony sisakján évszámok: 1837 és 1897. A hajó síkfödémes, DNy-i oldalán falazott karzat. A torony- és a karzataltja csehűveg boltozatos. Berendezés: 19. század első fele. Orgona: 1894 (Rieger Testvérek). Épült 1837-ben. Tornyát 1897-ben megújították.

VM

5740

Magtár

5741

Sport u. 39.

hrsz.: 267/2

késő barokk

1830–1840 között

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, emeletes, kontyvetős épület. Bejárata a DNy-i homlokzat első tengelyében. Háromhajós, pillér- és oszloptagolással, csehűveg boltozatos szakaszokkal. Kétkarú falépcső. Az emeleten az ÉNy-i falban lapos, egyenes záródású fülkék. Valószínűleg a báró Podmaniczky család építtette 1830–1840 között.

VM

5741

KÜLTERÜLET

R. k. templom (Szent Imre)

5739

Temető

hrsz.: 026/2

román-gótikus

13–14. század

A település központjától K-re, magaslaton, szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, oromfalas Ny-i homlokzattal, Ny-i irányban megbővített hajóval, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentéllyel, a hajó É-i oldalához kapcsolódó sekrestyével. Nyeregterővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekontyolt. Szentélye és a régebbi

5739

hajó – most a kettő együtt a szentély – téglából, az újabb hajó és a sekrestye kőből épült. Falfületei vakolatlanok, teteje zsindelyes. A falakat félköríves záródású ablakok tagolják, a Ny-i homlokzaton kisméretű, háromkaréjos kőablak van. Az É-i homlokzat sekrestye fölötti szakaszán fogazott téglapárkány. A hajóban fagerendás síkmennyezet és kőpadló, a szentélyben keresztboltozat és téglapadló. Csúcsíves diadalív és sekrestyeajtó. Berendezés: 18. század vége, 19. század eleje. A két középkori periódusból származó templom, hosszirányban szimmetrikus alaprajzával egyedülálló 13. századi emlékünk. A 13. század utolsó negyedében épült, a 14. században újabb hajóval és sekrestyével bővítették. 1710-ben átalakították. 1829-ben, 1834-ben és 1908-ban javították. Az épületet 1976-ban állították helyre (építész: Sedlmayr János). A templom közelében új harangláb.

VM

EGYHÁZASGERGE

R. k. templom (Szeplőrelen fogantatás)

5863

Petőfi Sándor u. 90.

hrsz.: 564/1, 564/2

gótikus

14–15. század

5863

A temetőben, szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregteretős templom, oromfalas Ny-i homlokzata fölött huszárteronnyal, a hajóval azonos szélességű, poligonális záródású szentéllyel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Bejárata a Ny-i homlokzaton. A szentély DK-i oldalán csúcsíves, mérműves ablak, D-i falán csúcsíves ablakok, a hajó D-i falán kisebb csúcsíves ablakok. Szentélye fiókos dongaboltozatos, hajója síkmennyezetes, a bejárati oldalán karzat. Falképek: 20. század második fele. Szentélyében reneszánsz szentségfülke, felirattal, évszámmal: 1503 és reneszánsz sekrestyeajtó. Berendezés: 19–20. század. A 14. századi hajó felhasználásával, a szentségfülke felirata szerint, Liphay László építtette a templomot 1503-ban, sírkápolnául őseinek és kedves szüleinek, Szűz Mária oltalmába ajánlva őket és a kápolnát. Helyreállítására 1973–1974 között került sor.

KCs

ERDŐTARCSA

Mutató

Általános iskola > Kubinyi–Márkus-kúria

MTA Alkotóháza > Szentmiklóssy-Kubinyi-kastély

Mindszentek temploma > Küilterület, temető, r. k. templom

R. k. templom > Küilterület, temető, r. k. templom

Kubinyi–Márkus-kúria (Általános iskola)

5743

Dózsa György u. 7.

hrsz.: 196

klasszicista

1820 körül

5743

Egykori parkban, szabadon álló, L alaprajzú, földszintes, kontyteretős épület. DNy-i homlokzata közepén négyoszlopos, timpanonos portikusz, betüvegezett oszlopközökkel,

előtte teljes szélességében lépcsősor. A timpanonban a Kubinyi és Andreánszky család köből faragott kettőscímere. Az ÉNy-i szárny egytraktusos, oldalfolyosóval. Mindkét szárnyban síkmennyezetes helyiségek; a DNy-i szárny helyiségeiben és portikuszában stukkók. Pince a DNy-i szárny alatt. Építtette a Kubinyi család 1820 körül. Többször átépítették.

VM

Végh-kúria

5742

Falujárók útja 1.

hrsz.: 1/1

klasszicista

1820 körül

Az utcavonaltól beljebb épült, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület, kontytetővel. ÉK-i homlokzatán néhány lépcsőfok magas alépitményen négyszopos, timpanonos portikusz, amelyhez a lépcsők két oldalról vezetnek föl, középen lent pincebejárat. DNy-i homlokzata közepén szintén bejárat. Kétraktusos, síkmennyezetes helyiségekkel. Az egész épület alatt dongaboltozatos pince. Épült 1820 körül. Tulajdonosai a Világi, Niczky, Daruvári és Végh családok voltak.

VM

Szentmiklóssy-Kubinyi-kastély (MTA Alkotóháza)

5745

Petőfi Sándor u. 1.

hrsz.: 76

barokk

1770 körül

Parkban, szabadon álló, téglalap alaprajzú épület manzárdtetővel, beépített tetőtérrel. A terepszint változása miatt ÉK-i homlokzata két-, DNy-i egyszintes. Mindkettőn timpanonos középrizalit, a timpanonokban a Szentmiklóssy és Uza család kettőscímereivel. A DNy-i homlokzathoz bábos korláttal lezárt kő támfalak kapcsolódnak, a támfalakban kétoldalt egy-egy nyolcszög alaprajzú, ugyancsak változószintes, manzárdtetős őrségépület. A kastélybelső kétraktusos, részben középfolyosóval, boltozott helyiségek (donga-, fiókos donga-, teknő- és tükörboltozatok), többnyire barokk nyílászárók, kályhahelyek (egy megmaradt empire kályha). Az egész épület alapincézett. A kastélyt Szentmiklóssy Antal építtette 1770 körül (építész: Mayerhoffer András). Később a Kubinyi család birtokába került.

VM

KÜLTERÜLET

R. k. templom (Mindenszentek)

5744

Iskola u., temető

hrsz.: 024

barokk

1746

Dombon, szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronyral; a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentélyvel, melynek D-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregterővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekonyult. Bejárata a torony Ny-i oldalán. Hajója síkmennyezetes, bejárati oldalán karzat, a karzatalja poroszüveg boltozatos. Szentélye keresztboltozatos, stukkóval. A diadalíven a Szentmiklóssy és a Meskó család címere. Színes üveglablakok és stációk: 20. század

5742

5745

5744

második fele (Csiby Mihály). Berendezés: 18–20. század; főoltár: 18. század közepe. Szentmiklóssy Antal adományából 1746-tól építették, 1789–1790-ben kifestették és befedték, tornya 1903-ban épült.

VM

ÉRSEKVADKERT

Mutató

Intézőlak > Külterület, Szentlőrincpuszta

Szentlőrincpuszta > Külterület

5700

R. k. templom (Szent András)

5700

Hősök tere

hrs.: 329

barokk

1755 előtt

Szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, Ny-i homlokzata előtt emelkedő középtoronyral, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentélyel, melynek két oldalához sekrestyék kapcsolódnak. Nyeregtetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekonyult. Hajója, szentélye és a sekrestyék csehsüveg boltozatosak. A hajó bejárati oldalán karzat. Falképek: 1958–1962 (Sározy Béla). Színes üveglakok: 1966 (Mohay Attila). Berendezés: 18. század vége, 20. század; főoltárkép: 20. század első fele; mellékoltárkép: 1933 (Giszinger Imre). A hajó bal oldalán barokk sírtáblák, 1743, 1769, 1801. Korábbi épület felhasználásával Esterházy Imre esztergomi érsek építtette újjá 1745 előtt. A templommal D-ről szomszédos telken: fészület és Szentháromság-oszlop, 1865.

BK

5698

R. k. plébániaház

5698

Hősök tere 2.

hrs.: 348

barokk

1743

Szabadon álló, előkertes, L alaprajzú, földszintes épület, manzárdtetővel. Kapuja a D-i homlokzat középtengelyében, jobb oldalán emléktábla, 1914. Udvari homlokzatain nagyméretű, beüvegezett nyílások: az É-in kosárvívesek, a Ny-in egyenes záródásúak. Utcai szárnya egy-, udvari kéttraktusos, oldalfolyosóval, részben boltozott (tükör-, fiókos donga- és csehsüveg boltozat) helyiségekkel. Régi nyílászárók. Berendezés: beépített szekrény, 18. század második fele. A telken új garázs és melléképület. Építtette Esterházy Imre esztergomi érsek 1743 körül.

BK

5699

Drágffy-kúria

5699

Hősök tere 7.

hrs.: 359

barokk

1790 körül

Szabadon álló, L alaprajzú, földszintes saroképület, nyeregtetővel. Ny-i szárnya alacsonyabb, mint a D-i. É-i végén egy helyiségnyi új toldalék. Udvari homlokzatai tornácosak, falazott mellvéddel, négyzetes pillérekkel, az É-i közepén négyzetes alaprajzú,

timpanonos nyitott veranda. D-i szárnya két-, Ny-i egytraktusos, síkfödemes helyiségekkel, 19. századi nyílászárókkal. Épült 1790 körül. Ny-i szárnya valószínűleg későbbi hozzáépítés, csakúgy, mint az udvari homlokzatokat egységesítő tornác. A telken áll az orvosi rendelő újabb épülete is.

BK

Kálvária, kápolnával

10793

Rákóczi Ferenc u.

hrsz.: 1723

historizáló

1904

Nagyméretű telken, kertben álló kálvária-együttes: kápolna, előtte feszület és szabad-téri szószek, körülötte a stációk, távolabb, a telek Ny-i sarkában kisebb kápolna. A kápolna szabadon álló épület, DNy-i homlokzata előtt emelkedő középtoronyral, a hajónál keskenyebb, íves záródású szentéllyel. Ablakai csúcsívesek, bejárata a torony DNy-i oldalán, félköríves záródással; fölötte tábla, építési felirattal: 1904. Hajója síkmennyezetes, bejárati oldalán karzat, a szentély félkúpolás, a toronyalja dongaboltozatos. Berendezés: festett szobrok, 19. század vége. A kápolna előtt szószek, hengeres talapatú, sokszögű, falazott mellvéddel, tetővel, mellvédjén domborművű motívumok (kereszt, gyertyartartó). A stációk lépcsőzetes-íves oromzatú téglapítmények, fülkékük fémajtóval zárható. A kis kápolna téglalap alaprajzú, oromfalas, kapuja fölött tábla, építési felirattal: 1905. Nyeregtetővel fedett, amely a hajó záródása felett lekontyolt. Berendezés: festett fadombormű, 19. század vége (Krause József selmecbányai faszobrász). A kőfeszület többszörösen lépcsőzött talapzaton áll, előoldalán évszámos felirat: 1918, a kereszt szárvégei hármastagolásúak. A kápolna 1904-ben épült, 1965-ben újjáépítették, 1994-ben felújították. A kis kápolna 1905-ben épült. A keresztet 1918-ban állították, 1994-ben újították fel.

BK

KÜLTÉRÜLET

Intézői lak

5697

Szentlőrincpuszta

hrsz.: 081

klasszicista

1840 körül

A Balassagyarmatra vezető út mentén, baloldalt, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület, ÉNy-i homlokzatához kapcsolódó toldalékkal, utólag beépített konty-tetővel. ÉK-i homlokzatán tornác, falazott oszlopokkal. Kétttraktusos, új földémmel, új tetőszerkezettel, megbővített nyílásokkal. Kályha- és kandallóhelyek. Pincelejárata a toldalék részben nyílik. Az épület 1840 körül épült majorsági intézői lakás céljára.

BK

10793

5697

5823

ETES

Fakereszt

5823

Rákóczi Ferenc u.

hrs.: 372

–

19. század vége

A Karancsalja felé vezető út mentén, a község határában álló faragott tölgyfa kereszt, rajta öntöttvas korpusz. A pirosra festett kereszt négy oldalán faragások: úrmutató, nap, hold, a szenvedés eszközei (kereszt, szeg, fogó, kalapács, létra), kakas és Júdás ezüstjei. Népi műemlék.

KCs

5824

Lakóház

5824

Rákóczi Ferenc u. 56.

hrs.: 231

–

19. század második fele

Fésűs beépítésben álló, előkertes ház. Téglaalap alaprajzú, nyeregtetővel, deszkaoromzatán fűrészelt díszítés. Egytraktusos, szoba – konyha – szoba beosztású. Udvari végéhez fásznál kapcsolódik. Népi műemlék.

KCs

GALGAGUTA

5701

Ev. templom

5701

Kossuth Lajos u. 19.

hrs.: 298

barokk

1777

Szabadon álló, egyhajós templom, a hajónál valamivel keskenyebb, enyhén íves záródású szentéllyel. Nyeregtetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekonytolt. Ny-i homlokzata előtt középtoronyral. Bejáratai a torony és a hajó D-i homlokzatán. A torony osztópárkányán lévő timpanonban évszám: 1912. A toronyalja és a szentély csehsüveg boltozatos, a hajó síkmennyezetes, bejárati oldalán karzat. Berendezés: oltár: 19. század eleje, oltárkép, 1837 (Schwindt Károly); szószék: 18. század vége. Épült 1775–1777 között (kivitelező: Hofferl József), tornya 1792–1793 között (kivitelező: Dümmer Emmánuel, Schmidt Lukács). 1899-ben tűzvész után helyreállították. A telken áll a lelkészlak és egy melléképület.

BK

GARÁB

R. k. templom (Szent Alajos)

5746

Petőfi Sándor u.

hrsz.: 1

barokk

18. század vége

Dombon, szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregvetős templom, Ny-i homlokzatához ferde falsíkokkal kapcsolódó középtoronyral, a hajónál keskenyebb, íves záródású szentélyvel. A hajó É-i és D-i falán egy-egy támpillér. A szentély É-i falában feliratos tábla: IHS 1764. Belseje síkmennyezetes, a hajó bejárati oldalán karzat. Berendezés: 18-20. század. 1688-ban a falut a besztercebányai jezsuiták kapták meg, ők építették a mai templom elődjét, amelyet 1788-ban újjitottak fel, majd 1804-ben újjáépítettek. 1920-ban tűz pusztította, ez után bontották le kétszakaszos boltozatát és építették a jelenlegi síkmennyezetet.

VM

HASZNOS > PÁSZTÓ

HÉHALOM

KÜLTERÜLET

Kőhíd

5750

Bér-patak fölött

hrsz.: 076/2

–

1833

A településtől D-re, a Bér-patak felett átívelő, terméskőből épült, mellvédes, háromnyílású híd. A középső nyílás záradéka a két szélsőé fölé emelkedik. A D-i mellvédfalon egyik fedkővén bevéselt évszám: 1833. Építését Nógrád megye közgyűlésének határozatára 1829-ben kezdték, de csak 1833-ban készült el. 1930-ban helyreállították.

VM

HERENCSENY

Mutató

Harasztipusza > Külterület

Magtártemplom > Külterület, Harasztipusza

Nepomuki Szent János-szobor

5704

Béke u.

hrsz.: 13

barokk

18. század

Léckerítéssel elkerített területen áll. Hasáb alakú, lábazzal és párkánnyal ellátott talpazata alul ívesen kihalasodik, homlokoldalán felirat nélküli kartus. A szent felhőkön

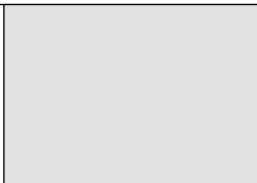
5746

5750

5704

5702

5703

álló alakja papi ornátusban, kezében kereszttel és pálmaággal látható, feje körül csillogkoszorú.

BK

R. k. templom (Szent Mihály)

5702

Béke u. 5.

hrsz.: 10

román

13. század

Dombon, temetőben, szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregtetős templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronnyal, patkó alakú, a hajóval azonos szélességű szentélyvel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Az É-i hajófalon csúcsíves kapu, az ívmezőben erősen kopott címerrel. A D-i hajófalon két csúcsíves ablak, a szentélyfalon résablakok. Karzatfeljáró kívül, a torony D-i oldalán. A szentély és a hajó síkmennyezetes, a bejárati oldalon karzat. A toronyalja, karzatalja csehűveg-, a sekrestye dongaboltozatos. Falképek: 1965 után. Berendezés: jellemzően 19–20. század; keresztelőkút: 18. század vége. Orgona: 1910 (Wegenstein-orgonagyár). A 13. században épült kőtemplomot a 14. században téglalap alakú hajóval toldották meg. Jelenlegi formáját, tornyát 1852-ben kapta, Ny felé történő újabb bővítéssel.

BK

KÜLTERÜLET

Magtártemplom

5703

Harasztpuszta

hrsz.: 031

gótikus

14. század

A község Ny-i határában, dombon álló, egyhajós, keletelt templom, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentélyvel, nyeregtetővel. Falazata törtkő, külseje vakolatlan, sarkai armírozottak. Újabb bejárata a szentély D-i oldalán, eredeti a hajó É-i oldalán, befalazva. A hajó és a szentély K-i homlokzatán egy-egy csúcsíves, a D-in két négyzetes, kisméretű ablak. Hajója és szentélye egyaránt dongaboltozatos, diadalíve csúcsíves. A diadalív pilléreiben két kis fülke, az egyik zárható volt. Épült a 14. században. A 18. század végén, a Prónay család birtoklása idején valószínűleg az evangélikusok használták, 1854-től magtárként szolgált.

BK

HOLLÓKŐ

Mutató

Várrom > Külterület, várrom

Az ófalú, valamint a vár és környéke műemléki jelentőségű területe (MJT) 8703

A műemléki jelentőségű terület a következő lehatárolással: határa a Dózsa György út É-i végétől indul D-re, az óramutató járásával egyező irányba, s az út K-i szélén halad, majd a Kossuth Lajos u.-át átvágva és Ny-ra fordulva a Kossuth Lajos u. és a József Attila u. D-i szélén vezet tovább a 80. hrsz.-ú parkolóig és ennek Ny-i szélén, majd a 81. hrsz.-ú úton folytatódik a belterület határáig. Innen a Herencsény felé vezető,

056. hrsz.-ú dűlőút vonalát követi Ny-i, majd DK-i irányba, összesen kb. 850 m hosszán, a 046/b. út csatlakozásáig. Itt Ny-ra fordulva átvág a 057/7b. területen a 057/7a. erdőnyúlvány DK-i pontjáig, ahonnan az erdő szélén halad a 055/5 hrsz.-ú útig, és azt keresztezve eléri a külterületi határt, majd ÉNy-ra fordulva az követi a 82. pontig. Itt K-i irányt véve a 010. hrsz.-ú erdő és a 02. hrsz.-ú zártkertek szélén halad a 06. hrsz.-ú útig. Majd ezen és a 012/2. hrsz.-ú úton folytatva, a 03. hrsz.-ú földrészlet K-i oldalán éri el a kiindulási pontot.

Lakóház **5866**

Kossuth Lajos u. 62.

hrsz.: 62

–

1909

Fésűs beépítésben álló, előkertes, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzattal. Orom- és oldaltornácos, faoszlopokkal, fakorlátos mellvéddel. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödém. Népi műemlék.

KCs

5866

Lakóház **5867**

Kossuth Lajos u. 64.

hrsz.: 61

–

1909–1910

Fésűs beépítésben álló, előkertes, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel. Orom- és oldaltornácos, faoszlopokkal, fakorlátos mellvéddel. Az alépitmény utcai homlokzatának közepén pincebejárát. Egytraktusos, hagyományos beosztású. Népi műemlék.

KCs

5867

Lakóház **5868**

Kossuth Lajos u. 65.

hrsz.: 345

–

1909–1910

Fésűs beépítésben álló, előkertes, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, a helyiségek mennyezete borított gerendás fafödém. Pince a ház udvari vége alatt, szintén gerendás födém. Népi műemlék.

KCs

5868

Lakóház **5869**

Kossuth Lajos u. 67.

hrsz.: 348 (hátrész), 350 (ház)

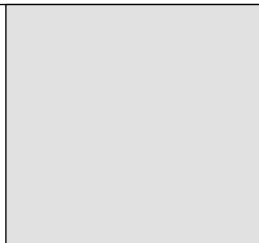
–

1909

A Kossuth Lajos u. 69. számú házzal (trsz.: 5871) egy udvarban, a telek hátsó részén. A 350. hrsz.-ú épület téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel; az utca felé forduló végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzattal (évszám, kereszt, kehely). Orom- és oldaltornácos, faoszlopokkal, deszkamellvéddel. Egytraktusos,

5869

5870

hagyományos beosztású, gerendás fafödémés helyiségekkel. Pincebejárat az alépitmény utca felőli homlokzatának közepén. Ezzel a házzal párhuzamosan, a másik telekhatáron áll egy konyha – iroda – raktár funkciókat ellátó, nyeregtetőű, átalakított épület (hrsz.: 348–349), melynek első helyisége hrsz.: 348) védett. Népi műemlék.

KCs

Lakóház**5870**

Kossuth Lajos u. 68.

hrsz.: 58

–

1909

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel. Orom- és oldaltornácus, fa oszlopokkal, fűrészelt díszítésű deszkamellvéddel. Az alépitmény utcai homlokzatának közepén pincebejárat. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémekkel. Udvari végéhez (a terepviszonyoknak megfelelően szinttelolással felfelé) újabb házrész, ahhoz kisebb toldalék épült. Népi műemlék.

KCs

5871

Lakóház**5871**

Kossuth Lajos u. 69.

hrsz.: 347

–

1909 körül

A Kossuth Lajos u. 67. számú házzal (trsz.: 5869) egy udvarban, a telek utcai részén áll. Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzattal. Orom- és oldaltornácus, faoszlopokkal, fakorlát mellvéddel. Pince a ház udvari vége alatt. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémekkel. Népi műemlék.

KCs

5872

Lakóház**5872**

Kossuth Lajos u. 70.

hrsz.: 57

1909-1910

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzattal (kereszt, körök). Orom- és oldaltornácus, falazott pillérekkel és mellvéddel. Alépitménye utcai homlokzatának közepén pincebejárat. Egytraktusos, szoba – konyha – szoba – kamra beosztású, gerendás fafödémekkel (a pincében is). Népi műemlék.

KCs

5873

Lakóház**5873**

Kossuth Lajos u. 71.

hrsz.: 359/1(udvar), 360 (ház)

–

1909 körül

A Kossuth Lajos u. 69. számú ház (trsz.: 5871) mögött, önálló telken áll. Téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utca felé eső végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel. Udvari végéhez (a terepviszonyoknak megfelelően, szinttelolással lefelé) toldalék

kapcsolódik. Egytraktusos, hagyományos beosztású, gerendás fáfödemes helyiségekkel. Népi műemlék.

KCs

Lakóház **5874**

Kossuth Lajos u. 72.

hrsz.: 56

–

1909

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, kő aléptémmenyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzattal (kereszt, szív, kör). Orom- és oldaltornácos, faoszlopokkal, fűrészelt díszítésű deszkamellvéddel. Aléptémménye utcai homlokzatának közepén pincebejárat. Egytraktusos, szoba – konyha – szoba – kamra – istálló – füstölő beosztású, gerendás fáfödemes helyiségekkel. Népi műemlék.

KCs

5874

Lakóház **8168**

Kossuth Lajos u. 73.

hrsz.: 361

–

1909 körül

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, kő aléptémmenyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, lécrácsos oromsúccsal. Orom- és oldaltornácos, faoszlopokkal, lécsoros mellvéddel. Pince a ház udvari vége alatt, bejárata a hátsó homlokzaton. Egytraktusos, hagyományos beosztású belső, gerendás deszkamennyezettel. Népi műemlék.

KCs

8168

Lakóház (Polgármesteri hivatal) **5875**

Kossuth Lajos u. 74.

hrsz.: 55

–

1909–1910

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, kő aléptémmenyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzattal (kereszt, szív, kör). Orom- és oldaltornácos, faoszlopokkal, fűrészelt díszítésű deszkamellvéddel. Aléptémménye utcai homlokzatának közepén pincebejárat. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fáfödémekkel. Pitvarában hasábkemence. Népi műemlék.

KCs

5875

Lakóház **5876**

Kossuth Lajos u. 75.

hrsz.: 362

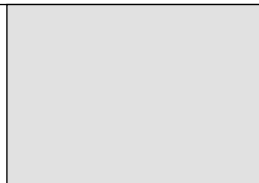
–

1909

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, kő aléptémmenyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű (kereszt, nap, hold), lécrácsos csúcsú deszkaoromzattal. Orom- és oldaltornácos, faoszlopokkal, fűrészelt díszítésű deszka-

5876

5877

mellvéddel. Egytraktusos, hagyományos beosztású, gerendás fafödémrel. Népi műemlék.

KCs

Lakóház (Posta)

5877

Kossuth Lajos u. 76.

hrsz.: 52

–

1909–1910

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzattal (kereszt). Orom- és oldaltornácós, faoszlopokkal, fakorlát mellvéddel. Alépitménye utcai homlokzatának közepén pincebejárat. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémrel. Népi műemlék.

KCs

5878

Lakóház

5878

Kossuth Lajos u. 78.

hrsz.: 51

–

1909 körül

A Kossuth Lajos u. 76. számú (trsz.: 5877) ház mögött, vele egy telken-udvarban áll. Téglaalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzattal (kereszt, kör, szív). A 76. számú ház felőli homlokzata ablaktalan. A túloldalon, a szomszéd telekre új ablakok. Egytraktusos, szoba – konyha – szoba beosztású, a ház végében az egykori gazdasági helyiségek lakásá alakítva. Népi műemlék.

KCs

8169

Lakóház

8169

Kossuth Lajos u. 79.

hrsz.: 365

–

1909 körül

A Kossuth Lajos u. 81. számú ház (trsz.: 8170) hátsó része, az ugyancsak 79. számú (hrsz.: 363) új házzal egy telken-udvarban (hrsz.: 366). Nyeregtetős házrész, hátsó vége alatt pincével. Egytraktusos, szoba-konyha beosztású, gerendás fafödémrel, döngölt padlóval, konyhájában hasábkemence. Népi műemlék.

KCs

8170

Lakóház

8170

Kossuth Lajos u. 81.

hrsz.: 364

–

1909 körül

Bejárata a Petőfi Sándor u. 2. számú (hrsz.: 369) telekről; hátsó része a Kossuth Lajos u. 79. (trsz.: 8169). Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú, előkertes ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű (kereszt),

lécrácsos csúcsú deszkaoromzattal. Egytraktusos, szoba – konyha – kamra beosztású, gerendás fafödémrel, döngölt padlóval. Népi műemlék.

KCs

Lakóház

5879

Kossuth Lajos u. 82.

hrsz.: 49/1

–

1910

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, utcai homlokzatán levakolt kő alépitményel, faoszlopos, fakorlát mellvédes tornáccal. Nyeregterője az utcai végén alsó csonkakontyolt, fűrészelt díszítésű deszkaoromzattal (kereszt, kör). Alépitménye utcai homlokzatán középen pincebejárat, erőteljes keretépítmenyvel. Egytraktusos, szoba – konyha – szoba beosztású; gerendás fafödémrel, döngölt padlóval. Konyhájában hasábkemence, rakott tűzhellyel. Népi műemlék.

KCs

R. k. templom (Szent Márton)

5865

Kossuth Lajos u. 83.

hrsz.: 397

–

1889

Szabadon álló, téglalap alaprajzú templom, K-i homlokzata síkja előtt középtoronnyal, hajója fölött zsindelel borított nyeregterővel. Toronyszintjeinek alapterülete szintenként csökken, felső két szintje fából, a köztés tetőidomok és a gúlasíak szintén zsindelel fedettek. Belseje deszkamennyezetes, a toronyalja dongaboltozatos, a hajóhoz csúcsíves nyílással kapcsolódik. Középkori templom szentélye fölé fából emeletek épültek, így harangtorony lett, majd 1889-ben Ny felé hajót építettek hozzá, így alakult ki a mai templom. Közadakozásból épült 1889-ben. A torony előtt: fafesztület, félköríves bádogg védőtetővel, festett bádogg korpuszal, 19. század vége.

KCs

Lakóház

8905

Kossuth Lajos u. 85.

hrsz.: 400 (udvar), 402 (ház), 399/2 (melléképület)

–

1909 körül

Fésűs beépítésben álló, előkertes, téglalap alaprajzú ház, kő alépitményel, mindkét végén alsó csonkakontyolt nyeregterővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzattal (kereszt, szív, nap, hold, szám). Oldaltornácos, faoszlopokkal, fakorlát mellvéddel. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémrel. Pince a ház udvari vége alatt, szintén gerendás fafödémrel. A telek másik, hosszanti határán, téglalap alaprajzú, utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregterős melléképület áll. Népi műemlék.

KCs

5879

5865

8905

8171

Lakóház**8171**

Kossuth Lajos u. 86.

hrsz.: 45

–

1909 körül

Utcavonalon szabadon álló, az utcavonallal párhuzamos hossz tengelyű, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel; az egyik végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzata gyertyatartóval és szívvel díszített. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémekkel. Népi műemlék.

KCs

8832

Lakóház**8832**

Kossuth Lajos u. 86/a.

hrsz.: 46

–

1909–1910

A Kossuth Lajos u. 86. (trsz.: 8171) ház mögött, rá merőlegesen, szabadon álló, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, alsó csonkakontyolt nyeregtetővel. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémekkel, beépített tetőtérrel. Egykor plébániához volt. Az udvar végében a hegyoldalba vágott pince. Népi műemlék.

KCs

8172

Lakóház**8172**

Kossuth Lajos u. 87.

hrsz.: 403

–

1909 körül

Átmenő telken (Kossuth Lajos u. – Petőfi Sándor u.), fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú, előkertes ház, kő alépitménnyel; az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű, lécrácsos csúcsú, deszkaoromzata gyertyatartóval és szívvel díszített. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémekkel. Népi műemlék.

KCs

5880

Lakóház**5880**

Kossuth Lajos u. 88.

hrsz.: 44

–

1909–1910

Fésűs beépítésben álló, előkertes, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, lécrácsos csúcsú deszkaoromzattal. Orom- és oldaltornác, faoszlopokkal. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémekkel, melyet (a szoba kivételével) furnérlemezzel fedtek el. Pincéje külön, a hegyoldalba vágva. Népi műemlék.

KCs

Lakóház**8173**

Kossuth Lajos u. 89.
 hrsz.: 404, 405, 406

–
 1909 körül

Átmenő telken (Kossuth Lajos u. – Petőfi Sándor u.), fésűs beépítésben álló, előkertes, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel. Egytraktusos, szoba – konyha – szoba – kamra beosztású, gerendás fafödémekkel. Kamrája előtt kemence. Népi műemlék.

KCs

8173

Lakóház**5881**

Kossuth Lajos u. 90.
 hrsz.: 43

–
 1909–1910

Fésűs beépítésben álló, előkertes, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel. Orom- és oldaltornác, faoszlopokkal, famellvéddel. Alépitménye utcai homlokzatának közepén pincebejárat. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémekkel, a pincében dongaboltozattal. Népi műemlék.

KCs

5881

Lakóház**5882**

Kossuth Lajos u. 92.
 hrsz.: 40/1, 42

–
 1910 körül

Udvara (hrs.: 40/1) közös a Kossuth Lajos u. 94. számú házával (trs.: 5883). Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzata kereszttel, körrel és szívvvel díszített. Orom- és oldaltornác, faoszlopokkal, fűrészelt díszítésű deszka mellvéddel. Alépitménye utcai homlokzatának közepén pincebejárat. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémekkel, a pincében is. Népi műemlék.

KCs

5882

Lakóház**8174**

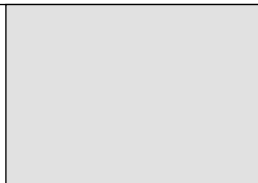
Kossuth Lajos u. 93–95.
 hrsz.: 409

–
 1910 körül

Saroktelken (Kossuth Lajos u. – Petőfi Sándor u.) szabadon álló, egymással derékszögöt bezáró, átjáróval összekapcsolt épületek. Mindkettő téglalap alaprajzú, kő alépitménnyel, alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzata kereszttel és szívvvel díszített. Az utcavonallal párhuzamos hossz tengelyű 95. számú ház tetejének közepén szénaledobó. Az utcavonalra merőleges hossz tengelyű 93. számú ház orom- és oldaltornác, faoszlopokkal, deszka mellvéddel. A 95. számú ház szintén orom- és oldaltornác, az eresz alatt lécrács díszítéssel. Mellvédje részben lécsoros, részben fűrész-

8174

szelt díszítésű deszka. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémrel. Népi műemlék.

KCs

5883

Lakóház

5883

Kossuth Lajos u. 94.

hrsz.: 40/1, 41

–

1910 körül

Udvara (hrsz.: 40/1) közös a Kossuth Lajos u. 92. számú házával (trsz.: 5882). Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, kő aléptímmennel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, deszkaoromzatán fűrészelt díszítésű, lécrácsos csúcsú deszkaoromzattal. Orom- és oldaltornác, faoszlopokkal, fűrészelt díszítésű deszkamellvéddel. Aléptímménye utcai homlokzatának közepén pincebejárat. Egytraktusos, szobakonyha – szoba – kamra beosztású, gerendás deszkamennyezettel. A tornác végében kemence. Népi műemlék.

KCs

5884

Lakóház

5884

Kossuth Lajos u. 96.

hrsz.: 37

–

1909 körül

Az utcával párhuzamos hossz tengellyel, az utcavonalon szabadon álló ház, és a rá merőleges hossz tengelyű, a Ny-i telekhatáron álló melléképület. Mindkettő téglalap alaprajzú. A lakóház nyeregtetője mindkét végén alsó csonkakontyolt, utcai homlokzatának két szélén egy-egy ablak, nagyjából alattuk a lábukatban pincszellőzők, pincebejárat a homlokzat közepén. A terepviszonyok miatt a lakótér az udvar felől szintben van. Egytraktusos, hagyományos beosztású. A melléképület nyeregtetője az utca felőli végén alsó csonkakontyolt. Népi műemlék.

KCs

5886

Lakóház

5886

Kossuth Lajos u. 99–101.

hrsz.: 411

–

1910 körül

Fésűs beépítésben álló, előkertes ház, kő aléptímmennel. A terepviszonyoknak megfelelően szinttelőrással épült. Két részből áll, mindkettő téglalap alaprajzú, hossz tengelyűk tompaszöveget zár be. Kétrészes nyeregtetője az első ház utcai végén alsó csonkakontyolt, fűrészelt díszítésű, lécrácsos csúcsú deszkaoromzattal. Az első ház oldaltornác, faoszlopokkal, famellvéddel. Egytraktusos, szoba-előtér szoba, szoba-konyha beosztású, gerendás fafödémrel (a pincében is). Népi műemlék.

KCs

Lakóház**5885, 8175**

Kossuth Lajos u. 98-100.

hrsz.: 32

–

1909 körül

Eredetileg két külön telekkel-udvarral, ennek megfelelően külön-külön helyrajzi számokkal és műemléki törzsszámokkal rendelkező ház. A négy régebbi helyrajzi szám telekegyesítés útján egy helyrajzi szám alá vont. Fésűs beépítésben álló, előkertes ház, kő alépitménnyel, a terepviszonyoknak megfelelően két szinttelóással felfelé (lakóház – lakóház – melléképület). Háromrészes nyeregtetője az első ház utcai végén alsó csonkakontyolt, fűrészelt díszítésű, lécrácsos csúcsú, deszkaoromzata keresztrel díszített. Orom- és oldaltornácos, faoszlopokkal. Az első ház előtt fűrészelt díszítésű deszkamellvéddel, a második előtt famellvéddel, a melléképület előtt korlát nélkül. Alépitménye utcai homlokzatának közepén pincebejárat. A tornác végében kemence. Egytraktusos, hagyományos beosztású belső, gerendás fafödémekkel. Népi műemlék.

KCs

5885, 8175

Lakóház**5887**

Kossuth Lajos u. 103.

hrsz.: 412

–

1909

Fésűs beépítésben álló, előkertes, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzata keresztrel díszített. Oldaltornácos, faoszlopokkal, famellvéddel. Egytraktusos, szoba – konyha – kamra beosztású, gerendás fafödémekkel. Pince a ház udvari vége alatt. Népi műemlék.

KCs

5887

Lakóház**5888**

Kossuth Lajos u. 104.

hrsz.: 29

–

1910 körül

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel. Udvari végében – a terepviszonyoknak megfelelően szinttelóással felfelé – istálló, lakássá átalakítva. Kétrészes nyeregtetője az utcai végén alsó csonkakontyolt, fűrészelt díszítésű deszkaoromzata keresztrel díszített. Orom- és részben oldaltornácos, faoszlopokkal, lécsoros mellvéddel. Alépitménye utcai homlokzatának közepén pincebejárat. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémekkel. Pincéje kőboltozatos. Az udvar végében, a hegyoldalba vágott másik pince. Népi műemlék.

KCs

5888

Lakóház**8176**

Kossuth Lajos u. 105.

hrsz.: 415/1 (udvar), 415/2–3 (melléképület), 416, 417 (lakóház)

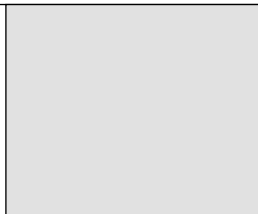
–

1909 körül

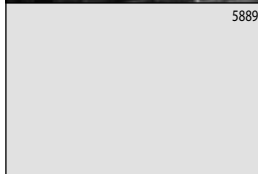
Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú, előkertes ház, kő alépitménnyel, mindkét végén kontyolt nyeregtetővel, utcai homlokzatán lécrácsos csúcsú deszkaoromzattal. Oldaltornácos, faoszlopokkal, fakorlát mellvéddel. Egytraktusos, hagyományos beosztású belső, gerendás fafödémekkel. Népi műemlék.

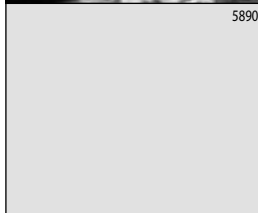
8176

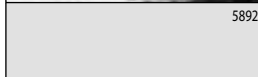
5889

5890

5892

8177

tású, gerendás fafödémekkel. A másik hosszanti, Ny-i, telekhatáron téglalap alaprajzú, földszintes melléképület, nyeregtetővel, udvari vége alatt kőboltozatos pince. Népi műemlék.

KCs

Lakóház**5889**

Kossuth Lajos u. 106.

hrsz.: 28

–

1912

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén kontyolt, fűrészelt díszítésű deszkaoromzata keresztel díszített, 1912-es évszámmal. Orom- és oldaltornácos, faoszlopokkal, fakorlát mellvéddel. Alépitménye utcai homlokzatának közepén pincebejárat. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, vakolt síkmennyezetel; a pincében gerendás deszkamennyezet. Népi műemlék.

KCs

Lakóház**5890**

Kossuth Lajos u. 110.

hrsz.: 27

–

1909 körül

Fésűs beépítésben álló ház, az udvari végéhez nyaktaggal kapcsolódó modern épület-szárnyal. Az eredeti épület téglalap alaprajzú, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzata keresztel díszített. Orom- és oldaltornácos, faoszlopokkal, fűrészelt díszítésű deszkamellvéddel. Alépitménye utcai homlokzatának közepén pincebejárat. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémekkel. Népi műemlék.

KCs

Lakóház**5892**

Kossuth Lajos u. 112.

hrsz.: 25

–

1909 körül

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel. Utcái homlokzatán új, háromosztatú ablak. Alépitménye utcai homlokzatának közepén pincebejárat. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémekkel, a pincében is. Tetőtere utólag beépített, bejárata a hátsó oromzatban. Népi műemlék.

KCs

Lakóház**8177**

Kossuth Lajos u. 114.

hrsz.: 22

–

1909 körül

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú, előkertes ház, kő alépitménnyel, udvari végében – a terepviszonyoknak megfelelően szinteltolással felfelé – melléképület. Nyeregtetője az utcai végén alsó csonkakontyolt. Orom- és oldaltornácos, faoszlopok-

kal. Alépitménye utcai homlokzatának közepén pincebejárat. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémrel, tetőtere utólag beépített. Népi műemlék.

KCs

Lakóház

8178

Petőfi Sándor u. 1.

hrsz.: 398

–

1909

Az utcavonallal párhuzamos hosszteneggellyel épült ház. Téglalap alaprajzú, kő alépitménnyel, mindkét végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzata kettőskereszttel és szívvel díszített, monogrammal és 1909-es évszámmal. Orom- és oldaltornácus, faoszlopokkal. Egytraktusos, hagyományos beosztású, gerendás famennyezettel. Alápincézett. Népi műemlék.

KCs

8178

Lakóház

5893

Petőfi Sándor u. 2.

hrsz.: 369, 370

–

1910 körül

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzata keresztel díszített. Oldaltornácus, faoszlopokkal. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémrel. Pince a ház udvari vége alatt, bejárata a hátsó homlokzaton. Népi műemlék.

KCs

5893

Lakóház

5894

Petőfi Sándor u. 6.

hrsz.: 374

–

1909

Fésűs beépítésben álló, előkertes, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű, lécrácsos csúcsú, deszkaoromzata körökkel díszített. Egytraktusos, szoba – konyha – szoba – szoba beosztású, gerendás famennyezettel. A ház mögött nyeregtetős melléképület, fából. Népi műemlék.

KCs

5894

Lakóház

8179

Petőfi Sándor u. 7.

hrsz.: 407

–

1909 körül

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, mindkét végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel. Alépitménye utcai homlokzatának közepén pincebejárat. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémrel. Népi műemlék.

KCs

8179

5895

Lakóház**5895**

Petőfi Sándor u. 8-10.

hrsz.: 375

–

1910 körül

Fésűs beépítésben álló, előkertes, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakantyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzata keresztlettel, körrel és szívvel díszített. Orom- és oldaltornác, falazott pillérekkel és mellvéddel, az oldaltornác udvari végén faoszlopokkal és lécsoros mellvéddel. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fáfödém. Udvarában nyárikonyha, mellette hasábkemence, rakott tűzhely. Népi műemlék.

KCs

8180

Lakóház**8180**

Petőfi Sándor u. 12.

hrsz.: 380

–

1909 körül

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú, előkertes ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakantyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzata keresztlettel, körrel és szívvel díszített. Oldaltornác, falazott pillérekkel és mellvéddel. Egytraktusos, szoba – konyha – szoba – kamra – istálló beosztású, gerendás fáfödém. Pince a ház udvari vége alatt, kőboltozatos. Népi műemlék.

KCs

8181

Lakóház**8181**

Petőfi Sándor u. 18-20.

hrsz.: 382

–

1909 körül

Az utcavonaltól jóval beljebb álló, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, a hátsó végén alsó csonkakantyolt nyeregtetővel (20. szám). Oldal- és hátsó tornác, faoszlopokkal, fűrészelt díszítésű deszkamellvéddel. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fáfödém. Pince a ház udvari vége alatt, kőboltozattal. Mögötte szintén téglalap alaprajzú, nyeregtetős melléképület (18. szám), átalakított belsővel. A másik telekhatáron még egy melléképület, hasábkemencével, rakott tűzhely. Népi műemlék.

KCs

5896

Lakóház**5896**

Petőfi Sándor u. 22.

hrsz.: 383

–

1910 körül

Fésűs beépítésben álló, előkertes, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakantyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzata keresztlettel díszített. Oldaltornác, faoszlopokkal, famellvéddel. Pince a ház udvari vége alatt, kőboltozattal. Egytraktusos, szoba – konyha – szoba – vizesblokk beosztású, gerendás fáfödém. Népi műemlék.

KCs

Lakóház**5897**

Petőfi Sándor u. 26.
 hrsz.: 387

–

1910 körül

A telek közepén álló, L alaprajzú épület, kő alépitménnyel. Nyeregtetője az épületszárak végéin alsó csonkakontyolt, egyik deszkaoromzata fűrészelt díszítésű. Homlokzatai tornácosak, faoszlopokkal, famellvéddel. Mindkét szárnya alapincézett, külön-külön bejárattal a szárnyak belső oldalán. Eredetileg egytraktusos, átalakított belsők, gerendás fafödémekkel. Népi műemlék.

KCs

5897

Lakóház**8182**

Petőfi Sándor u. 28.
 hrsz.: 389, 390, 391

–

1909 körül

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú, előkertes ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel. Orom- és oldaltornácos, faoszlopokkal, famellvéddel, az utcai homlokzaton az eresz alatt lécráccsal. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémekkel. A ház udvari vége alatt pince, kőboltozattal. Népi műemlék.

KCs

8182

Lakóház**5898**

Petőfi Sándor u. 30.
 hrsz.: 392

–

1910 körül

Fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel, az utcai végén alsó csonkakontyolt nyeregtetővel, fűrészelt díszítésű deszkaoromzata sugár- és virágmin-tával díszített. Orom- és oldaltornácos, faoszlopokkal, fűrészelt díszítésű deszkamellvéddel, az eresz alatt lécráccsal. Egytraktusos, hagyományos beosztású belső, gerendás fafödémekkel. Padlástere beépített. Népi műemlék.

KCs

5898

Lakóház (Orvosi rendelő)**5899**

Petőfi Sándor u. 32.
 hrsz.: 394

–

1910

Fésűs beépítésben álló, előkertes ház. Két részből áll, mindkettő téglalap alaprajzú. Nyeregtetője az utcai végén alsó csonkakontyolt, fűrészelt díszítésű deszkaoromzata kereszttel díszített. Oldaltornácos, faoszlopokkal, fűrészelt díszes deszkamellvéddel. Eredetileg egytraktusos, átalakított belső, gerendás fafödémekkel. Az első ház udvari vége alatt pince. Népi műemlék.

KCs

5899

5864

KÜLTERÜLET

Várrom

5864

külterület
hrsz.: 057/1

–

13–16. század

A falu feletti hegygerinc Ny-i végén álló szabálytalan alaprajzú vár. Az ovális alaprajzú belső vár DK-i részén áll a várfalakkal egybeépült ötszögletű öregtorony. A pártázatos körítőfalakon belül több periódusú épületszárnyak zárják közre a szűk várudvart. A ciszterna a D-i helyiségben található. A belső várat É és Ny felől falszorosok övezik, míg D-i oldalán félkör alakú elővár csatlakozik hozzá, közepén ciszternával, DK-i falai előtt L alakban épületekkel. Ez utóbbiakban kiállítás látható. Az alsó vár K-i és D-i oldalán több kapuszerkezettel ellátott kapusoros húzódik. A 13. század második felében építette a Kacsics nemzetség Illés ága. Tőlük Károly-Róbert elvette és Szécsényi Tamásnak juttatta. 1460-ig, a család kihaltáig, utódai bírták. Utánuk a Guti Ország és a Losonci család szerezte meg és birtokolták egészen 1552-ig, amikor is a törökök elfoglalták. Többször is gazdát cserélt, majd 1683 után hadászati szerepe megszűnt, azóta rom.

BB

HOMOKTERENYE > MÁTRATERENYE

HONT

5705

R. k. templom (Mennybemenetel)

5705

Rákóczi Ferenc u.

hrsz.: 36/2

barokk

1776

Dombon, temetőben, szabadon álló, egyhajós templom, É-i homlokzata elé enyhe rizalittal kilépő középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, szegmentíves záródású szentélyel, melynek K-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregtetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekonyult. Kapuja az É-i homlokzat közepén, zárókövén évszám: 1776, baloldalt vakajtó, jobboldalt a karzatfeljárat. Az ajtók fölött félköríves záródású szoborfülkék, bennük barokk angyalszobrok. A belső csehüveg boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat, a sekrestye tükörboltozatos. Berendezés: 18–19. század; falra festett főoltárkép, 1949 (Heincz Frigyes) – átfestve. Mária Terézia költségén, gróf Batthyány József esztergomi érsek védnöksége alatt épült 1776-ban, miután a falu régi templomát 1775-ben lebontották. 1814-ben, villámcsapás okozta rongálódás után, helyreállították, mai tornya ebből az időből való.

VM

HORPÁCS

Mikszáth-kúria (Mikszáth Kálmán Emlékház)

5771

Kossuth Lajos u.

hrsz.: 35

historizáló

1906

Parkban, szabadon álló, L alaprajzú, földszintes épület. A középtengelyben lévő szárny nyeregtetővel, az ahhoz É-D irányban csatlakozó szárny, félnyeregtetővel fedett. Bábos attikával lezárt, kőburkolatos Ny-i homlokzatán középrizalit, előtte néhány lépcsőfokkal megemelt, négyoszlopos, timpanonos portikusz, kétoldali feljáráttal. Belseje átalakítva. Mikszáth Kálmán számára épült 1906-ban, fia tervei alapján. 1910-ben még végeztek rajta módosításokat. Mikszáth halála után, felesége, majd 1950-ig fia lakta. A Szontágh–Mikszáth-házzal (trsz.: 5772) azonos telken áll.

VM

5771

Szontágh–Mikszáth-ház

5772

Kossuth Lajos u. 7.

hrsz.: 35

historizáló

1910

Parkban, szabadon álló, T alaprajzú, emeletes épület, Ny-i szárnyán kontyutetővel, a rá merőleges K-in nyeregtetővel. Bejárat a Ny-i homlokzat első és negyedik tengelyében. Kétraktusos, földszintjén boltozott helyiségekkel. Klasszicista eredetű; 1910-ben átépítették, emelettel bővítették. Mikszáth Kálmán 1904-ben vásárolta meg a hozzá tartozó birtokkal együtt Szontágh Páltól. 1906-ig, az új kúria (trsz.: 5771) elkészültéig lakta.

VM

5772

R. k. templom (Szeplőtelen Fogantatás)

5770

Kossuth Lajos u. 28.

hrsz.: 163

barokk

1744

Dombon szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregtetős templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronyral, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású szentéllyel, melynek D-i oldalához sekrestye kapcsolódik. A hajó É-i és D-i falán két-két támpillér. A hajó és a sekrestye síkmennyezetes, a szentély fiókboltozatos. A hajó bejárat oldalán karzat. Félköríves diadalíve felett évszám felirat: 1744. Berendezés: 18–19. század; szószerk.: 1827. Középkori templom helyén, esetleg maradványainak felhasználásával, 1740–1744 között épült.

VM

5770

HUGYAG

R. k. templom (Kisboldogasszony)

5706

Kossuth Lajos u. 31.

hrsz.: 424

barokk

1756

5706

Szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, szegmentíves záródású szentélyvel, melynek D-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregtetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekonyult. Ny-i homlokzatán három félköríves záródású szoborfülké. A hajó és a szentély csehüveg boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat. Sekrestyéje keresztboltozatos. Falképek: historizáló, 1912. Színes üveglablakok: historizáló, 1912. Berendezés: jellemzően 18. századi; főoltár: 1761 után; padok: 1790 körül. Orgona: 1910 (Wegenstein-orgonagyár), átépítve. Építette a középkori templom helyén gróf Csáky Miklós esztergomi érsek 1751–1756 között. A templom közelében: kettősoszlopon Szentháromság-szobor, 1923.

BK

IPOLYTARNÓC

R.k. temetőkápolna (Szent Anna)

5900

Temető

hrsz.: 126

késő barokk

1813

5900

Temetőben, szabadon álló kápolna, törtívű oromzattal lezárt Ny-i homlokzattal, nyeregtetővel, a hajónál keskenyebb, félköríves záródású szentélyvel, alatta sírbolttal. Belseje dongaboltozatos. Berendezés: oltár, 19. század vége. Építette a Borfői Bory család 1913-ban. A kápolna előtt: kőfeszület, fémkorpuszal, 18. század vége.

KCs

Bory-kúria

5901

Rákóczi u. 8-10.

hrsz.: 322, 323

barokk

1810 körül

5901

Szabadon álló, földszintes, téglalap alaprajzú épület, sarkán egy-egy átlós tengelyű pavilonnal. A főszárny kontyvetős, a sarokpavilonok kontyolt nyeregtetősek. DK-i, utcai, homlokzatának közepén rizalit. Bejárat az ÉK-i és a DNY-i (a két rövidebb) homlokzaton. Kétraktusos, középfolyosóval, a helyiségek boltozottak, helyenként stukkó. Pincéje dongaboltozatos. Építette a Borfői Bory család 1810 körül, később a Lehoczky család birtokolta. 1920-ban megosztották és átalakították.

KCs

IPOLYVECE

Nagygazdaház

9551

Dózsa György u. 17.

hrsz.: 498

–

19. század második fele

Fésűs beépítésben álló, előkertes lakóház a hozzá tartozó istállóval, magtárral, nyárikonyhával, óllal és pajtával. Az épületek téglalap alaprajzúak, nyereg-, illetve félnyeregteretűek. A lakóház teteje az utca felé felső csonkakontyolt. Utcai homlokzata kétablakos, udvari homlokzata előtt falazott mellvédés tornác. Belseje átalakítva, nyílászárói részben 19. század végéről. A ház végében kamra és istálló, lakáscélra átalakítva. Építtette Deme János. A telek másik oldalán emeletes magtár, a hozzá kapcsolódó földszintes nyárikonyhával. Épült 1910 körül. Az udvart a keresztben álló istálló zárja le, hátul ólakkal. A hátsó kertben, az istállóval párhuzamosan, pajta. Az előkertben: kő talapzaton vasfeszület, 1871. A harangtoronyy elől, annak lebontásakor helyezték át ide az 1940-es években. Népi műemlék.

BK

9551

JOBBÁGYI

R. k. templom (Szent György)

5751

Felszabadulás u.

hrsz.: 278

késő barokk

19. század első fele

A település központjában, dombon, szabadon álló, keletelt templom, körítőfal maradványokkal. Egyhajós, Ny-i homlokzata síkjában középtoronyral, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású, támpilléres szentélyvel, melynek D-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregteretűvel, amely a szentélyzáródás felett lekontyolt. Ny-i homlokzata oldalsó szakaszaiban egy-egy félköríves záródású szoborfülke, Szent István és Szent Erzsébet szobrával. É-i homlokzatán gótikus kapu. Belseje csehsüveg boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat. Falképek: 1960 (Szilágyi János). Berendezés: 18-19. század; főoltárkép: 1831 (Schöfft József). Támpilléres körítőfala 1332-ből való. A középkori templom hajóját és szentélyét 1775-ben Eösz Ferenc plébános átépíttette. 1781-ben készült egy felmérés és átépítési terv a templomról (építész: Pfisterer Ferenc bujáci kőművesmester). Az épület Ny-i része a toronnyal 1802-ben épült. 1829-ben a templomot megújították. A szentély támpillérei 1920 körül épültek.

VM

5751

5752

KÁLLÓ

R. k. templom (Szent Pál megtérése)

5752

Kossuth Lajos út 1.

hrs.: 3

késő barokk

1807

A település központjában, dombon, szabadon álló, egyhajós templom, É-i homlokzata síkjában középtoronnyal, szegmentíves záródású szentéllyel, melynek K-i és Ny-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregtetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekonyult. Az É-i homlokzat bejárata fölött építési feliratos kőtábla: 1805 – 1807 – 1811. Hajójának K-i és Ny-i homlokzatán támpillérek. Belseje csehsüveg boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat. Falképek: 20. század. Berendezés: 18–19. század; főoltárkép: 1778 (Johann Martin Schmidt, Kremerschmidt) – 1805-ben átfestve; két mellékoltárkép: 18. század vége (Karl Gaspar). Orgona: 1857 (Komornyik Nándor). A felirat szerint építését a Kamara kezdte el 1805-ben, a befejezésére 1807-ben került sor. Tornyát 1811-ben építették (kivitelezők: Dummer Emánuel építőmester és Billinger György pallér).

VM

KARANCSALJA > KARANCSLAPUJTÓ

KARANCSBERÉNY

Mutató

Légrády-vadászház > Külterület, Pálházapuszta

Pálházapuszta > Külterület

5828

R. k. templom (Mindenszentek)

5828

Petőfi Sándor u. 78.

hrs.: 370

barokk

1794

Szabadon álló, egyhajós templom, D-i homlokzata előtt középtoronnyal; a hajónál keskenyebb, szegmentíves záródású szentéllyel, melynek K-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregtetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekonyult. Bejárata a torony D-i homlokzatán, fölötté Berényi-címeres faragott kőtábla, évszámmal: 1794. A torony főpárkány fölötti szintjén szoborfülke, aprócska szoborral. A hajó és a szentély csehsüveg boltozatos, a bejárat felőli oldalon karzat. Az orgonakarzat két oldalán két további feliratos kőtábla: 1788, 1792. Falképek: 20. század második fele. Berendezés: 18. század vége, 20. század eleje. Orgona: 1902 (Angster-orgonagyár). A korábbi templomot a Berényi család építtette, vagy átépítette a 16. században. Az új templom alapozása 1788-ban már folyt, mert az egyik felirat tanúsága szerint ekkor találták meg a régi templom alapjában a felirat fölött elhelyezett 14. századi sírkövet, amely a K-i pilléren van befalazva. A másik felirat szerint 1792-ben szentelték fel. A kapu feletti felirat szerint az építkezés 1794-ben fejeződött be, építtető: gróf Berényi Gábor. 1900-ban és 1946-ban kívülről megújították.

KCs

KÜLTERÜLET

Légrády-vadászház**6863**

Pálházapusztá
 hrsz.: 030
 historizáló
 1937

A településtől K-re, a Karancsberényi-patak völgyében épült, szabadon álló, kereszt alaprajzú, kétszintes épület, hosszanti szárán nyereg-, kereszt szárán felső csonkakontyolt nyeregtetővel. Alsó szintje kő-, felső faburkolatos; a felső szint a Ny-i oldalon az alsó szint falsíkjától konzolosan előrelép. Az É-i homlokzaton nagyméretű, félköríves záródású nyílások: bejárat és két ablak. Földszintjén gerendamennyezetes helyiségek és a teljes épületmagasságot átfogó nappali, a felső szint kialakítása újabb. A Légrády család építtette vadászház céljára az 1937-ben.

KCs

6863

KARANCSKESZI**Zahorszky-Prónay-kúria****10071**

Fő u. 17.
 hrsz.: 544, 545
 késő barokk
 1796

A település DK-i szélén, dombon, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes ház, manzárdtetővel, utólagos tetőtér beépítéssel. Ny-i homlokzata közepén néhány lépcsőfokkal megemelt, félköríves árkádokkal megnyitott, kontyutetős kocsiáthajtóval. Bejárata kökeretének zárókövében évszám: 1796. Kétraktusos, a földszinti helyiségek, a síkmennyezetes közlekedő kivételével, csehsüveg boltozatúak. A Zahorszky család építtette 1796-ban, 1830 körül a Prónay család átalakította.

KCs

10071

R. k. templom (Szent Mihály főangyal)**5830**

Fő u. 85.
 hrsz.: 200
 barokk
 1775

Támfallal megerősített dombon, szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregtetős templom, Ny-i homlokzatán rizalitszerűen kiemelkedő középtoronyral, a hajónál keskenyebb, polygonális záródású, támpilléres szentéllyel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. A szentély D-i falán két csúcsíves ablak, zárófalán befalazott körablak. Belseje csehsüveg boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat, a szentélyzáródás fölött félkupola, a karzat alatt donga- és teknőboltozat. Falképek: 20. század első fele. Berendezés: 18-19. század; főoltár, 1770 körül; szószék, 19. század eleje. Orgona: 18. század második fele, átépítve. Épült a 14–15. században, 1774–1775-ben átalakították, a régi szentélyt megtartva, barokk stílusban. A templom közelében: kőkereszt, fém korpusszal.

KCs

5830

Haan Júlia sírköve

5831

Temető
 hrsz.: 203
 késő barokk
 1795

A sírkő a temető D-i részén található. Téglalap alakú feliratos, puha mészkő lap, a tetején kereszttel, melynek szárjai háromkaréjos végződésűek. Haan Júlia halálakor 1775-ben állították. (A sírkő jelenleg nem található.)

KCs

KARANCSLAPUJTÓ*Mutató*

Bocsárlapujtó
 Karancsalja
 Bocsárlapujtó

Mocsáry-Papp-kúria (óvoda)

5835

Hunyadi u. 30.
 hrsz.: 755
 klasszicista
 1820 körül

Parkban, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület, nyeregterővel. D-i homlokzata közepén félköríves árkádokkal tagolt, timpanonos, beüvezett veranda. Belseje átalakítva. 1820 körül épült a Mocsáry család számára, később Papp-Szász Tamásé. 1948-ban renoválták. É-i homlokzatáról újabban elbontották a későbbi toldalékokat, és nyaktaggal kapcsolt bővítmény épült hozzá.

KCs

Ev. templom

5833

Kossuth Lajos u. 21.
 hrsz.: 38
 klasszicista
 1820

Domboldalban, szabadon álló, kisméretű, egyhajós, félköríves szentélyzáródású, Ny-i oromfalas, nyeregterővel fedett templom. Hajója síkmennyezetes, a bejáratú oldalon karzat. Berendezés: oltár, szószék, 1820 körül. Alapkövét 1819-ben tették le, 1820-ban szentelték fel. Karzata valószínűleg 1870 után épült.

KCs

Mocsáry-kúria

5834

Petőfi Sándor u. 2.
 hrsz.: 758
 barokk
 1740

Szabadon álló, négyzetes alaprajzú, földszintes, manzárdtetős ház, K-i, utcai, homlokzatán íves oromzatú középrizalittal, udvarán kétpilléres-kétszlopos, timpanonos portikusszal. Kétraktusos; a földszinti helyiségek javarészt teknő- és dongaboltozato-

5831

5835

5833

5834

sak, a manzárdban síkmennyezetesek. Építtette Mocsáry Pál 1740 körül, a portikuszt a 19. század végén építették hozzá (elpusztult).

KCs

KARANCSALJA

Kápolna

5832

Kápolnahegy

hrsz.: 060/8

historizáló

20. század első fele

A Karancs középső csúcán, szabadon álló, kőből épült, egyhajós, keletelt, nyeregteretős kápolna, a hajóval azonos szélességű, félköríves szentéllyel, a hajó É-i falához kapcsolódó, ugyancsak félköríves kápolnával, a hajó D-i falán nagyméretű, kosárirves záródású nyílással, amely előtt faoszlopos, nyeregteretős előépítmény áll. Valószínűleg középkori eredetű, melyet a gróf Forgách család a 18. században megújított. 1927-ben a szentély romjaira kápolnát építettek, majd 1934-ben hozzáépítették az É-D-i irányú hajót és szentélyt. 1991-ben romjaiból építették újjá.

KCs

5832

KARANCSÁG

Kubinyi-Prónay-kastély

5904

Alkotmány u. 10.

hrsz.: 434

késő barokk

1794

A település É-i részén, nagyméretű telken, szabadon álló, U alaprajzú, földszintes épület, manzárdtetővel. Az U két szára között néhány lépcsőfokkal megemelt terasz. A teraszra nyíló Ny-i homlokzaton árkád, a K-i homlokzaton kis kiüléssű középrizalit, D-i szélén lőrés alakú nyílással. A szárakban kéttraktusos, az összekötő szárnyban egy traktusos, teknőboltozatos helyiségekkel. Helyenként mennyezeti stukkó, fülkék és kályhahelyek. Pincék a két szár alatt, dongaboltozattal, bejáratuk a Ny-i véghomlokzatokról. Építtette a Kubinyi család 1794-ben, később a báró Prónay család tulajdonába került.

BK

5904

Nepomuki Szent János-kápolna

5903

Mikszáth Kálmán u. 24.

hrsz.: 357

barokk

1769

Szabadon álló, kisméretű, oromfalas kápolna, a hajónál keskenyebb, szegmentíves záródású szentéllyel. Nyeregteretővel, amely a szentélyzáródás felett lekonyult. DK-i homlokzatán ívesen záródó oromzat, benne szoborfülke a szent tituláris szobrával. Kőkeretes kapuja enyhe középrizalitban helyezkedik el. A kapu fölötti, szegmentívesen záródó kőlapon kronosztikonos felirat. Belseje síkmennyezetes. Berendezés: 19–20. század. A felirat szerint kegyes adományokból épült 1769-ben.

BK

5903

5906

Fa sírkeresztek és sírkövek**5906**

Temető
 hrsz.: 2, 3/2
 –
 19. század

Domb tetején álló, r. k. templom körül elterülő temető. Evangélikus részében (hrs.: 2) a Kubinyi család néhány lépcsőfokkal megemelt, három oldalán kőfallal, negyediken vasráccsal kerített sírkertje: öt darab 19. századi sírkő. Közülük kettő íves záródású, vésett díszítéssel, 1819, 1864 halálozási évszámmal, három pedig obeliszk, 1840, 1853 és 1873 halálozási évszámmal. A katolikus részben (hrs.: 3/2), a templom főbejáratához vezető út mentén fa fejfák: a sírtáblából vagy az afölötti szívből kinövő, háromkaréjos szárvégződésű keresztek. A temetőben: keletelt templom. 1892-ben emelték az egy évvel korábban lebontott középkori egyház helyén. Berendezés: 19. század vége. Az épület falában faragott, feliratos kövek a régi templomból.

BK

KAZÁR

10376

Lakóház**10376**

Damjanich János u. 19.
 hrsz.: 76
 –
 20. század eleje

Fésűs beépítésű, téglalap alaprajzú ház, kő alépitménnyel. Nyeregtetője utcai végén alsó csonkakontyolt, deszkaoromzatán fűrészelt díszítés (szívek), az oromzat csúcsa lércácsos. Az utcai homlokzat és az udvari homlokzat egy-egy szakasza tornácós, falazott mellvédről emelkedő, díszített fejezetű kőoszlopokkal; bejárata az udvari homlokzatról. Egytraktusos, szoba – konyha – szoba – kamra – istálló beosztású. A helyiségek a konyha kivételével gerendás mennyezetűek. Pince az épület hátsó része alatt, síkmennyezetes. Népi műemlék.

KCs

10396

Lakóház (Tájház)**10396**

Hunyadi u. 5.
 hrsz.: 277
 –
 20. század eleje

Az utcavonaltól beljebb, egy árok mentén épült, téglalap alaprajzú kettősház, kő alépitménnyel. Nyeregtetője az utca felőli végén alsó csonkakontyolt, deszkaoromzatán fűrészelt díszítés (szívek), az oromzat csúcsa lércácsos. Utcai és udvari homlokzatai tornácósak, falazott mellvédről emelkedő oszlopokkal, az udvar felől két bejáratral. Szoba – konyha – kamra – konyha – szoba beosztású, a helyiségek gerendamennyezetesek. Konyhájában hasábkemence, rakott tűzhelyel. Népi műemlék.

KCs

Öntöttvas kereszt

10377

Kossuth Lajos u. 46. előtt
 hrsz.: 523
 historizáló
 20. század eleje

Vasráccsal elkerített területen álló, szabálytalan kőtömbörlől emelkedő öntöttvas kereszt korpuszsal, a kereszt tövében íves záródású keretben egészalakos Mária-domborművel. A kereszt szárvégződése és a dombormű kerete áttört geometrikus, illetve növényi motívumokkal díszített.

KCs

10377

Lakóház (Vasaló- és Öntvény Múzeum)

10381

Kossuth Lajos u. 96.
 hrsz.: 546
 –
 20. század eleje

Fésűs beépítésű, téglalap alaprajzú ház. Nyeregtetője az utca felőli végén alsó csonkakontyolt, deszkaoromzatának csúcsa lécrácsos. Utcai és udvari homlokzatai tornácosak, falazott mellvédremleredő oszlopokkal, középen bejárat. Egytraktusos, szoba – konyha – szoba – kamra beosztású. A helyiségek gerendás deszkamennyezettek. A szobák földpadlóak, a konyha és a kamra téglapadlós. Népi műemlék.

KCs

10381

Lakóház

10336

Kossuth Lajos u. 100.
 hrsz.: 548
 –
 20. század eleje

Az utcavonaltól beljebb, telekhatárra épített, téglalap alaprajzú ház, a végében kocsiszínnel. Nyeregtetője az utcai végén alsó csonkakontyolt; deszkaoromzatán fűrészelt díszítés (szívek), az oromzat csúcsa lécrácsos. Egytraktusos, szoba – konyha – kamra – szín beosztású. A helyiségek gerendás mennyezetűek. Konyhája átalakítva, mennyezete eltakarva. Pincebejárat az utcai homlokzat középtengelyében. Népi műemlék.

KCs

10336

Lakóház

10397

Petőfi Sándor u. 5.
 hrsz.: 89
 –
 20. század eleje

Fésűs beépítésű, téglalap alaprajzú kettősház, átépített hátsó résszel. Nyeregtetője az utcai végén alsó csonkakontyolt, deszkaoromzatán fűrészelt díszítés (körök), az oromzat csúcsa lécrácsos. Utcai és udvari homlokzatai egy szakasza tornácos, falazott mellvédremleredő pillérekkel, az udvar felől két bejárat. Belseje átalakított, a helyiségekben a konyha kivételével gerendás deszkamennyezet. Az utcai szobában tüzelőberendezés. Népi műemlék.

KCs

10397

10461

Szatócsbolt**10461**

Petőfi Sándor u. 23.

hrsz.: 99

–

20. század eleje

Fésűs beépítésű, téglalap alaprajzú ház. Nyeregtetője az utcai végén alsó csonkakontyolt, deszkaoromzata csúcsa lécrácsos. Utcai homlokzatán ajtó, fölötté felirat: Kovács Elemér szatócsüzlete. Udvari homlokzata tornácos, faoszlopokkal, fűrészelt deszkamellvéddel, melynek közepét toldalékkal elépítették. A ház udvari végében nyitott fászsín. A helyiségek részben sík-, részben gerendás deszkamennyezetek. Népi műemlék.

KCs

5775

Magtár**5775**

Alkotmány u. 2.

hrsz.: 116

barokk

18. század

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, emeletes, nyeregtetős épület, kisméretű, fekvő téglalap alakú ablakokkal. Bejárata a K-i homlokzat központjében.

VM

5774

R. k. templom (Szent Imre)**5774**

Dózsa György u. 1.

hrsz.: 81/2

barokk

18. század közepe

Szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregtetős templom, Ny-i homlokzata előtt közép-toronyral, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású szentéllyel. A szentély É-i oldalához sekrestye, ahhoz aedikulás keretelésű kriptalejáró kapcsolódik. A kriptalejárót fölött felirat, évszámmal: 1840. Hajója fiókos dongaboltozatos, bejárati oldalán öntöttvas karzat, a karzatnál poroszüveg boltozatos, a szentély felett félkupola fiókokkal. Falképek: 1965 előtt. Berendezés: főoltár, szószék, 18. század közepe; főoltárkép: 1835 (Warschág Jakab). Koháry István építtette 1706-ban, 1747-ben és 1764-ben megnagyobbították. Kriptáját a felirat szerint Huszár József építtette 1840-ben. A templom előtt: kőfeszület, 1808. A templomkertben: sírkövek.

VM

5773

Huszár–Purgly-kastély**5773**

Dózsa György u. 5.

hrsz.: 80

barokk

1749

Kastélyból és két melléképületből álló épületegyüttes. A kastély szabadon álló, T alaprajzú, földszintes épület, kontytetővel, az utcai szárny mélységét átfogó, magasabb középrizalit fölött manzárdtetővel. Az utcai szárny egytraktusos, hátsó folyosóval. A helyiségek részben tükörboltozatosak, részben síkmennyezetek. A hátrányuló udvari szárnyban csehüveg-, donga-, tükörboltozatos és síkmennyeztes helyiségek. A kas-

tély D-i, utcai homlokzatához kétoldalt pilléres-kővázás kapuk, tovább a K-i kapuhoz kerítésfal kapcsolódik. A két melléképület hosszanti téglalap alaprajzú, földszintes, nyeregteretűvel fedett. Az egyik, a Ny-i telekhatáron áll, közvetlenül a kapu mellé építve. A másik, az egykori istálló és kocsiszín, a K-i telekhatáron, rövidebb homlokzatával a kerítésfalhoz csatlakozva. Helyiségeik síkfödémesek. A K-iben oszlopok tartotta fafödém, részben leszakadva. A kastélyt a Huszár család építtette 1749-ben, a 18. század végén átalakították. Huszár Károly 1870 körül építtette hozzá a merőleges udvari szárnyat. Az 1930-as évektől 1945-ig a Purgly családé volt.

VM

Huszár–Purgly-kastély műemléki környezete (MK)

6842

A település központjában álló kastély műemléki környezete a következő lehatárolással: 80. hrsz.-ú telek ÉNy-i sarkából K-i irányban indulva halad a telek É-i határára, majd az ÉK-i sarkot elérve tovább átkel a telek K-i határa mentén húzódó közúton, D-i irányba fordul és elhalad a 113., 114., 115., 116. hrsz.-ú telkek Ny-i határa előtt, majd e vonal folytatásában átkel az előbbi útra merőleges közúton (Dózsa György u.), Ny-i irányba fordul és az út D-i oldalán elhalad a 175–176., 177., 178. hrsz.-ú telkek É-i határa előtt, majd a 178. hrsz.-ú telek ÉNy-i sarkától ÉNy-i irányba fordulva visszatér a közút (Dózsa György u.) É-i oldalára, s a 80. hrsz.-ú telek DNy-i sarkától előbb É-i, majd Ny-i, majd ismét É-i irányban haladva éri el a telek ÉNy-i sarkát.

KÉTBODONY

Magtár

5776

Rákóczi Ferenc u. 2.

hrsz.: 311/11

–

19. század vége

Középkori templom falmaradványainak felhasználásával épült a 19. század végén, Bibiti Horváth József birtokán. É-i falsíkja alól 6 m hosszan tűnik elő a középkori fal maradványa. Belseje gerendafödémes. Ajtaja fölött befalazott kövön HB 1893 felirat. Népi műemlék.

VM

Ev. templom

10928

Nagybodony, Madách Imre u.

hrsz.: 217

késő barokk

1792

Szabadon álló, egyhajós templom, DK-i homlokzata síkjában középtoronnyal, a hajónál valamivel keskenyebb, enyhén ívelt záródású szentélyvel. Nyeregteretűvel fedett, amely a szentély felett lekonyult. Hajója teknőboltozatos, bejárati oldalán karzat. Falképek: szentélyben, 19. század eleje. A szentély hátfalán, az illuzionista festésű oltárépitményen kronosztikonos felirat: 1814. Berendezés: főoltárkép: 19. század vége (Kubányi Lajos). Orgona: 1800 körül (Fábry János). Épült 1792-ben, 1818-ban átépítették, homlokzatát 1890 körül vakolat architektúrával díszítették.

VM

5776

10928

5777

KISECSET

R. k. templom (Szent Imre)

5777

Templom tér
 hrsz.: 209/2
 barokk
 1754

A település központjában, dombon, a temető szomszédságában, szabadon álló templom és külön harangtorony. A templom egyhajós, oromfalas ÉNy-i homlokzattal, a hajónál keskenyebb, enyhén ívelt záródású, záradékában támpillérel megerősített szentéllyel. Nyeregtetővel fedett, amely a szentély felett lekontyolt. Hajója síkmennyezetes, bejárati oldalán karzat, szentélye fiókos dongaboltozatos. Berendezés: jellemzően 19. század vége, 20. század; szószék: 18. század vége. Épült 1754-ben, belsején 1773-ban még dolgoztak. A templomtól Ny-ra harangtorony. Négyzetes alaprajzú, emeletes, sátorotetős. A templom bejárata mellett: I. világháborús emlékmű, közelében sírkő, kereszttel.

VM

5836

KISHARTYÁN

R. k. templom (Mindenszentek királynéja)

5836

Dózsa György u. 36.
 hrsz.: 221/2
 gótikus
 14-15. század

A temetőben, dombon, szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregtetős templom, oromfalas Ny-i homlokzattal, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású, támpilléres szentéllyel, a hajó É-i falához kapcsolódó sekrestyével. A Ny-i kapu zárókövén és szemöldökkövén bevéselt évszámok: 1936, 1975, az oromzatban félköríves záródású szoborfülke. A D-i homlokzaton csúcsíves ablakok, félköríves kapu. Belseje síkmennyezetes, a hajó bejárati oldalán karzat. A szentélyben két boltozatindításnál, emberi fej formájú faragott konzolkő (Szent István és Szent Imre ?). A szentély jobb oldalán reneszánsz szentségfülke. Berendezés: 20. század. A 14–15. században épült templomot 1712-ben építették át Ny felé bővítve, ekkor készült síkmennyezete is. 1735-ben, 1935-ben és 1975-ben helyreállították.

KCs

5837

Öntöttvas kereszt középkereszt talapzat

5837

Rákóczi Ferenc u. 9.
 hrsz.: 124/2
 historizáló
 talapzat: középkori, feszület: 19. század vége

Nyolcszögű pillérdobról emelkedő öntöttvas kereszt korpuszsal, a kereszt tövében íves záródású keretben egészalakos Mária-domborművel. A kereszt szárvégződésai és a dombormű kerete növényi motívumokkal díszített. Talapzata valószínűleg egy középkori pillér alsó része, talán a templomból (trsz.: 5836) származik. Állította Ferenc János a 19. század végén.

KCs

KISTERENYE > BÁTONYTERENYE

KOZÁRD

R. k. harangláb

5753

Kossuth Lajos u. 51. előtt

hrsz.: 49

klasszicista

1830 körül

A polgármesteri hivatal mögött, szabadon álló, négyzet alaprajzú, emeletes harangtorony, gúlisakkal. Bejárata félköríves süllyesztett tükörben, emeletén hangnyílások.

VM

5753

LEGÉND

Ev. templom

5778

Dózsa György u. 61.

hrsz.: 284

késő barokk

1807

Szabadon álló, egyhajós templom, ÉK-i homlokzata előtt középtoronnyal, ívesen záródó hajóval, nyeregtetővel, a hajó záródása fölött félkúp formájú tetővel. Hajója síkmennyezetes, bejárati oldalán karzat, a karzataltja csehsüveg boltozatos. A templom 1807-ben, tornya 1812-ben épült, tetőzetét 1870-ben újjáépítették. A szentélyt 1874–1875 között alakították át mai íves formájára. A templom mögött: L alaprajzú, földszintes, nyeregtetős lelkészlak, a templom felé eső homlokzatán tornáccal. Többszörösen bővített, átalakított.

VM

5778

Káldy-kastély

5779

Dózsa György u. 71.

hrsz.: 278

barokk

1760 körül

Emelkedőn, nagyméretű telken, szabadon álló épület. Téglalap alaprajzú, kontyvetős, a terepszintek miatt az utca felé eső oldalon magasföldszintes, a kerti oldalon földszintes. ÉK-i homlokzatán timpanonos, nyeregvetős, három oldalán kosáriréses nyílásokkal megnyitott bejárati tornáccsúszal, kétoldalt lépcsővel, alul középen pincebejárat. Kétraktusos, teknőboltozatos helyiségekkel, az előépítményben csehsüveg boltozat. Építtette a Káldy család 1760-körül épült. Későbbi birtokosa a Sümeghy, majd a Schwartz család volt.

VM

5779

5780

Sándtner–Györgypály-kúria

5780

Kossuth Lajos u. 12–14.

hrsz.: 199, 200

barokk

1770 körül

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes, kontyvetős épület. Utcai homlokzatának középső tengelyei enyhe kiülésű rizalitban, udvari homlokzatán árkádos tornác, befalazott nyílásokkal. Kéttraktusos, donga-, teknőboltozatos és síkmennyezetes helyiségekkel. Kályhahely, 20. század eleji kályháival. Pince az utcai traktus alatt, dongaboltozatos. A kúria 1770 körül épült. A Sándtner, Klajtár majd Györgypály család birtokában volt. Tornácának nyílásait 1959 előtt falazták be.

VM

5781

R. k. harangtorony és kápolna

5781

Petőfi Sándor u.

hrsz.: 109

klasszicista

19. század eleje

Négyszetes alaprajzú, emeletes harangtorony, oldalain szegmentíves hangnyílásokkal, tetején gúlisakkal; bejáratához az ÉK-i oldalon néhány lépcsőfok vezet. Benne négy harang, a legkisebb 1778-ból. ÉNy-i oldalához nyeregteretős kápolna kapcsolódik. Belül dongaboltozat formájú álmennyezet. A harangtorony a 19. század elején épült, 1934-ben magasztították. A kápolna 20. század első felében készült toldalék.

VM

5783

Nyáry-kastély (iskola)

5783

Táncsics Mihály u. 6.

hrsz.: 58/1

barokk

1750 körül

Dombon, nyeles telken, szabadon álló, tagolt alaprajzú, emeletes kastély. Téglalap alaprajzú, manzárdtetős barokk magjához a DNy-i oldalához újabb, L alakú, kontyvetős szárny kapcsolódik. A barokk szárny DK-i homlokzatán kis kiülésű, timpanonos rizalit, kókeretes bejáratral. Földszintjén fiókos dongaboltozatos, az emeleten teknőboltozatos helyiségek, kályhahelyekkel. Dongaboltozatos pincéje a hegybe mélyen benyúlik. A neobarokk szárnyban a földszinten poroszszüveg boltozatos, az emeleten síkmennyezetes helyiségek. Egy volt konyhában épített tűzhely. Építtette a Nyáry család 1750 körül. Később a Prónay, végül a Schrecker családé volt. Újabb, L alakú szárnyát a Balás család a 20. század elején építtette. Belsejét erősen átalakították.

VM

KÜLTERÜLET

5782

R. k. templom (Nagyboldogasszony)

5782

Sápi út

hrsz.: 0227

barokk

1769

A település központjától kb. 1 km-re, a Nőgrádsápra vezető út mentén, dombon, szabadon álló templom, körítőfal maradványaival. Egyhajós, keletelt, oromfalas Ny-i

homlokzattal, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentéllyel, amelynek É-i falához sekrestye kapcsolódik. Nyeregetetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekonyult. Ny-i homlokzata előtt félnyeregetős előcsarnok. Középkori részablakok a szentélyen, a sekrestyén és az oromfalon. Belseje csehsüveg boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat. A szentély D-i falán íves záródású, élszedett ülőfülke, É-i falán kőkeretes sekrestyeajtó. Berendezés: 18–20. század; főoltárkép: 18. század második fele. A középkori templomot 1769-ben és 1888-ban építették át. A körítőfalat 1927 körül nagyrészt széthordták. A templom körül: sírkövek, 19. század.

VM

LITKE

Mutató

Lelkigyakorlatos Ház > Magtár

R. k. templom (Szent Kereszt) 5908

Dózsa György u.

hrsz.: 776

barokk

1776

Szabodon álló, egyhajós, nyeregetős templom, É-i homlokzata síkjában középtoronyral, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású szentéllyel, melynek K-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Hajója csehsüveg boltozatos, bejárati oldalán karzat, szentélye csehboltozatos. Falképek: 1964 (Szilágyi János). Berendezés: főoltár, mellékoltár és szószékoltár: 1770-es évek vége. Építtette a gróf Koháry család 1776-ban. 1897-ben helyreállították.

KCs

5908

R. k. plébániaház 5910

Dózsa György u. 42.

hrsz.: 261

barokk

18. század

Szabodon álló, L alaprajzú, földszintes ház. Utcai szárnya manzárd-, udvari nyeregetős, utóbbihoz alacsonyabb toldalékok kapcsolódnak. Az utcai szárny udvari homlokzata előtt falazott pilléres, részben beépített veranda, az udvari szárny homlokzata előtt faoszlopos, lécmellvédes tornác. Utcai szárnya kéttraktusos, csehsüveg boltozatos helyiségekkel. Pincelejárata nyitott verandáról.

KCs

5910

Koháry-féle menház 5909

Dózsa György u. 50.

hrsz.: 775

barokk

1725

Szabodon álló, L alaprajzú, földszintes ház, kontyolt nyeregetetővel. Az utcai szárnyat két eltérő gerincmagasságú kontyolt nyeregetető fedi, melyek középen oromfallal csatlakoznak egymáshoz. Az udvari szárny homlokzata előtt falazott pilléres-mellvédes, árka-dos folyosó, félköríves nyílásokkal, a másik udvari homlokzaton ezek részben befalazva.

5909

Belseje átalakítva, helyiségei egy részben fiókos dongaboltozat. Építtette a gróf Koháry család szegényház céljára 1725-ben.

KCs

Magtár (Lelkigyakorlatos ház)

5907

Rózsafa u. 8.

hrs.: 733

barokk

18. század

Szabodon álló, téglalap alaprajzú, emeletes épület, kontytetővel. Kosárirves záródású bejárata a DNy-i homlokzat középtengelyében, fekvő téglalap alakú ablakaiban vasrács. A belsőt faoszlopokon nyugvó gerendás fáfödém osztja két szintre. Építtette a birtokos gróf Koháry család a 18. században. Az 1945-ben lebontott Koháry-kúriához tartozott.

KCs

5907

LUDÁNYHALÁSZI

R. k. plébániatemplom (Szent András apostol)

5911

Rákóczi Ferenc u. 75.

hrs.: 842

barokk – historizáló

1761–1927

A település ludányi részén, szabadon álló, kereszt alaprajzú, háromhajós templom, lekontyolt nyeregtetővel. K-i homlokzata előtt középtorony, a torony K-i homlokzatán kis fülkében Szent András barokk faszobrával, É-i homlokzatához kapcsolódó feljáróval. A templom bejáratai az É-i és a D-i homlokzat Ny-i végén, valamint a torony D-i homlokzatán. Eredetileg egyhajós volt, később kereszthajóval, majd a kereszthajósárat hosszirányban mellékhajókká bővítették. Az építkezések során a belső tér irányát megfordították: a volt szentély helyén ma karzat van, a torony mögött a szentély, kétoldalt sekrestyékkel, a toronyaljban a keresztelőkápolna. Szentélye fiókos dongaboltozatos, a karzatálja keresztboltozatos, a keresztelőkápolna poligonális záródású, fiókboltozatos, egyebütt síkmennyezet. Falképek: a szentélyben és a karzattal, valamint a mellékhajókban 1938 (Márton Lajos), 1970-es évek (Takács István). Berendezés: jellemzően 20. század; oltárasztal és tabernákulum: 18. század második fele. Régebbi templom helyén épült 1760–1761-ben, a 19. század végén bővítették, 1927-ben teljesen átalakították. A templom előtt: kőfeszület.

BK

5911

R. k. plébániaház és különálló pince

5913

Rákóczi Ferenc u. 92.

hrs.: 200

barokk

18. század második fele

Szabodon álló, U alaprajzú, földszintes, nyeregtetős épület. Utcai homlokzatán timpanonos középrizalit, a timpanonban apró fülke, benne Mária-szobor. A két hátranyúló szárny udvari homlokzata tornácos, falazott pillérekkel. Egytraktusos, a középszárnyban udvari folyosóval, a helyiségek teknő-, illetve tükörboltozatosak. Az udvarban téglalap alaprajzú, felülkontyolt tetejű, félig nyitott gazdasági épület; ehhez kapcsolódik K-i

5913

oldalán a félnyeregretetős pincelejárát. A pince tere négyosztatú, középpillérrel, csehsüveg boltozatos szakaszokkal, előtérrel. A 18. század második felében épült, L alaprajzából U alaprajzúvá az 1930-as években építették ki.

BK

MACONKA > BÁTONYTERENYE

MAGYARGÉC

Mutató

Buttler-kastély > Külterület, Kelecsénypuszta

Kelecsénypuszta > Külterület

R. k. templom (Szent Márton)

5914

Rákóczi Ferenc u. 67.

hrsz.: 3

késő barokk

1787

Szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregretetős templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronyral, a hajóval azonos szélességű, poligonális záródású szentéllyel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Hajója dongaboltozatos, bejárati oldalán karzat, szentélye kolostorboltozatos. Falképek: 1980-as évek (Kelecsényi Alajos). Berendezés: 20. század. Valószínűleg 15. századi eredetű épület, amelyet 1787-ben átépítettek, 1920-ban bővítettek.

BK

5914

MAGYARNÁNDOR

R. k. templom (Szent Miklós)

5709

Kossuth Lajos u. 1.

hrsz.: 136

klasszicista

1858

Dombon, szabadon álló, egyhajós, nyeregretetős templom, É-i homlokzata síkjában középtoronyral, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású szentéllyel, melynek Ny-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Hajója csehsüveg boltozatos, bejárati oldalán karzat, szentélye fölött félkupola. Berendezés: jellemzően 19. század második fele; keresztelőkút, szobrok: 18. század közepe. Régebbi templom helyén, új alapokon épült 1855–1858 között (építész: Duliczky Károly, Kanizsai Alajos). 1881-ben tűz pusztította, 1931-ben renoválták. A templom homlokzata előtt: feszület. A templomdomb aljában, a szomszéd telken, Nepomuki Szent János-szobor.

BK

5709

5710

KÜLTERÜLET

Buttler-kastély

5710

Kelecsénypuszta
hrsz.: 0179
klasszicista
1822

Magyarnándortól kb. 3 km-re, D-re, a Szandaváraljárja vezető út mentén, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület, kontyvetővel. DK-i homlokzatának középső tengelyei előtt négyoszlopos, timpanonos portikusz. Kétraktusos, középfolyosóval, síkmennyezetes helyiségekkel. 1822-ben építtette Csernyus Andor. 1877-ben átépítették. 1880-ban báró Buttler Ervin tulajdonába került, majd a Reviczky családé. Az 1990-es évek végén, felújításakor, ÉNy-i homlokzatával szemben, teljes hosszban új épületet emeltek.

BK

MÁTRAALMÁS > SZUHA

MÁTRAMINDSZENT

5846

R. k. templom (Mindenszentek) és harangtorony

5846

Felszabadulás u. 7.
hrsz.: 487
barokk
1750

Dombon, temetőben, szabadon álló, egyhajós, nyeregvetős templom. É-i homlokzata oromfalas, csúcsa lekontyolva, fölötte huszártorony. Szentélye a hajónál keskenyebb, poligonális záródású, sekrestyéje részben a hajó, részben a szentély K-i oldalához kapcsolódik. Kapuja az É-i homlokzaton, zárókövén évszám: 1789. Hajója csehüveg boltozatos, bejárati oldalán karzat, szentélye fölött félkupola. Falképek: szentély, 1961 (Kelemen László), hajó, 1962 (Mór József). Berendezés: főoltár: 18. század közepe; sekrestyeajtó kilincse: 18. század közepe (Fazola Henrik műhelye). Orgona: 1910 körül (Cseh István). Feltehetően középkori templom felhasználásával 1750-ben kezdték építeni s 1760-ban szentelték fel. 1789-ben átépítették. A templomtól É-ra négyzet alaprajzú, sátorvetős harangtorony áll, 18. század.

KCs

5847

MÁTRANOVÁK

R. k. templom (Nepomuki Szent János)

5847

Nyírmedi út 10.
hrsz.: 853/1
késő barokk
1800 körül

Dombon, szabadon álló, egyhajós, nyeregvetős templom, DNy-i homlokzata síkjában középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású szentéllyel, melynek ÉNy-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Hajója csehüveg boltozatos, bejárati oldalán karzat, szentélye félkupolás. Falképek: 1962. Berendezés: jellemzően 19. század első fele; szó-

szék: 1832. Orgona: 1907 (Rieger-gyár). Épült 1800 körül. Késő barokk falképeit a 19. század második felében lemeszelték.

KCs

MÁTRASZŐLŐS

R. k. templom (Szent Erzsébet)

5754

Szent Erzsébet tér

hrsz.: 403

gótikus

14. század

Dombon, szabadon álló, keletelt, egyhajós templom. Szentélye a hajónál keskenyebb, poligonális záródású, támpilléres. K-i falához a torony, É-i-hoz sekrestye kapcsolódik. Csúcsíves D-i kapuja előtt nyeregtetős előcsarnok, csúcsíves nyílással. A hajó nyeregtetője a Ny-i homlokzat felé is lekonyult. A torony, szentély, hajó ablakai részben csúcsívesek. A torony bejárata fölött restaurálásról megemlékező évszámos tábla: 1864. Tornya kőből épült, vakolatlan, a többi falfelület vakolt. Hajója síkmennyezetes, bejárati oldalán karzat, a szentély bordás boltozatos, három címerpajzsos zárókövel, diadalíve csúcsíves. A szentélyben szegmentíves ülőfülke és szentségtartó; a szentélyben és a hajóban középkori festés nyomai. Berendezés: jellemzően 17–18. század; főoltár: 1669; mellékoltár: 1691; szószék: 18. század. Épült a 14. században. A 15. században a szentélyt és a hajó Ny-i részét bővítették. 1611-ben, majd 1778-ban helyreállították. Tornya az elbontott körítőfal köveiből épült, 1864 (építész: Pásztor József). 1925-ben renoválták, 1926-ban azóta elbontott előcsarnokkal bővítették. A templom körül körítőfal maradványok. Helyreállítására 1972-ben került sor.

VM

Nepomuki Szent János-szobor

5755

Fő tér

hrsz.: 617

rokoko

18. század

A Hévíz-patak partján, a híd közelében álló szobor. Alul ívesen kihalasodó, volutákkal, tükrökkel és a szent dicsőnyelvére foglalt nyelvvel díszített alsó talapzati elem hasonló formájú, de kisebb, puttófejekkel díszített talapzat, melyen a Nepomuki Szent János festett szobra áll. A szent papi ornátusban, kezében kereszttel látható, feje körül csillogkoszorú.

VM

MÁTRATERENYE

Mutató

Homokterenye

Nádújfalu

Homokterenye

5754

5755

5827

5826

5825

R. k. plébániaház

5827

Kossuth Lajos u. 109.

hrsz.: 454

klasszicista

19. század első fele

Fésűs beépítésű, téglalap alaprajzú ház, kontytetővel. Udvari homlokzata előtt falazott oszlopos-mellvédes tornác húzódik. Az épület hátsó része és a tető fele el van bontva. Egytraktusos, helyiségei részben pórfödémesek, az utcai szoba földpadlós. Pincelejárata a ház végéből. Valószínűleg a földbirtokos Szakáts család építtette.

KCs

Nepomuki Szent János-szobor

5826

Kossuth Lajos u. 114.

hrsz.: 195

barokk

18. század

Lakóház előkertjében álló szobor. Alacsony, négyzetes hasáb alakú, párkánnyal ellátott talapzatán a szent alakja papi ornátusban, kezében a vértanúk palmaágával összefogott, jobb vállának támasztott feszülettel látható. A szobor fölött félkörívben meghajlított bádoglep, esővédőként.

KCs

R. k. templom (Szent József)

5825

Temető

hrsz.: 013

késő gótikus

1512 előtt

A település K-i szélén, dombon, a temetőben, szabadon álló, egyhajós, keletelt templom. Ny-i homlokzata oromfalas, széléin egy-egy támpillér. Oromcsúcsa lekontyolva, fölötté huszártorony. Szentélye a hajónál keskenyebb, egyenes záródású, É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregteretője a szentélyzáródás fölött lekontyolt. A D-i hajófalán befalazott csúcsíves kapu, két csúcsíves ablak. A Ny-i homlokzat kapuja rozettás kőkerettel. Hajója csehsüveg boltozatú, bejárati oldalán karzat, szentélye síkmennyezetes. A szentély falában szegmentíves ülőfülkék és csúcsíves sekrestyeajtó. Berendezés: jellemzően 19. század eleje; főoltárkép: 1871 (Kovács Ferenc). Hajója és szentélye a 13. század második negyedében épült, a karzat két pillére és a Ny-i homlokzat támpillérei a 13. század végén. A D-i oldal gótikus kapuja a 15. század elején, a Homokterenyei család építkezései során készült. 1801-ben pusztuló oldalépitményeit lebontották, az épületet helyreállították, ekkor épült a sekrestye és a huszártorony. A hajót 1920-ban boltozták be, akkor tüzelték el azt a kazettás mennyezetet, amire az 1512-es évszám volt felfestve.

KCs

NÁDÚJFALU

R. k. templom (Szent Kereszt felmagasztalása)

5853

Kossuth Lajos u. 337.

hrsz.: 880

barokk

18. század első fele

Dombon, szabadon álló, egyhajós, nyeregtetős templom. K-i homlokzata oromfalas, oromsúcса fölött huszártonnyal; szentélye a hajónál keskenyebb, poligonális záródású, É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. A hajó kazettás mennyezetes, amely 1746-ban készült, utolsó két sora 1905-ben cserélve. Bejárati oldalán karzat, a mennyezettel egykorú mellvéddel. Szentélye fiókos dongaboltozatos. Berendezés: 18–20. század; főoltárkép: 1937; két oltárkép a hajóban: az egyik 18. századi. Orgona: 1905 (Angster-orgonagyár). Épült a 18. század első felében, huszártonya 1923-ban készült. A templomkertben: harangláb (trsz.: 5854) áll.

KCs

5853

Harangláb

5854

Kossuth Lajos u. 337.

hrsz.: 880

barokk

1784

Az r. k. templom (trsz.: 5853) kertjében álló, zömök, szoknyás fa harangláb, sátor tetővel. Alsó szintje deszkafalás, a tetejére ültetett felső szint a deszkamellvéd fölött minden oldalán két-két hangnyílással áttört. Egyik gerendáján bekarcolt felirat, évszámmal: 1784.

KCs

5854

MÁTRAVEREBÉLY

Mutató

Remetebárlang, Külterület, Meszes-tető

Nagyboldogasszony templom > Külterület, r. k. templom

Szentkút > Külterület, r. k. templom

R. k. templom (Nagyboldogasszony)

5848

Dózsa György u. 4.

hrsz.: 2

gótikus

1403 előtt

Enyhén emelkedő dombon, szabadon álló, háromhajós templom. Szentélyei poligonális záródásúak, D-i hajófalához négyzetes alaprajzú bejárati előcsarnok kapcsolódik. Nyeregtetője Ny felé, a magasabb főhajó és az alacsonyabb mellékhajók, valamint a D-i előcsarnok és a DK-i oldal bejárati előépítménye és a szentélyzáródások fölött lekontyolt. A Ny-i homlokzat középtengelyében huszártony. A falakon körben gótikus támpillér- és nyílásrendszer. Ny-i kapuja csúcsíves, befalazva. Belsejében pillérekre támaszkodó csúcsíves árkádok, utólagos csehsüveg boltozatokkal. Hajója Ny-i oldalán karzat, a D-i mellékhajó Ny-i szakaszában keresztboltozatos sekrestye, gótikus faragott gyámok maradványával. Szentélye a gótikus boltozatindítások fölött deszkamennye-

5848

zetes. Oldalfalain gótikus ülőfülkék két periódusból, valamint sekrestyeajtó. A diadalívnel kőből készült késő reneszánsz szószek, 17. század. Az É-i mellékhajóban Verebi Péter 1403-ban készült sírköve. Falképek: a D-i előcsarnokban gótikus festésnyomok. Berendezés: 19. század vége, 20. század. 13. századi templom felhasználásával épült 1403 előtt. 1808-ban újraboltozták (Haág András építőmester). 1914-ben, 1916-ban, 1928-ban és 1938-ban restaurálták (építész: Lux Kálmán). Helyreállítására 1961–1963 között került sor (építész: Koppány Tibor).

KCs

5851

Magtár

Ságvári u. 3.

hrs.: 990

barokk

18. század

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület, lekontyolt nyeregtetővel, a lekontyolt tetővégeken két-két tetőablakkal. É-i és D-i homlokzatán csúcsíves zsalugáter táblákkal takart nyílások, ajtó a középső tengelyekben. A belseiben H alakú folyosórendszer, a H szarai között tároló helyiségekkel. Az É-i és a D-i homlokzat mögött dongaboltozatos folyosók, az összekötő haránt irányú folyosó csehüveg-boltozatos. Pincék a tárolók alatt, lejáratak a középfolyosóról, a padlásfeljártat ugyaninnen. Építtette az Almássy család a 18. században, a 19. században historizáló stílusban átépítették.

KCs

5851

KÜLTERÜLET

5849

R. k. templom (Nagyboldogasszony)

Szentkút

hrs.: 1619-21

barokk

1763

A településtől ÉNy-i irányban elhelyezkedő búcsújárárhely épületegyüttese. A kegytemplom egyhajós, D-i homlokzatán toronypárral, félköríves záródású szentélyvel, melynek Ny-i oldalához az Almássy család sírboltja, K-ihez a rendház kapcsolódik (benne sekrestye, oratóriummal). Nyeregtetője kereszt alakú gerincű. D-i homlokzatán a két torony közötti falszakasz timpanonos. A három tengely mindegyikén szoborfülke újabb szoborral, 1973 (Máriahegyi János). Bejárata a tornyok között, fölötté a Vereb és az Almássy család címere. Belseje boltozott, hajója D-i végéhez a bejárati építményben elhelyezett karzat kapcsolódik. Falképek és színes üveglakok, 1934 (Steffek Albin). Berendezés: jellemzően 18. század közepe; mellékoltárokon a képek kicserélve: 1934 (Hollós Endre). A kolostor L alaprajzú, kétszintes, nyeregtetős, az É-i szárny K-i végéhez kapcsolódó merőleges szárny újabb. A É-i szárny egytraktusos, dongaboltozatos oldal folyosóval, a földszinten dongaboltozatos, az emeleten síkmennyezetes helyiségekkel. A templom és a kolostor által közrefogott udvarra néző homlokzatok előtt oszlopos, nyitott folyosó, tetején terasszal. Az udvarban négyzetes alaprajzú, kisméretű barokk kápolna. A 13. század óta ismert kegyhely mai templomát Almássy János építtette 1763-ban. Kolostorához az új szárnyat 1937-ben építették.

KCs

5849

Remetebarlang**5850**

Meszes-terő
 hrsz.: 0135/1-2
 –
 1756-tól

A kegytemplomtól kb. 300 m-re É-ra található, puha homokkőbe vájt barlangok. Középen kápolna, két oldalán két-két lakóhelyiség, mindegyik előtt félköríves nyílású előtér. Belül fekhelyek számára kialakított párkányok. A kápolna íve fölött a homlokfalon három kereszt, bent két kőoltár, kőkereszt. Bellagh Antal és társai kezdték kivájni 1756-ban. A 18. század második felétől folyamatosan laktak itt remetek az 1930-as évekig.

KCs

5850

MOHORA**Zichy-Vay-kastély****5711**

Kossuth Lajos u. 2.
 hrsz.: 268, 269/1
 barokk
 18. század eleje

Egykori parkjának megmaradt részén, szabadon álló, téglalap alaprajzú, kétszintes, kontytetős épület, sarkain átlós tengelyű, hagymasisakos tornyokkal. Bejáratai timpanonos előépítmények, kosáriríves nyílásokkal a K-i és a Ny-i homlokzat közepén. Megközelítésük lépcsőn, illetve hídon át lehetséges. K-i homlokzatán kosáriríves nyitott árkádok. Kétraktusos, boltozott helyiségekkel, mennyezeti stukkókkal. A 18. század elején épült. 1740 után a Sréter család birtokába került, valószínűleg ők bővítették a 18. század második felében. A gróf Zichy, majd a Vay család a 19. században volt birtokosa.

BK

5711

NÁDÚJFALU > MÁTRATERENYE**NAGYBÁTONY > BÁTONYTERENYE****NAGYLÓC****R. k. templom** (Szent Kereszt felmagasztalása)**5915**

Rákóczi Ferenc u. 88.
 hrsz.: 534
 gótikus
 15. század

Szabadon álló, egyhajós, kereszthajóval bővített, keletelt, nyeregteretős templom. Ny-i homlokzata előtt középtoronnyal, poligonális záródású szentélyvel, melynek É-i és D-i falához mellékterek kapcsolódnak. A torony és a szentély támpilléres, nyílásai gótikusak, a hajó nyílásai historizálóak. A toronyalja és a karzataja keresztboltozatos, a hajó és a szentély síkmennyezetes. A hajó bejárati oldalán karzat. Falképek: 20. század második fele. Berendezés: 18–19. század; főoltárkép: 1780 körül; keresztelőkút: 1724. Torony és

5915

szentély a 15. században épült. Szentélye fölött 18. századi fedélszék. 1888-ban a hajót két oldalról bővítették, a toronyra még egy emeletet építettek.

BK

NAGYOROSZI

R. k. templom (Szent Miklós)

5784

Szabadság tér

hrsz.: 66

barokk

1765

5784

Szabadon álló, egyhajós, nyeregtetős templom, D-i homlokzata síkjában középtoronyral, a hajónál keskenyebb, íves záródású szentéllyel, melynek Ny-i falához a gróf Berchtold család sírkápolnája, K-ihez sekrestye kapcsolódik. A hajó K- és Ny-i falán két-két támpillér. Kapuja a D-i homlokzaton, keretén építési felirat: 1765. Hajója és szentélye csehüveg boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat, a sekrestye és a kápolna poroszüveg boltozatos. Falképek: 1939. Berendezés: mellékoltárok, szószék és keresztelőkút: 18. század második fele; főoltár: a Berchtold család címerével, 19. század vége. Orgona: 1909 (Wegenstein-orgonagyár). A sírkápolnában Berchtold Antal, Miklós és annak felesége síremléke. A kórus alatt, a falon, Pászt János esperes plébános sírlapja 1785-ből. A középkori templom villámcsapás okozta tűzvészben pusztult el 1764-ben. A jelenlegi templomot, Pászt János plébános építtette 1764–1765 között (építész: Schönk Mátyás balassagyarmati építőmester; kivitelező: Prohászka Vencel). 1909-ben, a Berchtold család kegyurasága idején megújították. Ekkor épült a vasbetonboltozat, a támpillérek, a sekrestye és a kápolna. A templom körítőfalában, a szentéllyel szemközt, kis kápolna, homlokzatán két üres szoborfülke. A templomkertben: kőkereszt, olvashatatlan felirattal.

VM

Szentháromság-szobor

5785

Szabadság tér

hrsz.: 329

klasszicista

1844

5785

Az r. k. templommal (trsz.: 5784) szemben, kő sarokpillérek közötti léckerítéssel körülvett területen álló Szentháromság-oszlop. Hasáb alakú, lábazatos-párkányos talapzaton felfelé keskenyedő, palmettás fejezetű négyzetes pillér, rajta a szoborcsoport. A talapzat előoldalán található felirat szerint a mezőváros lakosai állították 1844-ben.

VM

NEMTI

Lakóház

5855

Petőfi Sándor u. 6.

hrsz.: 439

–

1867 előtt

Fésűs beépítésben álló, előkertes, téglalap alaprajzú ház, nyeregtetővel. Udvari homlokzata előtt falazott oszlopos és mellvédés tornác, díszített fejezetű és lábazatú oszlopokkal. Egytraktusos, három helyiséggel. A tornác hátsó harmada beépítve, a beépítéshez oldalirányú toldalék kapcsolódik. 1867 előtt épült, 1912-ben felújították. Újabb átalakítása részben 1965 előtti, illetve 1978. Népi műemlék.

KCs

5855

NÉZSA

Magtár és istálló

9420

Dózsa György u. 3.

hrsz.: 231/1–3

barokk és historizáló

magtár: 1812, istálló: 1891 körül

Egykori telkének megmaradt részén álló épületek: a Dózsa György u. felé a magtár, a Szondi u. felé az istálló. Közöttük a mindkettőhöz nyaktaggal kapcsolódik az 1980 körül épült kultúrház. A magtár szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület nyeregtetővel, csehsüveg boltozatos belsővel. K-i homlokzata előtt a kultúrházba vezető folyosó. Az istálló L alaprajzú, földszintes épület, Szondi utcai homlokzatának közepén erőteljes kiülésű, timpanonos rizalittal, az L két szárának találkozásában meredek tetű, pavilon jellegű épületrésszel, a Szondi utcai szárny másik végén pedig alacsonyabb, négyszetes alaprajzú épületrésszel. Nyeregtetője az L szárainak vége felé lekonyolt, a rizalit fölött haránt irányú, a tulsó végén lekonyolt. A pavilon sátor tetős. Belseje átalakított. A szomszédos Reviczky-kastély (trsz.: 10128) melléképületei voltak. A magtár 1812-ben épült, az istálló valószínűleg a kastély 1891-es átépítése körül.

BK

9420

Kálvária, kápolnával (Szent Anna) és harangtorony

5789

temető

hrsz.: 412

klasszicista

1826

A temetőben szabadon álló kálvária és a tőle D-re harangtorony. A kálvária kör alaprajzú építmény, alul kápolnával. A tetején, kőmellvédés teraszon elhelyezett Kálvária-szoborcsoport: fából készült feszület, rajta festett korpusz, pléhlemezből, előtte Mária és Szent János evangélista kőszobra (Dunaiszky Lőrinc ?). A teraszra kétoldalt kőmellvédés lépcsők vezetnek. A lépcsőpihenő alatt a kápolna aedikulás bejárata, íves timpanonjában felirattal: 1826. A kápolnában íves oltárasztal és padok. Építtette Szirmay Apollónia 1826-ban. A harangtorony négyszetes alaprajzú, kétszintes épület, sátor tetején keresztel.

BK

5789

5790

Sírkövek

5790

Temető
 hrsz.: 412
 klasszicista
 19. század

Sírkövek, többnyire a ravatalozótól a kálváriáig vivő út mentén. Jellemzően téglalap alakú kőlapok, a tetejükön keresztrel, melynek szárjai háromkaréjos végződésűek. 1825–1865 között készültek.

BK

5786

R. k. templom (Szent Jakab)

5786

Szondi u.
 hrsz.: 289
 barokk
 18. század

Szabadon álló, háromhajós, keletelt templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronyral, a főhajóval azonos szélességű, egyenes záródású szentéllyel, melynek É-i és D-i oldalához sekrestye kapcsolódik; a szentély felé lekontyolt nyeregetetővel, a mellékhajók fölött a főhajó tetőgerincére merőleges két-két ároktetővel. A mellékhajók Ny-i bejáratai előtt három oldalukon nyitott, kontyutetős előcsarnokok. Belseje csehsüveg boltozatos, a mellékhajók részben dongaboltozatosak, a D-i, újabb sekrestye síkmennyezetes. A hajó bejárati oldalán karzat. Falképek: szentély, 1953 (Jeges Ernő). Színes üvegablakok: 1935. Berendezés: részben 18. század, részben 1930-as évek; mellékoltárkép, 1938 (Talpass János). Az 1575-ben épült korábbi templom köveinek felhasználásával a 18. században épült. 1934–1936 között bővítették a mellékhajókkal.

BK

5788

Nepomuki Szent János-szobor

5788

Szondi u.
 hrsz.: 289
 klasszicista
 1820 körül

Az r. k. templom (trsz.: 5786) mellett áll. Hasáb alakú lábazzal és párkánnyal díszített talapzaton álló szobor. A szent pápi ornátusban, kezében keresztrel és pálmaággal látható, feje körül csillagkoszorú.

BK

5787

Gótikus mérművek

5787

Táncsics Mihály u. 1.
 hrsz.: 94/1
 gótikus
 14. század

Csúcsíves ablak csúcsa, ablakbélés profil, profilos tag, valószínűleg ajtókeretből. Az r. k. templom (trsz.: 5786) 1936. évi bővítéséből kerültek elő, valószínűleg másodlagos elhelyezésből. A kövek jelenleg a Váci Püspökségen vannak.

BK

Reviczky-kastély és kiskastély (iskola és gyógyszertár)

10128

Szondi u. 99–101.

hrsz.: 203, 204/3, 205

historizáló

1891

Egykori parkjának megmaradt részén, szabadon álló épületek: kastély és kiskastély. A kastély téglalap alaprajzú, emeletes, DK-i homlokzata sarkain toronyszerű rizalitokkal, ÉNy-in tornyokkal. DK-i homlokzatán timpanonos középrizalit, előtte kocsiáthajtó, tetején terrasszal. ÉNy-i homlokzata középtengelyében erőteljesen előreugró, emeletes, törtívű oromzattal lezárt előépítmény, emeletén kovácsoltvas-rácsos erkéllyel. Az épületrészeket egymástól részben független manzárdtetők fedik. A földszinten teknőboltozatos és csehsüveg boltozatos helyiségek, építés kori állapotú lépcsőház, kovácsoltvas korláttal, néhány 19. század végi nyílászáró. Melléklépcsőházak az épület két szélén, pincelejárát kívülről. A kiskastély egy L alaprajzú, emeletes és egy ehhez kapcsolódó, téglalap alaprajzú földszintes részből áll, kontyvetős. A kastélyt gróf Klobusitzky István építtette 1770 körül, 1891-ben Blaskovich Miklós átalakította, dr. Reviczky Tibor 1910 körül birtokolta. A kiskastély 19–20. századi. Az együtteshez tartozik a magtár és a mellette álló istálló (trsz.: 9420).

BK

10128

NÓGRÁD**R. k. templom** (Nagyboldogasszony)

5791

Hunyadi út. 20.

hrsz.: 417

barokk

1757

Szabadon álló, egyhajós templom, ÉK-i homlokzata síkjában középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentéllyel, melynek DK-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregretetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekontyolt. A főhomlokzat két oldalán faragott kőcímer, felirattal. Belseje csehsüveg boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat. Falképek: 1954–1965 között. Berendezés: jellemzően 18. század második fele. A község régebbi temploma 1754-ben leégett. A mai templom építését a címer alatti feliratok szerint gróf Althan Mihály Károly váci püspök kezdte 1756-ban és gróf Mígazzi Kristóf váci püspök fejeztette be 1757-ben.

VM

5791

R. k. plébánia

5792

Hunyadi út 22.

hrsz.: 416

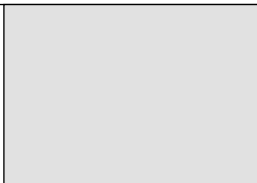
barokk

18. század második fele

Szabadon álló, L alaprajzú, földszintes épület, nyeregretetővel. Kosáríves kapuja utcai homlokzat első tengelyében. Utcai szárny udvari homlokzatán tornác, kosáríves nyílásokkal, falazott mellvéddel, két bejárattal. Az arra merőleges szárny három részes, első szakasza az utcaival azonos gerincmagasságú, udvari homlokzatán falazott pilléres tornác, a második és a harmadik szakasz alacsonyabb és újabb. A második rész első tengelyében kosáríves átjáró a templomkertbe. Az épület egytraktusos, síkmennyezetes

5792

5794

helyiségekkel. Utcai szárnya a 18. század második felében épült, udvari szárnyát valószínűleg a 19. században építették hozzá.

VM

Nógrád vára

5794

Várhegy
hrsz.: 550

–

15–17. század

A település központjában, hegy fennsíkján álló, szabálytalan alaprajzú vár. A fennsík É-i részén található az árokkal övezett 15. századi belső vár, ÉNy-i sarkán többszintes lakótorony jelentős maradványaival. A toronytól D-re, a Ny-i falon nyílt a belső vár kapuja, amelyet híd kötött össze a tőle Ny-ra levő barbakánnak nevezett építménnyel. A nagykiterjedésű fennsík szélét ÉK-i és ÉNy-i sarkán íves alaprajzú tornyokkal tagolt várfal veszi körbe. Bejárata ÉK felől, a barbakán közelében nyílik. A belső kapunyílás előtt későbbi kapu áll. A vár Ny-i és D-i oldalához egy-egy 16–17. századi bástya csatlakozik. Kérdéses, hogy hol állt a 11. századi ispáni vár. Ispánját 1108-ban említik először. 1274–1284 között került a váci püspökök birtokába. Belső várát építési felirata szerint Báthory Miklós püspök építteti át Traui Jakabbal, 1483-ban. A törökök 1544-ben foglalták el. Többször cserélt gazdát, miközben többször is építkeztek rajta. Ny-i bástyája, egy felirat szerint, 1622-ben épülhetett. 1685-ben villámcsapás következtében felrobbant a lőportorony. Jelentősebb hadieseménynek nem volt többé részese.

BB

NÓGRÁDMEGYER

5918

R. k. templom (Kisboldogasszony)

5918

Petőfi Sándor u.

hrsz.: 729

késő barokk

1794

Szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, nyeregtetővel. Szentély hátfala előtt közep-torony, Ny-i homlokzata oromfalas, íves lezárással, szentélye a hajónál keskenyebb, É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Bejárata a Ny-i homlokaton; kapuépítménye masszív féloszlopokra támaszkodó kosárív. A torony bejárata aedikulás. Belseje csehüveg boltozatos, sekrestyéje teknőboltozatos. Falképek: 1958 (Borsa Antal). Berendezés: 18–20. század; szószékoltár: 18. század vége; főoltárkép: 19. század első fele (Pesky József). A régebben itt álló középkori templomot 1776-ban tűzvész pusztította el, ez után épült fel a jelenlegi templom, valószínűleg a régi templom maradványainak felhasználásával a 1785–1794 között. Tornya 1890-ben épült.

BK

Luchkovitz-kúria**5916**

Petőfi Sándor u. 79.

hrsz.: 220/5

barokk

18. század

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, magasföldszintes ház, manzárdtetővel. A Luchkovich család építtette a 18. században. Jelentős külső-belső átalakítások történtek 1959–1960, illetve 1971–1972-ben.

BK

5916

Szerémy–Pauncz-kúria**5917**

Petőfi Sándor u. 159.

hrsz.: 321

barokk

18. század második fele

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület, manzárdtetővel. DNy-i homlokzatán középrizalit, törtvonalú oromzattal, az oromzatban félkörablakkal. ÉK-i homlokzatán emeletes, timpanonos középrizalit. Az oldalsó homlokzatszakaszok középtengelyében rizaliktént előrelépő, pavilonszerű építmények, haránt irányú kontytetővel. A rizalitok között egy nyitott és egy befalazott kosárvés nyílás. Belseje erősen átalakított, de néhány helyiségben a teknőboltozat, illetve a folyosón a dongaboltozat megmaradt. Építtette a Szerémy család a 18. század második felében, később a Pauncz család birtokába került.

BK

5917

Tapolcsányi-kúria**5919**

Rákóczi Ferenc u. 12.

hrsz.: 574

barokk

1750 körül

Nagyméretű telken, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület, É-i és D-i végén felső csonkakontyolt manzárdtetővel. Ny-i homlokzatán zárt folyosó, D-i oromfalán betonerkély. Kétraktusos, boltozott helyiségekkel, mennyezeti stukkókkal. 18. századi kályhahelyek, ajtóborítás, egy megmaradt szárnyal. A folyosó síkmennyezetes. Építtette a Tapolcsányi család 1750 körül, később a Thonka családé volt. Az eredeti épülethez később építették a beüvegezett oldalfolyosót. A telken álló többi épület újabb, kivéve egy romos pincét.

BK

5919

5796

5795

NÓGRÁDSÁP

Alsóság

Harangtorony kápolnával (Nepomuki Szent János)

5796

Fő u.
 hrsz.: 413/3
 késő barokk
 1837

Szabadon álló, négyzetes alaprajzú, emeletes harangtorony, törtvonalú, hegyes csúcsban végződő sátorterővel és a bejárata elé épített nyeregterős, oromfalas kapuépítménnyel. Földszintjén a csehűveg boltozatos Szent Flórián-kápolna. Berendezés: tabernákulum, 18. század vége. A torony falán II. világháborús emléktábla, a kapuépítmény oromzatában napóra.

VM

R. k. templom (Kisboldogasszony)

5795

Nézsai út 37.
 hrsz.: 0191
 gótikus
 15. század

Dombon, a temetőben, szabadon álló, körítőfállal övezett, egyhajós, keletelt, nyeregterős templom, oromfalas Ny-i homlokzatának csúcsán nyolcszögletű toronnyal, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású szentélyvel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Hajó- és szentélyfalait támpillérek és csúcsíves, mérműves ablakok tagolják. Gótikus, kőkeretes bejáratok a Ny-i és a D-i homlokzaton, valamint a sekrestye É-i falán. Falsíkjai vakoltak, a nyíláskeretek, a támpillérek, a torony, a hozzá tartozó homlokzati falsávval és kapuval, vakolatlanok. A szentély gótikus csillagboltozattal, a hajó kétszakaszos, gótikus keresztboltozattal, sekrestye dongaboltozattal fedett. A szentélyfalban gótikus szentségfülke és ülőfülke. Falképek: hajó, diadalív, szentély, 14. század eleje, 15. század vége. Berendezés: 18. század; főoltárkép 1960 (Mórotz László). A templom a 14. század végén épült, 1711-ben romos volt s csak 1746-ban állították helyre. A templom hajójának Ny-i oldalára a 18. században karzatot építettek, amit a helyreállítás alkalmával bontottak el 1968-ben.

VM

Az r. k. templom műemléki környezete (MK)

10953

Dombon, a temetőben, szabadon álló r. k. templom műemléki környezete a következő lehatárolása: a 0138. hrsz.-ú földdarab helyszínrajz szerint kihasított részének É-i sarkától DK-i irányba elindulva a 0138., 0168., 0172/1., 0172/2., 0173., 0174/1., 0174/2., 0174/3., 0174/4., 0175., 0176. hrsz.-ú telkek irányba eső határán, illetve határain halad, valamint a 452., 453., 454., 455., 456. hrsz.-ú telkek helyszínrajz szerint kihasított részének ÉK-i határán (a Nézsai úttól kb. 140–130 m-re), továbbá a 457., 462/1., 462/2., 463., 464., 465., 468., 469. hrsz.-ú telkek ÉK-i határán. A 470. hrsz.-ú telek DK-i határa és a 0178. hrsz.-ú közút hozzá közelebb eső határának metszéspontjától az út határvonalán továbbhaladva és az úton DNy-i irányban átkelve eléri a 0192/2. hrsz.-ú telek K-i sarkát. Ott DNy-i irányba fordulva követi a 0192/2. hrsz.-ú telek határait, majd tovább, ugyanebben az irányban metszi a 8. hrsz.-ú telket az 5. és 6. hrsz.-ú telekhatár vonalában, a 9., 16., 18., 21., 22., 23., 24., 31., 34., 36., 37., 38., 39. hrsz.-ú telkeket a belterület határától mért 80 m-es sáv határvonalában, továbbha-

lad a 41. hrsz.-ú telek ÉK-i, majd DK-i határán, aztán a 42., 43., 47. hrsz.-ú telkek DK-i határán, valamint a 48. hrsz.-ú telek ÉK-i, DK-i, DNy-i határán és az 59. hrsz.-ú közterület DK-i határán. Ennek vonalában átkel a 65. hrsz.-ú úton (Széchenyi u.), s az út túlsó határvonalán ÉNy-i irányba haladva metszi a 0187/16. hrsz.-ú földdarab helyszínrajz szerint kihasított részének ÉNy-i határát, aminek folytatásában húzódik a 0138. hrsz.-ú földdarab helyszínrajz szerint kihasított részének a műemléki környezet É-i sarkában végződő határa. A műemléki környezet területén fekszenek az alábbi helyrajzi számokat viselő ingatlanok: 0177., 0187/7., 0187/8., 0187/10., 0187/12., 0187/17., 0187/18., 0187/19., 0187/20., 0187/23., 0187/24., 0187/25., 0187/26., 0187/30., 0192/1., 0193/1., 0193/2., 60., 61., 62., 63., 64.

NÓGRÁDSIPEK

Nagy Sándor-kúria

5920

Árpád u. 3.

hrs.: 9

késő barokk

1820 körül

Nagyméretű telken, szabadon álló, L alaprajzú, földszintes épület, hosszabbik szárán kontytetővel, rövidebbiken nyeregtetővel, törtívű oromfállal. A hosszabbik szár DNy-i és DK-i homlokzata előtt árkados nyitott folyosó, félköríves nyílásokkal. A hosszabbik szárny kéttraktusos, a rövidebbik egytraktusos. A tornác és a két szárny közötti közlekedő dongaboltozatos. A rövidebbik szárny teknőboltozatos, kályhahelyekkel, a hosszabbik szárny helyiségei síkmennyezetesek, újabb közfalakkal. Pincéje két dongaboltozatos helyiség, a rövidebbik szárny alatt található lejárata az ÉNy-i homlokzatról, nyeregtetős kis építményből vezet le. Padlásfeljárat a hosszabbik szárny végén, befalazott árkád mögött. Épült 1820 körül, 1930-ban bővítették, ezt a bővítést később elbontották. A telken egy téglalap alaprajzú, földszintes, DK-i végén felső csonkakontyolt tetős épület is áll. Az épület igen hasonló a völgyben található Balás-kúriához (trsz.: 5921).

BK

5920

Balás-kúria

5921

József Attila u. 6.

hrs.: 259

késő barokk

1820 körül

Szabadon álló, T alaprajzú, földszintes épület, nyeregtetővel. Hosszabbik szárnya ÉK-i homlokzata előtt nyitott árkados folyosó, az ívek záradéka fölött felülvilágító nyílásokkal. A rövidebbik szárny oromfalai törtívűek. Egytraktusos, a helyiségek egy tükkörcöltozatos szoba kivételével síkmennyezetesek, a helyiségekben két kályhahely található. Épült az 1820-as években. A faluban a Sipeki Balás család más tagjának is volt kúriája, ez az épület Balás Kornélé volt a 19. század második felében. Az épület igen hasonló a völgy túlsó oldalán található Nagy Sándor-kúriához (trsz.: 5921).

BK

5921

5797

NŐTINCS

Szent Flórián-szobor

5797

Szabadság u.
hrsz.: 539/1
barokk
1780 körül

Egykori iskolaépület D-i homlokzatán, csúcsíves, fogrovatos díszítésű falfülkében elhelyezett kisméretű, kőből faragott, festett barokk szobor. A szent álló alakja római katonai öltözkében, lábánál égő házzal látható. Alatta utólag odafalazott kettős barokk címerpajzs. Valószínűleg másodlagos elhelyezésben került jelenlegi helyére 1868–1869 között.

VM

5798

Scitovszky-kúria

5798

Szabadság u. 88.
hrsz.: 248/1-3
klasszicista
1809

Parkban, szabadon álló, L alaprajzú, földszintes, kontyolt nyeregtetős kúria. A K-i szárny K-i és Ny-i homlokzata is középrizalitos. A rizalitok kiképzése portikuszjellegű: timpanonnal, a K-in négy pilaszter-, a Ny-in négy lizénapárral. A Ny-i homlokzat előtt néhány lépcsőfok magas terasz. Az É-i szárny Ny-i homlokzatát lábazatról emelkedő féloszlopok, rajtuk főpárkány s azon elhelyezkedő attikafal tagolja. A K-i szárny D-i homlokzatán néhány lépcsőfokkal megemelt bejárat, fölötte esőtető. Síkmennyezetes helyiségek. Építtette a Gyurcsányi család 1809-ben. 1859-től a Scitovszkyaké, majd az 1910-es évek közepétől a Hönich–Madarassy-Beck családé volt.

VM

5799

R. k. templom (Szent Márton)

5799

Szondi u. 2.
hrsz.: 228
gótikus
1415

Támfallal megerősített dombon, szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronyral, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentélyvel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregtetővel fedett, amely a szentély-záródás felett lekontyolt. A szentély K-i falán gótikus ablak, az É-i és a D-i hajófalán két-két támpillér. Hajója fiókos dongaboltozatos, bejárati oldalán karzat. A karzataja csehsüveg boltozatos, szentélye keresztboltozatos. A sekrestye ajtaja és a diadalív csúcsíves, a szentély falában szentségtartó fülke. Falképek: töredékek, 16. század, illetve 20. század. Berendezés: 18–19. század; szószék: 18. század. Építtette Széchy Mikós 1415-ben, 1720-ban barokk stílusban átépítették a Balassa család költségén. 1932-ben tornya hagymasisak helyett gúlasisakot kapott. A szentély gótikus ablakát 1963-ban, 1976-ban a helyreállítást megelőző kutatás során a tabernákulumot és körülötte a falkép-töredékeket tártak fel.

VM

ŐRHALOM

R. k. kápolna (Szent István király)

5712

Rákóczi u.

hrsz.: 387

historizáló

19. század második fele

Szabadon álló, kisméretű kápolna. Hajója téglalap alakú, félköríves záródással. É-i homlokzatának íves oromzata fölött harangtorony. Az épületet zsindelellyel fedett, belső tere dongaboltozatos. Berendezés: falazott oltárasztal; oltárkép, 19. század vége. Építtette Kanyó János helybeli gazdálkodó a 19. század második felében.

BK

5712

ŐSAGÁRD

Ev. templom

5800

Rákóczi u.

hrsz.: 119

késő barokk

1786

Szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, Ny-i homlokzata előtt a homlokzathoz homorú ívekkel kapcsolódó középtoronyral, a hajónál keskenyebb, enyhén íves záródású szentéllyel, a szentély felől kontyolt nyeregtetővel. A torony bejárata fölött a zárókövön építési évszám: 1824. A toronyaljja csehsüveg boltozatos, a hajó és a szentély tükörboltozatos, stukkóval. A hajó bejárati oldalán karzat. Berendezés: oltár és szószék, 18. század vége. Épült 1786-ban, tornya 1824-ben. Ugyanezen a helyrajzi számú telken áll a lelkészlak téglalap alaprajzú, földszintes, nyeregtetős épülete, a kert felé tornáccal, erősen átalakítva.

VM

5800

PALOTÁS

R. k. templom (Szent Péter és Pál)

5756

Szabadság út 28.

hrsz.: 408

késő barokk

1800

Szabadon álló, egyhajós templom, K-i homlokzata síkjából kissé előrelépő toronnyal, egyenes záródású szentéllyel, melyhez É-ről és D-ről egy-egy sekrestye kapcsolódik. Nyeregtetővel fedett, amely a szentély felől lekontyolt. Csehsüveg boltozatos hajó és szentély, a hajó bejárati oldalán karzat. Falképek: 20. század. Berendezés: 19–20. század. Építtette gróf Esterházy Ferenc 1743-ban, 1798-1800 között átalakították, valószínűleg ekkor épült tornya is. A templomkertben: kőkereszt korpuszal és Szűz Máriával, talpzatának előoldalán évszám felirattal, 1877; Nepomuki Szent János-szobor, 18. század második fele.

VM

5756

PÁSZTÓ

Mutató

Cserterivár > Hasznos, Cserterivár

Galéria > Múzeum tér 4., lakóház

Hasznos

Múzeum > Múzeum tér 5., ciszterci kolostor és romkert; Múzeum tér 6., Oskolamester ház

Pásztói Múzeum > Múzeum tér 5., ciszterci kolostor és romkert

Rajeczky Benjámín Zeneiskola > Fő u. 54/a., Községháza

Romkert > Múzeum tér 5.

5762

R. k. kápolna (Szentlélek)

5762

Fő u., temető

hrs.: 1660

gótikus

15. század

Dombon, szabadon álló, egyhajós, keletelt épület, Ny-i homlokzata előtt középtornyonyal, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású szentélyel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik, a szentélyzáródás fölött felsátortetőben végződő nyeregtetővel. A Ny-i homlokzat sarkain háromnegyed oszlopok, a szentélyen támpillérek. A szentély D-i falán befalazott csúcsíves ablakok. Hajója csehsüveg boltozatos, szentélye fiók-, sekrestyéje keresztboltozatos. A hajó Ny-i oldalán karzat. Ny-i kapuja és a sekrestyeajtó nyílása csúcsíves, a kapun barokk ajtószárny. Színes üvegablakok: 1970. Berendezés: jellemzően 20. század; padok, 18. század; főoltárkép: 1820 (Martinovics Béla). Orgona: 1887 (Burgfeld Ferenc). A 15. század első felében épült, 1765-ben újjáépítették, majd 1806-ban valószínűleg renoválták. A kápolna előtt: kőfeszület, talapzata elő- és hátoldalán évszám felirattal, 1845).

VM

5760

Lakóház

5760

Fő u. 54.

hrs.: 8/1

barokk

18. század

Fésűs beépítésű, téglalap alaprajzú, földszintes, nyeregtetőű ház, Ny-i végéhez kapcsolódó keskenyebb, félnyeregtetőű toldalékkal. Oromfalas utcai homlokzata átalakítva. Udvari homlokzata középtornácos, két pillérre támaszkodó félköríves nyílásokkal; a homlokzat Ny-i végén kosárirés pincelejáró. A belsőben három teknőboltozatos helyiség; a pince középkori, dongaboltozatos, elfalazott gótikus nyílással. A ház feltehetőleg középkori falak felhasználásával a 18. században épült, majd a 19. században átalakították, 1945 után bővítették.

VM

Községháza (Rajeczky Benjámín Zeneiskola)

5761

Fő u. 54/a.

hrsz.: 4/1

klasszicista

1820 körül

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, emeletes épület, kontytetővel. K-i homlokzatán kisküülésű középrizalit, bejárata a középső tengelyben. Kétraktusos, dongaboltozatos középfolysóval, a földszinten teknőboltozatos, az emeleten, egy kivételével, síkmennyezetes helyiségekkel, részben klasszicista nyílászárókkal. Lépcsője háromkarú, kovácsoltvas korláttal. Községháza céljára épült 1820 körül.

VM

5761

Lakóház

5757

Gábor Áron u. 11.

hrsz.: 1004/1, 1004/2

barokk

18. század

Fésűs beépítésű, L alaprajzú, földszintes ház, nyeregtetővel. Bejárata az utcavonalra épült rövidebb szára első tengelyében. Az udvari homlokzatok előtt vasoszlopos tornác, ami a csatlakozó melléképületek előtt faoszlopra vált. A belsőben boltozott és gerendás mennyezettű helyiségek, döngölt padló. Dongaboltozatos pincéje az udvari szárny végében, lejárata kőkeretes. Épült a 18. században.

VM

5757

Kőhíd és Nepomuki Szent János-szobor

5763

Múzeum tér

hrsz.: 5/3

barokk

1793 előtt

A r. k. templomtól (trsz.: 5764) DK-re lévő kiszáradt Kövecses-patak, feltöltődött patakmedre fölött átvélő híd. Egynyílású mellvédjei közepén kihasodnak, a hídfőkön kiszélesednek. Egy 1793-as kéziratós térképen már kőhídként jelölték. K-i mellvédjének közepén, a mellvédből kinyúló konzolon, a szent kisméretű szobra áll. A szent alakja papi ornátusban, maga előtt két kézzel tartott feszülettel látható. (A konzol párja a Ny-i mellvéden is megvan.) Az utóbbi években a szobor fölé fémkupola és védőtető került.

VM

5763

R. k. templom (Szent Lőrinc)

5764

Múzeum tér 1.

hrsz.: 1

gótikus

15. század

Szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, Ny-i homlokzata előtt monumentális toronnyal, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentélyvel. Nyeregtetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekontyolt. A szentély É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. A hajó D-i oldalán poligonális záródású kápolna. Az É-i hajófalat és D-i kápolnát támpillérek támasztják. Az É-i hajófal mellett középkori alapokon felépített, hatszögletű temetőkápolna. A torony alsó szintjei vakolatlanok. Ny-i homlokzatán fülkében barokk Mária-szobor, oldalhomlokzatain román kori Jó Pásztor- és barokk

5764

Szent Lőrinc-szobor. Bejáratai gótikusak: a torony Ny-i és a kápolna D-i homlokzatán, valamint egy befalazott kapu az É-i homlokzaton. A kápolnán mérműves ablakok, a D-i hajófalban, a két támpillér között két félköríves záródású, középkori nyílás: egy kisebb, működő és egy nagyobb, befalazott. A többi nyílás barokk. A hajó csehüveg boltozatos, Ny-i végében karzat, szentélye sugárboltozatos, a kápolna keresztboltozatos. Gótikus kápolna- és sekrestyeajtó, a szentélyben gótikus ülőfülke. Falképek: 1981 (Nemcsics Antal). Berendezés: jellemzően 18. század. Építési felirat 1421-ből és 1763-ból. A templom legkorábbi része a 12. század végén épült román stílusú kápolna, mely a hajó DNy-i sarkában állt és kis ablaka a hajófalban maradt meg. A 13. század végén megnagyobbították, melyből a torony alsó két szintje és a hatszögű kápolna alapfalai maradtak meg. A középkor folyamán többször átépítettek, bővítették, legjelentősebben a 15. század első felében, amikor az oldalkápolna és sekrestye is épült. Ekkor bontották el a 13. századi temetőkápolna felső szintjét. A 1723–1786 között több szakaszban, barokk stílusban, építették újjá.

VM

R. k. plébánia

5765

Múzeum tér 2.

hrsz.: 64

barokk

1745

5765

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes ház kontytetővel, D-i homlokzatán kis kiülésű rizalittal. Bejárata a rizalit középső tengelyében: felülvilágító ajtó, fölötté historizáló Szent Lőrinc-dombormű. Kétraktusos, dongaboltozatos középfolyosóval, kereszt- és teknőboltozatos helyiségekkel. Bennük kályhahelyek, barokk nyílászárók. Két részre osztott, dongaboltozatos pincéje valószínűleg középkori. Régebbi alapokon 1745-ben épült. A ház előtt egy korábbi épület alapfalai látszanak ki a földből.

VM

Az r. k. templom és plébánia műemléki környezete (MK)

6840

A település központjában, szabadon álló, r. k. templom műemléki környezete a következő lehatárolással: a Kossuth u. Ny-i oldala és a Deák u. É-i oldala metsződésétől D-i irányban halad a Kossuth u. Ny-i oldalán, majd elérve a 32 hrsz.-ú telek É-i határát, azt Ny-i irányban, aztán a telek sarkánál befordulva a Ny-i telekhatárt D-i irányban követi. A telek DNy-i sarkánál ÉNy-i irányba fordulva átlósan átkel a Kossuth Lajos u. Ny-i oldalára, és az 52 hrsz.-ú telek DK-i sarkától a telek D-i határán halad tovább Ny-i irányban; a telek DNy-i sarkánál D-i irányba fordul és az 56/1. hrsz.-ú telek K-i határát követi. A telek DK-i sarkánál Ny-i irányba fordulva halad tovább az 56/1., 56/2., 57. hrsz.-ú telek D-i határán, majd az 57 hrsz.-ú telek DNy-i sarkánál a Ny-i telekhatár folytatásában átkel a Hársfa u. túloldalára, ahol a 271/27., majd a 271/14., 271/12., 271/11., 271/10., 271/9., 271/8., 271/7., 271/6., 271/5., 271/4., 271/3., 271/2. és a 271/1. hrsz.-ú telek D-i határán halad tovább. A 271/1 hrsz.-ú telek DNy-i sarkától követi a 271/27. hrsz.-ú telek D-i telekhatárának É-i irányú beszögellését, ezután halad tovább Ny-i irányban, előbb még a 271/27. hrsz.-ú telek határán, majd annak folytatásában a 271/24. és a 271/26. hrsz.-ú telek D-i határán, majd É-i irányban a 271/26. hrsz.-ú telek Ny-i határán, majd ennek folytatásában ismét a 271/27. hrsz.-ú telek Ny-i határán, s végül a 67. hrsz.-ú telek D-i határára fordulva tér vissza a Hársfa u. Ny-i oldalára. Innentől a Hársfa u. Ny-i oldalán halad tovább, átkel a Semmelweis utcán, és a 74/1. hrsz.-ú telek DK-i sarkánál K-i irányba fordulva, a Deák Ferenc u. É-i oldalán haladva jut vissza a kiindulópontig.

Lakóház (Galéria)

5758

Múzeum tér 4.
 hrsz.: 62
 klasszicista
 1830 körül

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület, kontytetővel. Néhány lépcsőfokkal megemelt bejárata a K-i és a Ny-i homlokzatok középtengelyeiben. Ny-i bejárata magas lábazon dór oszlopok, felette timpanon. Belül négy síkmennyezetes helyiség, haránt irányú folyosóval.

VM

5758

Ciszterci kolostor és romkert (Pásztoi Múzeum)

5759

Múzeum tér 5.
 hrsz.: 60
 barokk
 1717

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, emeletes épület, kontytetővel. Bejárata a hosszabb homlokzatok középső tengelyében: a D-i homlokzaton félkör-, az É-in kosárvíves kapunyílással. A D-i homlokzaton nyílik az egyik pincelejárát is. Egytraktusos, É-i oldalfolyosóval. A kapualj, a földszinti folyosó és a lépcsőház boltozott: a földszinti helyiségek tükröboltozatosak, helyenként stukkódíszítéssel. Az emeleten síkmennyezettel, a Ny-i sarokszobákban csúcsíves kályhahelyek. A belső pincelejárát szemöldökén évszám: 1845. A jelenlegi épületet középkori alapokon és középkori részek felhasználásával (a középkori kolostor K-i szárnya), a szerzetesek 1698-as visszatelepülése után, 1715–1717 között építették. Kertjében: a középkori apátsági templom és kolostor romjai találhatók. A kolostor első említése 1138-ból való.

Az eredetileg háromhajós templomot és monostort a bencések építették a 11. század végén, a 12. század elején. 1190-ben a ciszterek kapták, akik 1230 körül, egy tűzvész után, a főhajó szentélyét poligonális záródására, a két mellékhajóját egyenes záródására építették át, illetve kisebb helyiségekkel bővítették. Ny-i homlokzatán két bejárat volt s a hajó boltozatát öt pillér tartotta. A templom D-i homlokzatához U alakú kolostorépület csatlakozott. Az épület ÉK-i sarkánál 12. századi üveghuta és kovácsműhely maradványai. A K-i szárny egy része a mai kolostorépület helyén állt. 1551-ben a visszavonuló császári csapatok a várost és az akkor már a város erődítésének részét képező templomot és kolostort is felgyújtották. 1698-ban már romként írták le. A romok és a kolostorépület helyreállítására 1987-1989-ben került sor.

VM

5759

Oskolamester háza (Múzeum)

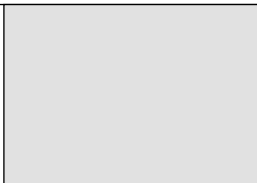
9947

Múzeum tér 6.
 hrsz.: 59
 gótikus
 15. század

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes ház nyeregtetővel, zsindefedéssel. Termésköböl épült, az elpusztult részek téglából pótolva. Bejárata a K-i homlokzat középtengelyében. Pincelejárata különálló, nyeregtetős építmény a ház DK-i sarka előtt. Belső tere háromszögletű: a kamrában egy feltárt gabonaverem és másik kettőnek a nyomai, a konyhában rekonstruált szabadkéményes tűzhely. Az épületben régészeti kiállítás látható: középkori házbelső, berendezés, edények. Épült a 15. század elején (az első tanítót 1428-ban említik), 1551-ben tűz martaléka lett, majd újraépítették. Az

9947

10980

10951

5748

1800-as években É-i irányból, vályogból egy helyiséget építettek hozzá és megváltoztatták belső beosztását. Az épület helyreállítására 1982-1984 között került sor.

VM

Monostor-malom maradványai

10980

Szent Imre tér 12.

hrsz.: 55

barokk

1692

A ciszterci kolostortól (trsz.: 5759) DK-re, az egykori Malom-patak mellett álló vízimalom maradványa: kváder- és vegyes patakkövekből épült falak, belső felületükön többretegű meszeléssel. A „monostor malma” 1630-ban tűnik fel írott forrásokban. 1692-ben felújították. A 19. század végén egyházi tulajdonból a Szalai család tulajdonába kerül. Valószínűleg középkori eredetű.

BK

Vasúti épületegyüttes

10951

Vasút u.

hrsz.: 203/3

historizáló

1867 körül – 1898

Vasúti épületegyüttes: vasútállomás felvételi épülete, illemhely-, valamint lámpatároló pavilonnal, a felvételi épülettől D-re raktár, közúti rakodórámpával. É-ra vízház, a két oldalról kapcsolódó raktárral és lakrészsel. A felvételi épület téglalap alaprajzú, egyemeletes. Ny-i homlokzatán háromszög oromzatos középrizalit. A K-i középrizalit két szélén további háromszög oromzattal lezárt sarokrizalitek.

A K-i középrizalit középső része fölött haránt irányú lekontyolt nyeregretető, az oromzatos részek fölött haránt irányú –, az épülettest fölött hosszirányú nyeregretető. A Ny-i homlokzaton és tovább, a két négyzetes alaprajzú pavilon hosszában faoszlopos esővédő félnyeregretető, mely a felvételi épület sarkaitól nyeregretetővé bővülve ráfed a pavilonokra. A melléképület (raktár, vízház, lakrész) szélső részei földszintesek, nyeregretetővel, a középső (vízház) kétemeletes, kis lejtésű félnyeregretetővel. A vasútvonalat 1863-ban kezdték építeni, 1868-ban lett állami tulajdonú. Pásztón négy vágány, vízvételező hely létesült. A felvételi épület típustervek felhasználásával 1898-ban épült (építés és kivitelező: Wellisch Hugó).

BK

HASZNOS

Nepomuki Szent János-szobor

5748

Alkotmány u. 181.

hrsz.: 3308/1

barokk

18. század (talapzat)

A posta kertjében, közvetlenül a bejárata előtt, hasáb alakú talapzaton álló szobor. A szent papi ornátusban, jobbáiban feszülettel látható. A talapzat 18. századi, a hozzá eredetileg tartozó szobrot újabbra cserélték 1975 után.

VM

R. k. templom (Mária-Magdolna)

5749

Dobó u. 2.
 hrsz.: 3309
 gótikus
 15. század

Alacsony körítőfallal övezett, szabadon álló, kéthajós, keletelt, nyeregtetős templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású szentéllyel. A D-i hajófal és a szentély támpillérekkel erősített. Az É-i oldalon mellék-hajó, K-i végében, a szentély mellett, sekrestye. Főhajója csehsüveg boltozatos, bejárati oldalán karzat, szentélye keresztboltozatos, a mellékhajó és a sekrestye síkmennyezetes. A sekrestyeajtó zárókövén évszám: 1848. Berendezés: 19–20. század; főoltárkép: 1853 (Kovács Mihály). Szentélye a 15. században épült, 1740-ben átépítették. Mellékhajója a sekrestyével későbbi hozzáépítés, valószínűleg 1848-ban készült. 1967-ben átépítették.
 VM

5749

Cserterivár

5747

Gombás-tető
 hrsz.: 09/7
 –
 14. század

A Kövecses-patak ÉNy-i oldalán, a hegyhát kissé kiugró oldalába építve, ma bozóttal benőtt és teljesen megközelíthetetlen várrom. Egykor hosszúkás téglalap alakú volt, magva a kb. 8 x 8 m-es, ötszög alakú torony. Emellett a felső vár mellett létezett egy alsó vár is, a kettőt árok választotta el egymástól. A távolabbról is látható két faldarab feltehetőleg a lakótorony maradványai. A 14. században építtette a Rátót nemzetség nádori ága.
 VM

5747

PATAK**R. k. kápolna** (Nepomuki Szent János)

5713

Rákóczi Ferenc u.
 hrsz.: 170
 barokk
 1860

A Derék-patak közelében, saroktelken, szabadon álló, kisméretű kápolna. Enyhe szegmentível záródó téglalap alaprajzú. Nyeregtetős, bejárati homlokzatán törtíví oromzat, a tető másik vége lekonyolt. Belső tere boltozott. Berendezés: egyszerű fa oltáron Nepomuki Szent János festett barokk szobra. Épült a községet 1859-ben elpusztító árvíz emlékére 1860-ban.
 BK

5713

Kőhíd

5715

Rákóczi Ferenc u.
 hrsz.: 469/2
 késő barokk
 1800

A Derék-patak fölé épített kőhíd, három félköríves nyílással, melyeket téglalap alakú bemélyedő tükör foglal egy keretbe. A mellvédfalon, a hídpálya magasságában végig

5715

párkány húzódik. A középső nyílás zárókövén évszám: 1800, felette vízköpő. 1799-ben a vármegye közgyűlésének határozatára kezdték építeni. 1815-ben javították.

BK

PATVARC

R. k. templom (Szent Kereszt)

5716

Gyarmati út 64.

hrsz.: 1

historizáló

1858

Elkerített területen, szabadon álló, kisméretű kápolna. Téglalap alaprajzú, oromfalas Ny-i homlokzatának csúcán kis huszártoronnyal, poligonális szentélyzáródással, támpillérekkel, a hajó D-i oldalához utóbb épített sekrestyével. Nyeregtetővel fedett. Oromzatos, fiatornyos Ny-i kapujához lépcsősor vezet. A kápolna alatt kriptá található, ahol a Szent Ivány, Szügyi és Simonyi család tagjait temették el. A szentély hátfalán építési emléktáblák. Belseje csillagboltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat. Berendezés: 19-20. század. Építtette özv. Szentiványi Anzelmné 1858-ban sírkápolnának, karzata 1948-ban, sekrestyéje az 1960-as években épült. 1972-ben megújították, 1987-ben a sekrestyét bővítették. A kápolna kertjében: fészület, 1949.

??

5716

5717

Majláth-kastély

5717

Gyarmati út 86.

hrsz.: 69

historizáló

1830 körül

Nagyméretű telken, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület, a Ny-i oldalához kapcsolódó bővítéssel és toldalékkal. Az eredeti épületrészt manzárdtető, a toldalékot a Ny-i végén lekontyolt nyeregtető fedi. Bejárata a D-i homlokzaton, kosárféves nyílású. Kétraktusos, középfolyosóval; a helyiségek boltozottak. Építtette 1830 körül, klasszicista stílusban a Szentiványi család. 1860 körül bővítették, majd homlokzatát romantikus stílusban átalakították. 1880 körül a gróf Majláth család szerezte meg. Egy átalakítás során neobarokk külsőt kapott. A telken új istálló, illetve garázs.

BK

5922

PILINY

R. k. templom (Mindenszentek)

5922

Iskola u.

hrsz.: 236

barokk

18. század közepe

Dombon, temetőben, szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregtetőes templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású szentélyvel, a hajó É-i falához kapcsolódó sekrestyével. A karzatja csehsüveg, a szentély keresztboltozatos, a hajó és a sekrestye síkmennyezetes. Berendezés: 20. század eleje; főoltár: 18. század vége; főoltárkép: 1903 (Sütő I.). Középkori templom helyén épült

1745-ben. 1912-ben teljesen megújították és tornyot építettek hozzá. A templom szentélye mögött: Szentháromság-szobor, 1928. A templomkertben: keresztúti stációk, falazott építmények, csúcsíves fülkékben dombormű.

BK

PUSZTABERKI

Bodoni János sírköve

5802

Kossuth Lajos u.

hrsz.: 81/1

klasszicista

1845

A temető hátsó részében, hasonló korú és jellegű sírkövek között áll. Téglalap alakú, előoldalán az évszám felirattal, tetején kereszttel, háromkaréjos végződésű szárákkal. Az 1834-ben elhunyt ifjabb Bodonyi Jánosnak emelte utóda 1845-ben.

VM

5802

PUSZTASZÁNTÓ > RÉTSÁG

RÉTSÁG

Ev. harangláb

10129

Kossuth Lajos u. 9. előtt

hrsz.: 229/2

barokk

18. század

Szabadon álló, négyzetes alaprajzú, emeletes, sátozott harangtorony, felső részén, mind a négy oldalon, zsalugáteres hangnyílásokkal. Bejárata a DK-i oldalon. Három harangja közül a legkisebb 1702-ből való.

VM

10129

PUSZTASZÁNTÓ

Kovács-kúria

5804

Pusztaszántó 37.

hrsz.: 904/1

klasszicista

19. század első fele

A településtől D-re, egykori parkban, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület kontyterővel. D-i homlokzata középső tengelyei előtt nyeregtetős, nyitott veranda kőlabazatos faoszlopokkal, famellvéddel és lécrácsos oromzattal. Kétraktusos, középfolyosós, a síkmennyezetes helyiségek között egy csehüveg boltozatos. Tetőterét újonnan építették be. Az épülettel Ny-ra téglalap alaprajzú, nyeregtetős egykori istálló, hátsó homlokzatán alacsonyabb gerincű, nyeregtetős toldalék. Az eredetileg klasszicista kúriát valószínűleg a 19. század második felében vagy végén erősen átépítették, verandája is ekkor készült.

VM

5804

ROMHÁNY

Kőhíd és Nepomuki Szent János-szobor

5806

Kossuth Lajos u.

hrsz.: 252/2

barokk

1790 előtt

5806

A Lókos-patak fölött átívelő, kváderkőből rakott, háromlyukú híd, D-i mellvédjének közepén hasáb alakú, erőteljes párkánnyal lezárt talapzaton álló szoborral. A szent papi ornátusban, kezében kereszttel látható, feje fölött csillagkoszorú. A szoborpilléren 1795-ös, a híd É-i mellvédjén L. Gy. és K. G. kezdőbetűk és 1882-es évszám van bevésvé, ez utóbbi javítására utalhat.

VM

Prónay-kastély

5805

Kossuth Lajos u. 70/B

hrsz.: 68/1

klasszicista

19. század első fele

5805

Egykori parkjának megmaradt részén, szabadon álló épületegyüttes: kastély és a rá merőleges külön álló két oldalsó melléképület. A kastély téglalap alaprajzú, földszintes épület, ívelt kontytetővel, ÉK-i homlokzatán emeletes középrizalittal, melyet pilaszterek tagolnak és törtívű oromzat zár le, DNY-i homlokzatán kétszintes, timpanonos középrizalittal. Kétraktusos, középfolyosós, boltozott és síkmennyezetes helyiségekkel, javarészt 19. századi nyílászárókkal. A melléképületek téglalap alaprajzúak, földszintesek, nyeregtetővel. Építtette a Prónay család a 18. század végén, a 19. század folyamán klasszicista stílusban átépítették.

VM

Laszkári-kúria

5807

Kossuth Lajos u. 73/b., c.

hrsz.: 972/1-2, 956/7

klasszicista

19. század eleje

5807

Egykori parkjának megmaradt részén, szabadon álló épületegyüttes: kúria és a rá merőlegesen különálló két oldalsó melléképület. A kúria téglalap alaprajzú, földszintes épület kontytetővel. ÉK-i homlokzata előtt dór oszlopos portikusz, címerrel díszített timpanonnal, DNY-i homlokzatán kis kiülésű középrizalit. Kétraktusos, dongaboltozatos oldalfolyosóval. A helyiségek nagyjából téknő, illetve csehüveg boltozattal fedettek. A melléképületek téglalap alaprajzúak, földszintesek, nyeregtetősek. Épült a 19. század elején, 1888-ban leégett s a század végén átépítették. Ekkor került a Laszkári család tulajdonába.

VM

R. k. templom (Szent György) 5808

Köztársaság tér

hrsz.: 961

klasszicista

1836

Dombon, szabadon álló, egyhajós templom, K-i homlokzata síkjában középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentéllyel, melynek D-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregetetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekonyolt. K-i homlokzatának meghatározó eleme a kettős falpillérekkel nyugvó timpanonnal lezárt középrész. Belseje csahsüveg boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat. Falképek: a 20. század második feléből. Berendezés: 19–20. század. Orgona: 1867 (Komornyik Nándor). Épült 1836-ban (építész: Regele József). A 19. században többször, majd 1911–1913-ban jelentősen megújították.

VM

5808

SÁGÚFALU**Kubinyi-Prónay-kastély** 10344

Dózsa György út 13.

hrsz.: 192

barokk

18. század második fele

Emelkedőn, szabadon álló, téglalap alaprajzú, kontyvetős épület, a D-i sarkához kapcsolódó félnyeregetetős toldalékkal. Kétszintes, a terep adottságaiból adódóan az alsó szint félig a földben. Három, egymástól független, külön bejárattal adódóan van. DNY-i és ÉNy-i homlokzatai tornácosak, faoszlopokkal, fűrészelt deszkamellvéddel. Az ÉNy-i homlokzat előtt lépcsőépítmény, pihenője fölött kiugró, lekonyolt tetőrészsel. Kétraktusos, boltozott és gerendamennyezetes helyiségekkel. Egy gerendán felirat, évszámmal: 1805. Építette a 18. század második felében a Prónay család, később a Kubinyi család birtokolta.

BK

10344

SALGÓBÁNYA > SALGÓTARJÁN**SALGÓTARJÁN***Mutató*

Bányamúzeum > József lejtősakna

Salgóbánya

Zagyvaróna

R. k. ferences templom és rendház (Szent József) 10801

Acélgyári út 1-3.

hrsz.: 3556

modern

1934–1936

Hosszanti telken álló templom és a hozzá kapcsolódó rendház, különböző felületi megmunkálású kőlapokkal burkolva. A templom nagyméretű, háromhajós épület,

10801

poligonális szentélyvel, bejárati előépítménnyel és a mellékhajókat bővítő két-két kápolnával; a szentély ÉNy-i oldala mellett négyzetes alaprajzú, fent nyolcszögletű, hangnyí-lásos színttel lezárt harangtoronnyal; a főhajó falain és a torony sarkain támpillérekkel. Nyeregretős, a poligonális alaprajzú épületrészek fölött lekonytolyva. Síkmennyezetes, a bejárati előtér fölött karzat. Falképek: 1960-as évek (Kontuly Béla). Berendezés: 1930-as évek vége. A szentély mögé épült a megközelítőleg U alaprajzú, kétemeletes rend-ház, DK-i homlokzatán egy alacsonyabb, félkörívesen záródó alaprajzú épületrésszel. Kétraktusos, középfolyosóval, síkmennyezetes helyiségekkel. Épült 1934–1936-ban (építész: Szontágh Pál).

KCs

9192

József lejtősakna (Bányamúzeum)

9192

Ady Endre u. 5.

hrs.: 1254

–

1937–1951

Járatai mintegy 280 m hosszúak. Rácsos kapuja előtt balra lármafa (klopacska), jobbra a bányatelep egykori haranglábja. A földalatti bányarendszerben ma muzeális gépek, vágathálózat, portálé, bemeneti tárórész, lejtős szállítóvágat, homokkőbe vágott, biztosítás nélküli vágatrész, légvágat és gurító – zömében az eredeti állapotokat megőrizve – reprezentálja a szénbányászat technológiáját, eszközeit. A szénmező 1879–1951 között működött. Az alsó széntelepeket a József lejtősaknával közelítették meg 1937-ben, 1951-ben felhagytak művelésével. 1965 óta múzeum. Ipari műemlék.

KCs

5663

R. k. templom (Kisboldogasszony)

5663

Rákóczi Ferenc út 24.

hrs.: 4104

historizáló

20. század eleje

Dombon, szabadon álló, támpilléres templom. Egyhajós tere a DK-i szentély felé háromhajóssá bővül, szentélye poligonális záródású. ÉNy-i homlokzata előtt közép-torony, a homlokzat két sarkán további, kisebb tornyok. A hajó fölött nyeregretős, a szentély fölött huszártorony. Bejárata előtt néhány lépcsőfokkal megemelt kapuépítmény. Belseje csehboltozatos. Falképek: 1974 (Takács István). Berendezés: 20. század; főoltár: 1923 (Bátki József); mellékoltár, keresztelőmedence és talán a szószék is: 1929 (B. Kovács Károly). Épült a 18. század második felében, tornyát 1866-ban építették hozzá. Háromhajós bővítése 1900-ban történt, 1914-ben ismét bővítették, ekkor készült szentélye és két homlokzati tornya.

KCs

SALGÓBÁNYA

Salgó vára

5664

Nagysalgó-hegy

hrs.: 036

–

13–16. század

Salgóbánya és Somoskőújfalu közötti sziklás hegycsúcson épült szabálytalan alaprajzú vár. A felső vár K-i, kiemelkedő végén áll az egykor többszintes torony újonnan lefedett

5664

maradványa. Tőle Ny-ra húzódik a kezdetben nyitott, majd később teljesen beépült keskeny várudvar. Ennek É-i oldalán nyílik a bejárat, amely előtt a ciszternát is befoglaló előépítmény maradványa látható. A felső várat a D-i oldal kivételével kifli alakban külső vár övezi. Bejárata a Ny-i oldalon nyílik. Falai mentén épületmaradványok húzódnak. ÉNy-i részén íves torony, DK-i sarkánál pedig utólagosan épített ötszögletű ágyútorony áll. Az alsóvár ciszternája a K-i fal mellett látható.

Első említését 1341-ből ismerjük. Valószínűleg a Kacsics nemzetség salgói ágának őse, Illés fia Simon vagy ennek fia, Miklós építtette. Utódaik bírták 1460-ig, akikről a husziták foglalták el. Tőlük visszahódítva először a Szapolyaiaké, majd a Ráskaiaké. 1544-től Bebek Ferencé, akitől végül Derencsényi Farkashoz került. 1554-ben a törökök elfoglalták. 1593-ban a visszafoglalás során romba dőlt.

BB

ZAGYVARÓNA

R. k. templom (Szent András apostol)

5862

Fenyvesalja u.

hrsz.: 8642

román – historizáló

13–19. század

Dombon, temetőben, szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronyral, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentéllyel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. A D-i hajófalán visszaállított román kori nyílásrendszer. Hajója síkmennyezetes, a bejárati oldalon karzat, szentélye keresztboltozatos. A torony bejárata fölött milleniumi emlék s építési tábla 1896-ból, D-i falán I. világháborús emlékmű. Falképek: 1934 (Bátki József). Berendezés: 18–20. század. Orgona: 1900 körül. A templom hajója a 13. században épült, a 14. század második felében új szentélyt építettek hozzá. A középkori templomot a 18. század közepén átépítették, majd 1896-ban megújították.

KCs

5862

SÁMSONHÁZA

KÜLTERÜLET

Fejérvő vára (Sámson vára)

5856

Várhegy

hrsz.: 061

–

13. század

A település központjától kb. 1 km-re É-ra, hegycsúcson épült szabálytalan alaprajzú vár. É-i oldalán egy legalább háromszintes épületszárny húzódott, amelynek É-i falmaradványa viszonylag magasan áll, míg a D-i erősen lepusztult. Ez utóbbiban ablaknyílás látszik. A várudvar az épülettől D-re húzódott. A belső részekhez ÉK felől bejárati falszoros csatlakozik, amely a feltételezhető K-i kapuhoz vezetett. A Ny-i oldal falszorosában helyezkedik el a vár ciszternája. Valószínűleg a 13. század második felében épült. Első említése 1409-ben már csak várhelynek mondja.

BB

5856

5924

SZALMATERCS

Ruttkay-kúria

5924

Arany János u. 7.

hrsz.: 437/4

barokk

18. század második fele

Egykori telkének megmaradt részén, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület, felülkontyolt nyeregtetővel. K-i homlokzata nagyobb része előtt árkádos, falazott mellvédés nyitott folyosó, kosárirves nyílásokkal (az első befalazva). Kéttaktusos belső, síkmennyezetes helyiségekkel; ablakfülkék, az előtérben fűtőnyílások. Egy-két ablakon barokk vasrác. Három helyiséges pincéje az épület D-i része alatt, lejárata a tornác mellvédjében. Építtette Ruttkay Károly a 18. század második felében, majd valószínűleg két periódusban bővítették.

BK

5905

Fakereszt

5905

Kossuth Lajos u. 92.

hrsz.: 286

–

1906

Az út mentén, emelkedő terepen álló fakereszt, festett korpusszal. A kereszt 1978-ban megsérült s 1979-ben a újra cserélték (id. Bali Ferenc), a régi korpuszt helyezve vissza. Népi műemlék.

BK

SZANDA

KÜLTERÜLET

5718

Szanda vára

5718

Várhegy

hrsz.: 0177

–

13. század

Hegycsúcs tetején álló várrom, falmaradványai É-D és K-Ny irányúak. Az É-D-i falszakasz kb. emeletnyi magasságú. A falmaradványoktól D-re két, kör alaprajzú ciszterna maradványai. Legmagasabb pontján, kör alakú alapon négyzetes öregtorony falconsinjai, a hegy sziklás peremén falazott helyiségek romjai. A várkaput ötszögű bástya védte. A vár legrégebbi része a 13. század végén épült, külső falai a 15–16. században. Eleinte királyi birtok volt, majd 1387-ben Zsigmond király a Csetneki Györgynek és Mihálynak adományozta. 1389-ben a király visszacseréli, majd Pásztói Jánosnak adományozza. Ennek fiától ismét a koronára száll, majd a királynőé lesz. Ezt követően sűrűn cserélt gazdát. 1546-ban a török elfoglalta, 1551-ben visszafoglalják és hadászati szerepe hamarosan megszűnt.

BK

SZARVASGEDE

Ligárd-Pethő-kúria

5421

Béke u. 6.
 hrsz.: 59
 barokk
 18. század

Szabadon álló, T alaprajzú, földszintes épület, vakolat és tető nélkül. Falai részben kőből, részben téglából. ÉK-i homlokzata középső három tengelye közül a két szélső félköríves ablak-, a középső félköríves záródású ajtónyílás. A telken még három téglalap alaprajzú, földszintes melléképület. Építette Szabados Ignác a 18. század végén, később a Ligárd, illetve a Pethő családé volt.

VM

5421

R. k. templom (Gyertyaszentelő Boldogasszony)

5422

Kossuth Lajos u. 135.
 hrsz.: 270
 késő barokk
 1829

Dombon, szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregretetős templom, Ny-i homlokzata síkjában homlokzati középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, félköríves záródású szentélylyel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. A D-i hajófal Ny-i részén befalazott résablak és csücsíves ajtónyílás. Hajója csehsüveg boltozatos, bejárati oldalán karzat, szentélye félkupolás, sekrestyéje síkmennyezetes. Falképek: 1960 (Szilágyi János). Berendezés: 18–20. század, sekrestyeszekrény, 18. század vége. Középkori templom felhasználásával épült a 18. század második felében. Ekkor bontották el a középkori szentélyt és a templomot K felé bővítették. Tornya 1779 előtt készült. 1826–1829 között teljesen átépítették.

VM

5422

Nepomuki Szent János-szobor

5423

Kossuth Lajos u. 119.
 hrsz.: 271
 barokk
 18. század

A községháza kertjében, hasáb alakú, újabb talapzat, rajta a szent szobra papi ornátusban, kezében keresztel és pálmaággal látható.

VM

5423

SZÁTOK

R. k. templom (Mindenszentek)

5809

Kossuth Lajos u. 14.
 hrsz.: 186
 historizáló
 1913

Dombon, szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregretetős templom, a hajó ÉNy-i és DNY-i sarkán egy-egy átíós támpillérral, Ny-i homlokzata előtt középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású szentélylyel, melynek É-i oldalához sekrestye

5809

kapcsolódik. Belseje síkmennyezetes, a hajó bejárati oldalán karzat. Berendezés: jellemzően 1913 körül; Nepomuki Szent János-kép, 19. század eleje; népies körmeneti Mária. Középkori templom felhasználásával épült 1732-ben, tornya 1784 előtt épült. 1913-ban teljesen átépítették, ekkor készült szentélye is. A templomkertben: kőfeszület, talapzaton, korpusszal, 1811.

VM

5813

SZÉCSÉNKE

Kőkereszt

5813

Rákóczi Ferenc u. 7.

hrsz.: 6

késő barokk

1797

Lakóház kertjében, magas, hasáb alakú talapzaton álló kőkereszt, kőből faragott korpusszal. A kereszt alatt stilizált szikla, koponyával. A talapzat előoldalán vésett keretelés, benne évszám: 1797. A keresztet később kicserélték.

BK

SZÉCSÉNY

Mutató

Benczúrfalva

Benczúr-kastély > Benczúrfalva

Benczúr-mauzóleum > Külterület. Katona József u., temető

Templomrom > Külterület, Katona József u., temető

5928

Forgách-kastély (Kubinyi Ferenc Múzeum)

5928

Ady Endre u. 7.

hrsz.: 106, 155/1-2

barokk

17–18. század

Az ún. Várkertben, szabadon álló kastély: a hozzá DK-ről kapcsolódó őrségépület, a főhomlokzat előtti pilléres-vasrácsos kerítés, valamint az egykori vár maradványai: a kastélyhoz Ny-ről kapcsolódó fal, melybe bástya ékelődik. A kastély H alaprajzú, egyemeletes épület. Kontyvetős, a kiugró épületvégek fölött kisebb gerincmagasságú, merőleges irányú tetőkkel. É-i és D-i homlokzatának háromszintes középrizalitjai között szintén merőleges irányban átfutó, magasabb gerincű, ívesen kontyolt tetővel. D-i homlokzatán a középrizalit lépcsős alaprajzú, kocsíáthajtóval, timpanonos-antikás lezárással. Kétraktusos belső, D-i oldalfolyosóval. Emeleti díszterme tükörboltozatos, a többi helyiség síkmennyezetes. Lépcsőházában bábos kökörlát, folyosóra nyíló belső ablakai kőkeretek, nyílászárói 19–20. századiak. A középkori palotaszárny alatt dongaboltozatos pince. Az őrségépület téglalap alaprajzú, földszintes épület, nyeregteretűvel, udvari homlokzata előtt árkád, kosárféves nyílásokkal. A bástya félköríves alaprajzú, emeletes, kilátónak átépítve, kis terasszal. A kastélyt a középkori vár falainak felhasználásával a 17. század második felében a gróf Forgách család építtette, majd a 18. században átépíttette. A kocsíáthajtó fölötti teraszra a rizalit a 19. században épült. 1846-ben

Pulzky Ferenc szerezte meg az épületet. Örökösaitől 1903-ban Grosz Jenő vásárolta meg, majd 1943-ban báró Liphay Béla.

BK

Szécsény város kőcímere

5934

Ady Endre u. 7.

hrsz.: 106

barokk

18. század

Keretezett laposdomborítású kőfaragvány. Fekvő téglalap alakú, S V monogramos mezőből kinövő indák között álló páncélos vitéz, jobbában kivont kardot tart, azon egy török vitéz felszúrt feje. A faragványon színezés és javítások nyomai. Eredetileg a városháza homlokzatát díszítette. 1905-ben az épület udvari szárnyának falába helyezték el. 1976-ba került a Kubinyi Ferenc Múzeumba.

BK

5934

Ferences templom (Urunk Színeváltozása)

5929

Haynald Lajos u. 9.

hrsz.: 107/1

gótikus

1333 körül

Az utcavonallal párhuzamos hossz tengelyű, keletelt, nyeregtetős, egyhajós templom, oromfalas Ny-i homlokzattal, a hajónál keskenyebb, nyújtott, poligonális záródású, lépcsős támpilléres szentéllyel, a hajó és a szentély találkozásánál, É-i oldalon emelkedő toronnyal, a szentély É-i oldalához kapcsolódó, lépcsős támpilléres sekrestyével, emeletén oratóriummal, a D-i hajófalhoz kapcsolódó, négyzetes alaprajzú előcsarnokkal. A templom É-i oldalán ferences kolostor (trsz.: 5930), funkcionálisan a templomhoz tartozó sekrestye és torony szerkezetileg a kolostor része. A hajó, a szentély és a torony falfületei vakolatlanok, a sekrestye vakolt. Bejárata a Ny-i és a D-i homlokzaton. A Ny-i kapu fölött íves, volutás szemöldök, alatta a ferences rend jelvénye. A D-i kapu előtti előcsarnok lizénás kialakítású, törtívű oromzatos, oromzatában szintén a ferences rend jelvénye. A Ny-i homlokzaton két félköríves záródású, üres szoborfülke. A hajó D-i homlokzatán szegmenstíves záródású ablakok, a szentély falszakaszain és a a sekrestye K-i homlokzatán kőkeretes, csúcsíves, gótikus ablakok és vakablakok. A szentély ablakainak alsó harmaduk befalazva, a D-i középső alatt Sobieski János lengyel király emléktáblája. Hajója csehüveg boltozatos, bejárati oldalán karzattal, a karzatalja keresztboltozatos, a szentély fiókos dongaboltozatos, falában gótikus ülő- és falfülkék és mihrab fülke. A sekrestye középpilléres, gótikus csillagboltozatos, faragott zárókövekkel, gyámkövekkel, pillérlábazzalal és -fejezettel. Fölötte az oratóriumban középpillér, négy, gótikus, keresztboltozat szakasszal. A toronyaljában csúcsíves dongaboltozat és ajtónyílások. Berendezés: 17–18. századi; főoltár: 1738; mellékoltárok: 1755 (Alter Antal, Hebenstreit József); szószék: 1741; sekrestyeszekrény: 1735 körül (Oszler Liborius). A ferencesek 1333 környékén telepedtek meg Szécsényben, s azonnal hozzáfogtak templomuk építéséhez. A templom 1456-ban egy huszita támadásban megsérült. 1466-ban Guti Ország Mihály segítségével újjáépítették. 1544–1610 és 1663–1683 között, az ismétlődő török megszállás idején, a ferencesek elhagyták a várost. A törökök a szentélyből dzsámít alakítottak ki, a sekrestye fürdő lett. 1688-ban a templomnak nem volt tetőzete. Az 1696-ban ismét újjáépült templomot 1715-ben tűzvész pusztította el. Barokk átépítése 1733-ra fejeződött be, tornya emeletráépítése 1750-ben készült el (építész: Hölbling János, kivitelező: Kayr Mátyás).

BK

5929

5930

Ferences kolostor

5930

Haynald Lajos u. 9.

hrsz.: 107/1

barokk

1734

A ferences templom (trs.: 5929) É-i oldalához kapcsolódó, négy épületszárnyból álló, belsőudvaros, emeletes kolostorépület, nyeregtetővel, utólag beépített tetőtérrel. ÉNy-i sarkán kiugró épületrészek, lekontyolt nyeregtetővel. É-i szárnyához, U alakban, újabb, nyereg- illetve félnyeregtetővel fedett, részben nyitott épületszárny kapcsolódik. Külső bejáratai a K- és a Ny-i szárnyon, valamint az É-i kiugró épületrészben, a belsők, a templom É-i oldaláról. Esővédővel ellátott Ny-i kapuja fölött a falra festett püspöki címer. É-i és K-i udvari homlokzata földszintjén kosárvíves, beüvegezett árkádsor. Helyiségei keresztboltozatosak. Berendezés: a Ny-i szárnyban található refektóriumában barokk faburkolat, 1735 körül (Oszler Liborius); ajtószárnyak: 1688 és 1735 körül (Spiegel Márton, Oszler Liborius). Orgonaház: 1763 (Spiegel fráter ?). Középkori alapok és felmenő falak felhasználásával épült. 1990-es évekbeli kutatása eredményeképpen állították helyre az udvari homlokzatok árkádsorait, valamint K-i szárnya külső homlokzata előtt feltárták egy kápolna poligonális szentélyzáródását. Építette Szécsényi Tamás 1332 után. A kolostor 1456-ban egy huszita támadásban megsérült. 1466-ban Gutti Ország Mihály segítségével újjáépítették. 1544–1610 és 1663–1683 között, az ismétlődő török megszállás idején, a ferencesek elhagyták a várost. 1593–1610 között a protestánsok birtokolták az épületet. 1694–1742-ben több szakaszban újjáépítették és kibővítették. Ny-i szárny: 1734 (építés: Bauer Kristóf).

BK

A várfalak és várbástyák, a ferences templom

és a Forgách-kastély műemléki környezete (MK)

6850

A várfalak és várbástyák (trs.: 5927), a ferences templom és kolostor (trs.: 5929, 5930) és a Forgách-kastély (trs.: 5928) műemléki környezete a következő lehatárolással: a Rákóczi út 66-94. (hrsz.: 1475., 1474., 1468., 1467/1., 1467/2., 1466/1., 1465/10., 1465/1., 1465/2., 1464., 1463., 1462/1., 1461., 1460., 1292/2., 1291., 1286., 1285/1., 1276., 550., 549/1., 525/2., 522/2) alatti épületek homlokzati térfala, a Rákóczi út 105. (hrsz.: 125) K-i homlokfalának vonala, a Haynald u. 13. alatti kollégiumépület K-i homlokfalának meghosszabbított vonala (a 125. hrsz.-ú számú ingatlan É-i határvonalával való metszésponttól a 107/2. hrsz.-ú ingatlan D-i határvonalával való metszéspontig), a 107/2., 155/1., 156., 155/2. hrsz.-ú ingatlanok és az Ady Endre u. 1. (hrsz.: 63) ingatlan külső határvonala, valamint az Ady Endre u. 1. (hrsz. 63) és a Rákóczi út 65. (hrsz.: 62) közös teleskarkától a Rákóczi út 66. (hrsz.: 1475) és a Rákóczi út 64. (hrsz.: 1477) közös teleskarkáig húzott vonal által közrefogott terület.

5931

Szentháromság-szobor

5931

Rákóczi Ferenc út

hrsz.: 1699/1

barokk

1761

A patika (trs.: 6856) előtt, kovácsoltvas kerítéssel körülvett területen áll. Alépítményén kereszt alaprajzú, lábazati párkánnyal tagolt, lezárt talapzat, azon sima törzsű oszlop, melyen a Szentháromság, mellette Szent Ferenc és Szent Antal szobra. A talapzat D-i

oldalán kő oltárasztal, K-i oldalán kettőscímerrel. Állíttatta Forgách III. Zsigmond és felesége gróf Nádasdy Erzsébet 1761-ben. A szobrok újabbak.

BK

Patika

6856

Rákóczi Ferenc út 67.

hrsz.: 67

barokk

18. század első fele

Csatlakozó beépítésben álló, L alaprajzú ház, utcai szárnyán nyereg, udvari szárnyán félnyeregteretűvel. Mai formája két épület, egy L alaprajzú, földszintes, és egy téglalap alaprajzú, emeletes, összenyitásával jött létre. A patika bejárata az emeletes ház utcai homlokzatának harmadik tengelyében van, ajtószárnyain ovális keretben Aesculapius és Hygieia domborművű portréi. Udvari homlokzatának emeletén fakorlátos nyitott folyosó. Az udvari szárny előtt nyitott tornác, falazott pillérekkel és mellvéddel. Ehhez a szárnyhoz még újabb toldalékokat építettek. Belseje egytraktusos, folyosóval, mindkét szárny földszintjén boltozott helyiségek. Felújítása során több új közfal került be. Épült a 18. század első felében, az 1740-es években itt nyílt meg a megye első patikája. Emeletét a 19. században építették, romantikus stílusban. A hátsó telekhatáron kamrasor és pincelejárát.

BK

6856

Postaállomás

5932

Rákóczi Ferenc út 70–70/a

hrsz.: 1466/1–2

barokk

18. század vége

Egykori telkének megmaradt részén, több, különböző korú épületből kialakult együttes. A telek Ny-i és D-i oldalán L alaprajzú, földszintes ház áll, az utcai szárnya D-i oldalán felülkontyolt nyereg-, udvari szárnyán félnyeregteretűvel. Utcai szárnya két-, udvari szárnya egytraktusos, helyiségei teknőboltozatosak; pincéje háromhelyiséges, dongaboltozatos. Kapuját a Rákóczi úti homlokzatról áthelyezték az arra merőleges oldalhomlokzatra, a régi, csehüveg boltozatos kapualjban ma lakás van. A kosáriréses kapu, pinceajtó és a pince ablakai kőkeretesek. Udvari szárnya végéhez nyeregteretős kamrasor csatlakozik. Az utcai szárnyhoz a telek É-i határvonalán alacsonyabb, félnyeregteretős toldalékok épültek; ugyanezen az oldalon újabb, téglalap alaprajzú, földszintes, két részből álló, félnyeregteretős ház áll. Az L alaprajzú ház a 18. század végén épült, átépítése, toldalécai mai formájukban valószínűleg 20. század első felében készültek.

BK

5932

Tűztorony

5933

Rákóczi Ferenc út 86.

hrsz.: 1699/2

barokk

18. század

Szabadon álló, négyzet alaprajzú, háromemeletes épület, emeletenként, minden oldalon ablakkal. Tetején összetett formájú sisak, melyben minden oldalon két-két ablak és tűzkiáltó erkély helyezkedik el. Bejárata előtt enyhe kiülésű esővédő, szegmentíves párkánnyal. Alsó két szintje vízszintes falsávokkal díszített, az emeletek között övpárkány. Alsó két helyisége boltozott. Földszintjén I. világháborús emléktábla. ÉK-i oldalán

5933

5935

feltöltésre, rosszul alapozták, ezért kissé megdőlt. Épült a 18. század második felében, 1893-ban további két szintet építettek rá.

BK

Temetőkápolna

5935

Varsányi út
hrsz.: 659/2
barokk
1731 előtt

Szabadon álló kápolna, kör alaprajzú hajóval, négyzetes szentéllyel, a hajó fölött huszár-tornyos sátortetővel, a szentély fölött lekontyolt nyeregtetővel. Néhány lépcsőfokkal megemelt bejárata a hajó É-i oldalán, pilaszterek között volt, töröttív oromzattal, az oromzatban ablakkal. Hajója kupolás, szentélye csehsüveg-boltozatos, kétoldalt ülőfülkével. Berendezés: oltár, 18. század első fele. Az épület 1731-ben már állt, eleinte temetőkápolna volt majd a szlovák, később a német lakosság temploma volt.

BK

Várfalak, városfalak és bástyák

5927

Belső vár, É-i várfal, ÉNy-i saroktorony:

Ady Endre u. 7. hrsz.: 106., 155/2

ÉK-i saroktorony:

Ady Endre u. 5. hrsz.: 65

K-i várfal:

Ady Endre u. 4. hrsz.: 89

Somogyi Béla u. hrsz.: 90/2

Haynald Lajos u. 2. hrsz.: 84

Rákóczi út 67–79. hrsz.: 67., 68., 69., 70., 71., 72., 73

D-i várfal:

Haynald Lajos u. 2. hrsz.: 84.

Haynald Lajos u. 4. hrsz.: 83.

Haynald Lajos u. 4. és 6. közötti ingatlan hrsz.: 82/2.

Haynald Lajos u. 6. hrsz.: 82/1

Rákóczi út 81–83. hrsz.: 74, 76.

Haynald Lajos u. 8. hrsz.: 113/2

Haynald Lajos u. 10. hrsz.: 113/1

Haynald Lajos u. 12. hrsz.: 117

Haynald Lajos u. 14. hrsz.: 118

Haynald Lajos u. 14. és 16. közötti ingatlan hrsz. 121/2. Haynald u.: 16. hrsz.: 121/1

Haynald Lajos u. 18. hrsz.: 122

Erzsébet tér 1. hrsz.: 123/2

Erzsébet tér 3. hrsz.: 123/1

Erzsébet tér hrsz.: 124

Ady Endre u. 11. hrsz.: 114

Rákóczi út 97. hrsz.: 115

Rákóczi út 99. hrsz.: 116

Rákóczi út 101. hrsz.: 119

Rákóczi út 101. és 103. közötti ingatlan hrsz.: 120/1 Rákóczi út 103. hrsz.: 120/2

Török-bástya:

Ady Endre u. hrsz.: 81/2.

Rákóczi út 95. hrsz.: 81/1

Ny-i várfal:

Haynald Lajos u. 7. és 9. közötti ingatlan hrsz.: 108/2 Haynald Lajos u. 9. hrsz.: 107/1

Haynald Lajos u. 11. hrsz. 107/2

Ady Endre u. 7. hrsz.: 106., 155/2., 155/1

–

15. század közepe – 17. század vége

A várfalak, illetve városfal magja a Forgách-kastély (trsz.: 5928) területén található belsőtér. A falak maradványai, nagyjából téglalap alakú, kb. 180 x 300 m területet zárnak be. A falak hosszúsága kb. 900 m, melyből kb. 620 m szabadon, vagy beépítve ma is áll. Szécsény, a Kacsics nemzetség területéhez tartozott. Róbert Károly, a Szécsényiek uradalmának központjaként, 1334-ben városi ranggal ruházta fel és engedélyezte tornyos falakkal történő megerősítését, és valószínűleg azt is, hogy a falakon belül a megerősített lakóhelyet építsenek. 1451-ben Hunyadi János adott engedélyt megerősítésére. 1462 után a Losonciaké és a Gutti Országoké volt. A vár falait 1541-ben, majd az országgyűlés rendeletére 1546-ban megerősítették. 1526 után a török többször végigablolta a környéket, de a vár csak 1552-ben, harc nélkül, került a kezükbe. A török első uralma 1593-ig tartott, amikor is Pálffy csapatai visszafoglalták. A falakat az elkövetkező évtizedekben többször is megerősítették. Ismét a török birtokában volt 1663–1683 között. Rákóczi Ferenc csapatai 1703-ban szállták meg. Katonai szerepét 1711 után elvesztette, falait lerombolták, illetve beépítették.

BK

BENCZÚRFALVA

Benczúr-kastély

5925

Fő út 2.

hrsz.: 2501/2-4

barokk

18. század

Nagyméretű telken, szabadon álló, U alaprajzú, földszintes kastély, kontyteretűvel. ÉNy-i, nagyjából négyzet alaprajzú és DK-i, L alaprajzú szárnyát egy újabb, téglalap alaprajzú szárny köti össze. Az ÉNy-i szárny ÉNy-i és DK-i homlokzatának középtengelyében egy-egy nyeregtető, ívelt oromzatos bejárati előcsarnok. A belsőben boltozott terek, helyenként boltozati stukkóval, vállpárkánnyal, egy kályhahellyel. Melléképületei: egyik sarkán lemeztett téglalap alaprajzú, földszintes épület manzárdtetővel (műterem), a körítő támfal sarkain két sokszög alaprajzú, sátozott bástya. Kerítés egy rövid szakaszon, falazott pillérek között kovácsoltvas és öntöttvas elemekkel. Építette a Wattay család a 18. században, később a Szontágh családé volt. 1890 körül gróf Pejacevich Miklós vásárolta meg. Ebben az időszakban többször bővítették. 1910-1920 között Benczúr Gyula festőművészé volt.

BK

5925

5926

9953

5936

KÜLTERÜLET

Templomrom

5926

Katona József u., temető
hrsz.: 064

–

14. század

A temető szélén, a ravatalozó közelében álló, téglalap alakú, keletelt templom kőfalának, kb. 1.5 m magas maradványai. Valószínűleg a középkori Dolány település temploma volt.

BK

Benczúr-mauzóleum

9953

Katona József u., temető
hrsz.: 064
historizáló
1925

Kovacsoltvas kerítéssel körülvevett területen álló síremlék. Hat lépcsőfok magas alépítményre helyezett, a kopersót magában foglaló négyzetes talapzat, sarkain korinthiszi oszlopok. Az oszlopokon széles főpárkány, fölötté sátozott, csúcsán keresztvirág. A talapzat homlokoldalán két géniusz között márványtáblán a festő neve, a párkány képszékeiben szárnyas oroszlánok között ugyanezen az oldalon a festő domborművű mellképe medalionban, a hátsón kereszt, a két oldalsón címerpajzs.

BK

SZÉCSÉNYFELFALU

R. k. templom (Szent János apostol)

5936

Kossuth Lajos u. 32.
hrsz.: 6
késő barokk
1818

Szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregretetős templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású szentéllyel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Karzatféléjárata kívülről, a főhomlokzaton, a torony É-i oldalán. A toronyalja csehsüveg boltozat, a szentély és a sekrestye fiókos dongaboltozatos, a hajó síkmennyezetes, bejárati oldalán karzat. A karzat alatti ajtó és a hajó D-i falában található ülőfülke gótikus. Berendezés: 18–19. század. (Egykori festett famennyezetét 1930 körül elbontották, darabjait stukatúra-anyagként visszaszegezték a fődémszerkezetbe.) Középkori templom maradványaiából 1745-ben építették, tornyát 1818 után. 1957-ben felújították. A templomkertben: kőfeszület korpusszal, 1894; keresztúti stációk.

BK

SZENDEHELY

Kőhíd és Nepomuki Szent János-szobor

5810

Szabadság u.

hrs.: 47/2

barokk

1825 (híd), 1830 (szobor)

A Lóska-patak mellékágán átívelő egynyílású, csókorlátos kőhíd. Mindkét oldalán keretezett zárókőben évszám: 1825. A hidat 1984-ben kibetonozták. A híd mellett, feliratos talapzaton álló, egykor festett Nepomuki Szent János-szobor. A szent papi ornátusban, kezében keresztel és pálmaággal látható. A szobor fölött fém esővédő tető. A híd 1825-ben épült. A szobrot Gotz János állíttatta 1830-ban.

VM

5810

R. k. templom (Kisboldogasszony)

5811

Váci út – Petőfi Sándor u.

hrs.: 208

késő barokk

1785

Szabodon álló, egyhajós templom, DNy-i homlokzata előtt középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentélyvel, melynek ÉNy-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregtetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekontyolt. A sekrestye külső falán gróf Althan Mihály Károly váci püspök címere. Belseje csehsüveg boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat. Falképek: 1964. Berendezés: 18-20. század. Orgona: 1803, átépítve: 1929 (Angster-orgonagyár). A templomot gróf Migazzi Kristóf váci püspök kezdte építtetni 1756-ban és gróf Althan Károly Mihály püspök idején 1785-ben fejezték be. Tornya 1779 előtt épült. 1812-ben bővítették.

VM

5811

SZENTE

R. k. templom (Szent Erzsébet)

5812

Petőfi Sándor u. 18.

hrs.: 1

román – historizáló

13. század – 1934

Dombon, szabadon álló, egyhajós, nyeregtetős templom, DK-i homlokzata előtt középtoronnyal, melynek ÉK-i oldalán karzatfeljáró található. Szentélye egyenes záródású, oromfalas, ívelt oromzattal, DNy-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Belseje síkmennyezetes, barokk famennyezet maradványaival, a hajó bejárati oldalán karzat. Gótikus szentségtartó fülle (a lebontott debercsényi templomból), csúcsíves sekrestyeajtó, körablak. Berendezés: 18-20. század. A templom 13. századi eredetű, 1500 körül valószínűleg újraboltozták, 1663-ban és 1708-ban átépítették. A barokk időkben bejárata a mai szentély felől volt. 1934-ben, a torony építésével megfordították a tengely irányát. (Az ekkor feltárt diadalívet és a Werbőczy-címeres zárókövet 1937-ben az esztergomi kőtárba szállították.) A templom előtt: kőkereszt, fémkorpuszal, 1932. A bejáratról DK-re: Lourdes-i barlang.

VM

5812

5857

SZILASPOGONY

R. k. templom (Szent Mihály főangyal)

5857

Rákóczi Ferenc u.

hrs.: 192

klasszicista

1823

Szabadon álló, egyhajós templom, oromfalas K-i homlokzata lekontyolt csúcsa fölött huszárteronnyal, a hajónál keskenyebb, félköríves záródású szentéllyel, a hajó D-i falához kapcsolódó sekrestyével, a szentélyzáródás fölött sátorotfőben végződő nyeregtetővel. Hajója dongaboltozatos, a bejárati oldalon karzat, sekrestyéje síkmennyezetes. Falképek: 20. század. Berendezés: 20. század. A templomot 1806 és 1823 között építették.

KCs

5425

SZIRÁK

Teleki–Degenfeld-kastély

5425

Petőfi Sándor u. 26.

hrs.: 154

barokk

1748

Emelkedőn, parkban, szabadon álló épületek: kastély, két oldalán az utcavonalra épült, merőleges tengelyű melléképülettel, a telek DK-i sarkában utcavonalon álló magtár. A kastély téglalap alaprajzú, kontyotetővel. A terep adottságai miatt K-i homlokzata három-, Ny-i egyszintes. A saroktornyos K-i homlokzat előtt négykarú lépcső építmény vezet a középső szinten, timpanonos középrizalítkban nyíló bejáráshoz. A lépcsőpihenő alépítményében pincelejárát, a nyitott árkados alsó szint fölött, a középső szint homlokzata előtt folyosó. A bejárat fölött kettőscímeres, kronosztikonos faragvány: 1748. A Ny-i homlokzat sarkain nagyméretű, négyzetes alaprajzú, manzárdtetős saroképítmények, középtengelyében négyzetes manzárdtetős kapuépítmény, melyhez az épületbe vezető nyeregtetős nyaktag kapcsolódik. Kétraktusos belső, középfolyosóval, boltozott helyiségekkel. Falképek: díszteremben, 1780 körül. A melléképületek téglalap alaprajzúak, földszintesek, nyeregtetővel, újabb tetőtér beépítéssel. Az É-i épület É-i homlokzatának sarkain négyzetes saroktornyokkal. A magtár téglalap alaprajzú, háromszintes, nyeregtetős, bejárata a K-i homlokzat középtengelyében, két, teljes épületmagasságot átfogó pilaszter között. A kastély középréze a 17. század végén épülhetett, 1748-as újjáépítése Királyfalvi Roth Tamás és felesége, Wattay Borbála nevéhez fűződik. 1805-ben belső felújítást végeztek. Lányuk, Roth Johanna házassága révén került a gróf Teleki család birtokába, majd a 19. század elején a gróf Degenfeld család tulajdonába.

VM

5426

Bozó-kúria

5426

Petőfi Sándor u. 36.

hrs.: 161

klasszicista

1820 körül

Egykori parkjának megmaradt telkén, szabadon álló, L alaprajzú, földszintes épület, utcai szárnyának É-i végén lekontyolt nyeregtetővel. K-i homlokzata középső tengelyei

előtt néhány lépcsőfokkal megemelt, négyoszlopos, timpanonos portikusz. A portikusz szélességében, két oldalt, a homlokzat hosszában, falazott alépitményen vasrácsoz terasz. A hátranyúló kerti szárny É-i homlokzatának egy részén pilléres nyitott tornác, szegmentíves nyílásokkal. Belseje átalakítva, a helyiségek síkmennyezetesek. 19. század végi, 20. század eleji nyílászárók, padló (a padláson kályhacsempék). Építtette a Bozó család 1820 körül, a 19. század végén a D-i sarkától hátranyúló szárnyal bővítettek.

VM

Ev. templom

5424

Roth Johanna u.

hrsz.: 282

késő barokk

1788

Magaslaton, szabadon álló, keletelt templom. Egyhajós, Ny-i homlokzata előtt közép-toronyral, egyenes záródású hajóval, hajó záródása fölött lekontyolt nyeregretővel. A DNy-i hajósarkon befalazott középkori figurális faragvány. Bejárat a toronyaljban és a D-i homlokzaton. Belseje csehsüveg-boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat. Berendezés: 18. század vége; szószékoltár, 1788. Orgona: 1878 (Martin Šaško). Az É-i falon Roth Johanna emléktáblája, 1928. Középkori templom helyén gróf Teleki Józsefné Királyfalvi-Roth Johanna építtette 1782-1788 között (építész: Jung József).

VM

Teleki-sírbolt és sírkövek

5428

Roth Johanna u.

hrsz.: 282

késő barokk

1784

Temetőben, szabadon álló, téglalap alaprajzú épület. Bejárati homlokzata törtívű oromzatos; nyeregretője a végfal fölött lekontyolt. Bejárata kis kiüléssel, szélein vajatolt középrizalitban, a bejárat fölött táblahely. Belseje csehsüveg boltozatos, benne nagyméretű vörös márvány epitáfium felirattal, címerrel, vázákkal, két támaszkodó szoboralakkal. Alatta kriptában két kőszarkofág: gróf Degenfeld-Schonburg Lajos és felesége, Dessewffy Ilona sírja. Építtette gróf Teleki Józsefné Királyfalvi-Roth Johanna 1784-ben, Roth Tamásné Wattay Borbála halálakor (építész: Jung József). A sírbolt körül a temetőben 18–19. századi sírkövek.

VM

Bozó-ház (óvoda)

5427

Roth Johanna u. 1.

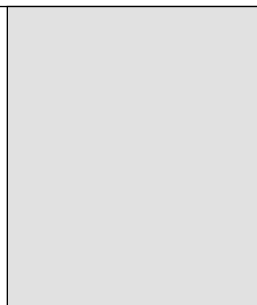
hrsz.: 296

klasszicista

1820 körül

Emelkedőn, egykori parkban, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes, kontyotetős épület. DK-i homlokzatán oszlopos, falazott mellvédés tornác, első oszlopköze befalazva. Bejárata a következő oszlopköz mögött, amelyhez lépcsősor vezet fel. DNy-i homlokzata D-i szélén a tornác egykori, befalazott bejárata. Kétraktusos belső, síkmennyezetes helyiségekkel, az épület egy része alatt boltozatos pince. Építtette a Bozó család 1820 körül, később főszolgabírói lakás volt.

VM

5424

5428

5427

5858

SZUHA

R. k. templom (Kisboldogasszony) 5858

Kossuth Lajos u. 82.

hrsz.: 75

gótikus

15. század

Szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregtetős templom, oromfalas Ny-i homlokzata felülkontyolt csúcsa fölött huszártoronyral, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású szentélyvel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Szentélyen és sekrestyén támpillérek. Kőkeretes gótikus bejárat. Hajója síkmennyezetes, bejáratí oldalán karzat. A szentély keresztboltozatos, benne gótikus sekrestyeajtó és szentségtartó fülke. Berendezés: 18–19. század. A középkori templomot 1768-ban építették át barokk stílusban.

KCs

5859

Harangtorony 5859

Kossuth Lajos u. 87. előtt

hrsz.: 390

barokk

18. század második fele

Az r. k. templommal (trsz.: 5858) szemben, telekhatáron épült, szabadon álló, egyszintes, négyzetes alaprajzú torony, sátortetővel. Ajtaja a DK-i oldalon, a tető alatt mind a négy oldalon hangnyílások. Épült a 18. század második felében.

KCs

MÁTRAALMÁS

5844

Harangláb 5844

Bem József u.

hrsz.: 2237

–

1868

Villás fa harangláb bádóg sátortetővel. Oszlopán bevéssett évszámok, monogram (1868, 1907, 1982, MM) és virágmotívum. Állította Lajgut András szuhahutai bíró 1868-ban. Népi műemlék.

KCs

5845

Fakereszt 5845

Bem József u.

hrsz.: 2237

–

1869

A harangláb (trsz.: 5844) mellett álló tölgyfakereszt. Több részre tagolt talpazatát csavart csíkok, fogrovatos és pontozott sorok díszítik. A talpazat főrészenél egy-egy faragott gyertyatartó között úrmutató. Alatta karcolt felirat, fűrtös, liliomos díszítéssel körülölelve. A hétkaréjos szárvegződésű kereszten erősen megkopott bádóg korpusz. Állította Lajgut András szuhahutai bíró 1868-ban. Népi műemlék.

KCs

SZURDOKPÜSPÖKI

R. k. templom (Szent Kereszt felmagasztalása) 5429

Arany János u. 20.

hrsz.: 799

barokk

1769

Magaslaton, szabadon álló, egyhajós, nyeregtetős templom, DNy-i homlokzata síkjából enyhé rizalittal előrelépő középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, félköríves záródású szentélyel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Ny-i homlokzata szélső tengelyeiben egy-egy félköríves záródású szoborfülke. Belseje csehsüveg boltozatos, a hajó bejárati oldalán karzat. Berendezés: jellemzően 18. század közepe. Orgona: 18. század eleje. A templom falai 1764–1767 között épült (kivitelező: Taiczér Mihály és Kikeli János), beboltozására 1768–1769-ben került sor (kivitelezők: Pfisterer Ferenc bujáki kőművesmester és Paur Lőrinc). A szentélyboltozat 1813-ban beszakadt.

VM

5429

SZÜGY

Simonyi-kastély 5719

Hunyadi u. 27.

hrsz.: 1/1-2

barokk

1755

Parkban, szabadon álló, téglalap alaprajzú, emeletes épület manzárdtetővel, a K-i és a Ny-i homlokzaton timpanonos középrizalittal. A Ny-i homlokzat rizalitjának földszintjén kocsithajtó, mindhárom oldalon kosárféle nyílásokkal. Kétraktusos, középfolyósóval. Tetőtere utólag beépített. Építtette a Simonyi család a 1755-ben.

BK

5719

Beniczky-kúria 5720

Mikszáth Kálmán u. 10.

hrsz.: 201

klasszicista

1830 körül

Egykori telkének megmaradt részén, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes épület, kontytetővel. É-i homlokzata, a középtengelytől Ny-ra, néhány lépcsőfokkal megemelt, négyoszlopos, timpanonos portikus. D-i homlokzatának K-i szélén két-tengelyes, az épület hossztengeleyére merőleges oromfalas bővítmény. Kétraktusos, síkfödemes helyiségekkel, bennük kályhahelyek, fűtőnyílások. Nyílászárók, ablakrácsok a 19. századból. Építtette a Beniczky család 1830 körül, később az Okolicsányi, illetve a Paczoly család tulajdonába került. A 19. század második felében bővítették K felé.

BK

5720

5723

Beniczky-sírkápolna romjai

5723

Rákóczi Ferenc u.

hrsz.: 132

barokk

1780 körül

A régi temetőben, közvetlenül a vasút mellett álló építmény. A falai párkánymagasság alá visszaomolva; boltozatindítások, vakolatmaradványok még láthatóak. Falazata vegyes kő-tégla. Építtette a Beniczky család 1780 körül.

BK

5724

Ev. parókia

5724

Rákóczi Ferenc u. 55.

hrsz.: 102

klasszicista

19. század első fele

Az evangélikus templom (trsz.: 5721) telkén, szabadon álló épület. T alaprajzú, földszintes, utcai szárnyán kontyvetővel, az udvari szárnyon nyeregetetővel fedett épület. Az udvari szárny K-i homlokzatán tornác, falazott mellvédről emelkedő oszlopokkal. Udvari szárnya végében félnyeregetetős pajta. Az udvari szárny a 19. század első felében épült, az erősen átalakított homlokzatú utcai szárny talán korábbi. A telken még egy téglalap alaprajzú, nyeregetetős pajta áll.

BK

5721

Ev. templom

5721

Rákóczi Ferenc u. 57.

hrsz.: 102

barokk

1781

Szabadon álló, egyhajós, nyeregetetős templom, D-i homlokzata előtt középtoronyral, a hajónál keskenyebb, íves záródású szentéllyel. Bejárata a torony K-i és Ny-i oldalán. Hajója szegmentíves dongaboltozatos, bejárati oldalán karzat, a karzat hátfalán befalazott lantablak. Szentélye csehboltozatos. Berendezés: 19. század; főoltárkép: 1833 (Pesky József). Orgona: 1832 (Jacob Deutschmann). Épült 1774–1781 között. 1795-ben leégett és újjáépítették. A torony építésére az 1781-ben kiadott türelmi rendelet után került sor.

BK

5722

Megyeháza épületegyüttese (Önkormányzat és művelődési ház)

5722

Rákóczi Ferenc u. 99.

hrsz.: 36

barokk

1772

Nagyméretű telken, szabadon álló épületek: két egyforma, négyzet alaprajzú, emeletes, manzárdtetős, Ny-i, illetve K-i homlokzatán timpanonos középrizalittal ellátott őrségépület, melyeket falazott kerítés köt össze, közepén impozáns, hármastagolású kapuval. Az őrházak kéttraktusosak, dongaboltozatos középfolyosóval, helyiségeik tükör- és fiókos dongaboltozatosak, helyenként vállpárkánnyal, mennyezeti stukkóval. 1750-ben már állt itt kastély, amit földrengés után 1772-ben építettek újjá, melléképületeivel egyetemben (építés: Jung József). Az együttest 1763–1790 között megyeházaként használták, majd a főépületet 1796 után lebontották, csak a pincéje maradt meg.

A járófelületben megjelenített alaprajza mögött ma modern iskolaépület áll a hozzá kapcsolódó tornateremmel. A teleken kosárféves, barokk kapuépítmény is áll. A K-i telekhatáron újabb melléképület, benne lejárata a régi pincéhez.

BK

TAR

R. k. plébánia

5431

Kossuth Lajos u. 8.

hrsz.: 382

klasszicista

19. század első fele

Dombon, szabadon álló, földszintes épület, kontyolt nyeregtetővel. Az utcavonalon, az utcára merőleges hossz tengellyel álló, téglalap alaprajzú épület K-i sarkához alacsonyabb gerincmagasságú, L alaprajzú épület kapcsolódik. Az utcai homlokzat közepén erőteljes támpillér; az épület D-i sarkán néhány lépcsőfokkal megemelt, kis toldalékban bejárat, amely a tornácra vezet. A DK-i udvari homlokzat előtt oszlopos, falazott mellvédés tornác (egy szakasza előtt, a két épület összeépítésénél utólagos üveges veranda). A belső az utcai részben kéttraktusos, középfolyosóval; síkmennyezetes, stukkódíszes helyiségekkel. Az udvari épület egytraktusos; sík- és gerendamennyezetes helyiségekkel, valamint egy teknőboltozattal. Két dongaboltozatos pincéje van; az egyik kőből, a másik téglából. Épült 1769–1771 között, majd két alkalommal bővítették: a 19. század első felében klasszicista stílusban átépítették, illetve az 1861. évi tűzvész után újjáépítették. Az utcai homlokzat támpillére 1965 utáni.

VM

Tari család udvarháza

5432

Mátrai u.

hrsz.: 244

gótikus

15. század első fele

A Mátra D-i lejtőjének egyik nyúlványán álló, téglalap alaprajzú, árokkaal övezett udvarház. Ny-i falának maradványa viszonylag magasan áll, rajta a földszinti hálóboltozat és az emeleti ablaknyílások fészkeivel. Címerdíszes boltozatát, nyíláskereteit, valamint fűtőberendezéseit csak feltárásból ismerjük. Az udvarház elődjét a 14. század közepén építtette a Rátót nemzetségbeli László bán fia (Tari) István. A Tari család a 15. század elején építtette fel udvarházát, amelyet 1472-ig használt. Ekkor a család magvaszakadtával a Kompolti és Guti Ország családra szállt, akik kisebb átalakításokat végeztek rajta. A 16. század második felében pusztult el. Régészeti kutatására 1983–1984 között került sor.

BB

R. k. templom és körítőfal (Szent Mihály főangyal)

5430

Petőfi Sándor u. 7.

hrsz.: 219

gótikus

15. század eleje

Dombon, szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, terméskő fallal kerítve. Ny-i homlokzata középtengelyében rizalitként előrelépő torony, előtte portikusz, kettősosz-

5431

5432

5430

lopkokkal, timpanonnal. Szentélye háromkaréjos. D-i hajófalához négyzetes bejárati előcsarnok, az É-ihoz sekrestye kapcsolódik. A Ny-i homlokzat két szélső tengelyében félköríves záródású szoborfülkék. A szentélyfalakon gótikus (csúcsíves és egy négykaréjos) ablakok. A D-i előcsarnok kőkeretes nyílásai közül az egyik gótikus, a másik reneszánsz (előbbi orommezéjében a Tari család címerével), a többi barokk. Hajója csehüveg boltozatos, a szentélykaréjok félkúpokkal fedettek. A boltozatok faszkerketesek, felül stukatúr nád és vakolás nélkül. Gótikus falfülkék és ülőfülke. Falképek: a hajó É-i és D-i falán, 1370 körül; a szentélykaréjokon 15. század első negyede. Berendezés: jellemzően 19–20. század, mellékoltár: 17. század; szószék: 18. század. Orgona: 1867 (Komornyik Nándor). A 13. század közepén már álló templomot a 14. század végén bővítették Ny-i végén kéthajós térrel. A 1411–1426 között Tari Lőrinc megnagyobbította a templomot: a román kori hajó É-i és D-i falát elbontva helyükre félköríves karéjok kerültek, a hajó É-i oldalához az É-i karéjból megközelíthető sekrestye épült, és átépítette a hajót is. A 16. század elején a D-i kapu elé előcsarnok épült. A török időkben erősen megromlódott templomot a 17. században kezdték helyreállítani, majd a 18. század végén teljes átépítették. 1804-ben épült az új sekrestye, a 19. század közepén a torony előtti portikusz. Helyreállítása 1979–1982 között volt (építész: Sedlmayr János).

VM

TERÉNY

R. k. templom (Szent András)

5725

Bercsényi u. 2.

hrsz.: 403

historizáló

1910

5725

Szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentéllyel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregtetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett lekonyult. A szentély K-i falán ötkaréjos gótikus ablak, benne újabb színes üvegablak. Hajója síkmennyezetes, bejárati oldalán karzat. A karzataja és a szentély csehüveg, illetve csehboltozatos, a sekrestye dongaboltozatos. Falképek: szentélyben töredékesen, 15. század vége. Berendezés: jellemzően 1910 körül. Az eredetileg itt álló középkori templomot a 18. században barokk stílusúvá alakították, majd 1909–1910-ben a barokk boltozatokat, építészeti elemeket eltávolítva restaurálták. Ny-i homlokzata elé ekkor épült a mai torony. 1977-ben, újabb helyreállítása során a szentélyt visszaboltozták, a hajó síkmennyezete alá az egykori boltozatra utaló faszkereteket építettek, a szentély hátfalának gótikus ablakát és falképeit feltárták. A templomkertben: kőfaragványok töredékei.

BK

TERESKE

Huszár-kastély (általános iskola és óvoda)

5816

Kossuth Lajos u. 84.

hrsz.: 3/2

klasszicista

1848

Szabadon álló, földszintes, kontyvetős épület. Középső, téglalap alaprajzú szárnyához egykor nyitott, mára beépített, oszlopos folyosók kapcsolják a D-i, téglalap alaprajzú, és az É-i, L alaprajzú szárnyat. A középső szárny középső tengelyei előtt a Ny-i homlokzaton néhány lépcsőfokkal megemelt, oszlopos, timpanonos portikusz; a K-i homlokzaton hasonló kialakítású, pilaszteres középrizalit. Az É-i és a D-i szárny erősen átépített. A középső szárny kéttraktusos, középfolyosós, síkmennyezetes helyiségekkel. Nyílászárói 19–20. századiak. A másik két szárny belseje átalakítva. Pince a D-i alatt. A kert végében: egykori istálló és cselédlakások, könyvtárrá és tornateremmé átalakítva. Építette a Huszár család 1848-ban.

VM

5816

Frideczky-kúria

5815

Kossuth Lajos u. 61–63.

hrsz.: 143/5

barokk

18. század első fele

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, magasföldszintes épület, kontyvetővel. D-i homlokzat középtengelye előtt néhány lépcsőfokkal megemelt portikusz, kettős oszlopokkal, timpanonnal. A homlokzat szélső tengelyeiben pincebejáratok. A belsőben haránt irányú, fiókos dongaboltozatos folyosó, hasonlóan boltozott és síkmennyezetes helyiségek. A tetőtér újonnan beépített. Két, egymástól független, fiókos dongával fedett pincéje van. Építette a Frideczky család a 18. század első felében, később az Angyal, majd a Barcza családé volt. Homlokzatát 1830-ban alakították át.

VM

5815

R. k. templom (Nagyboldogasszony)

5814

Kossuth Lajos u. 65.

hrsz.: 129

késő gótikus

1484

Szabadon álló, egyhajós, keletelt templom, Ny-i homlokzata síkjában emelkedő közép-toronnyal, a hajóval azonos szélességű és magasságú, támpilléres szentélyvel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Nyeregretetővel fedett, amely a szentélyzáródás felett leköntyölt. Ny-i homlokzata vakolt, többi fala kváderkőből rakott, vakolatlan. Homlokzatain különböző korú, alakú, illetve méretű ablakok. A D-i hajófalon befalazott gótikus, szemöldökgyámos kapu. A D-i hajófal előtt több középkori bővítmény alapfalának feltárt maradványai. Belseje síkmennyezetes, a hajó bejárati oldalán meg-bővített karzat. A karzataltja csehüveg boltozatos. Alatta dongaboltozatos altemplom, melynek lejárata a karzat előtt, D-i falában sírkő, 1814. A lejárati lépcső mellett Dümmerling Ödön építész emléktáblája, 1976. A kriptában, a hajó É-i oldalán, gótikus kőtár és Szunyogh Xavér bencés hittudós síremléke. A diadalív csúcsíves, a szentély oldalfalában befalazott szegmentíves ajtó, kőkeretes sekrestyeajtó és reneszánsz szent-ségfülke, 1500 körül. Falképek: a hajó É-i falán, 1330–1350, illetve 14. század vége.

5814

Berendezés: jellemzően 18. század; főoltárkép: 19. század első fele (Warschág Jakab). A 13. századi bencés apátság épületének felhasználásával építette Bajoni István, váci kanonok, Mátyás király udvari embere, 1482–1484 között. 1711-ben még megvolt két homlokzati tornya. 1725 körül tereit átboltozták. A 1847-ben, 1895-ben és 1915-ben renoválták. 1969–1972 között helyreállítva (építész: Dümmerling Ödön).

VM

Az r. k. templom és a Huszár-kastély műemléki környezete 6846

A település központjában álló r. k. templom és kastély műemléki környezete a következő lehatárolással: határvonala a 129. hrsz.-ú közterület (a templomtér) ÉK-i sarkából indulva D-i irányba tartva halad el a közterület K-i határa mellett, majd tovább, a Petőfi Sándor u. K-i oldalán a 133. hrsz.-ú telek Ny-i határának a feléig. Ott Ny-i irányba fordulva átkel a Petőfi Sándor u. túloldalára, így éri el a 142/1. hrsz.-ú telek DK-i sarkát, innen Ny-i irányban halad tovább a 142/1., a 142/2. és a 143/2. hrsz.-ú telkek D-i határára. Ezen a vonalon elérve a 143/5. hrsz.-ú telek K-i határvonalát, a metszéspontnál D-i irányba fordulva halad tovább a 143/5. hrsz.-ú telek K-i, majd a telek DK-i sarkánál K-ÉK-i irányba fordulva a D-i határára. A telek Ny-i sarkánál ÉNy-i irányba fordulva vág át a 250/1. hrsz.-ú közterületen, tovább a 72/2. hrsz.-ú úton, elhalad a 3/1. hrsz.-ú telek K-i határa mellett, majd a telek ÉK-i sarkánál Ny-i irányba fordulva megy tovább az É-i határa mentén, s az irányt tartva a 2. hrsz.-ú és az 1. hrsz.-ú telek határa mentén. Elérve az 1. hrsz.-ú telek ÉNy-i sarkát, É-i irányba fordul, s a 368., 369., 370., 371. hrsz.-ú telkek Ny-i határára halad tovább, s ezt a vonalat meghosszabbítva belefut a 3/2. hrsz.-ú földterületbe, mégpedig a Kossuth Lajos u.-tól É-ra, vele párhuzamosan futó utca képzeletben meghosszabbított vonaláig. Itt K-ÉK-i irányba fordulva egyenes vonalban halad a 10/2. hrsz.-ú Felszabadulás utcáig, átkel az utca túloldalára, s a 11. és 13. hrsz.-ú telkek Ny-i határa mentén D-i irányba tartva jut vissza a Kuossuth Lajos u. É-i oldalára. A 13. hrsz.-ú telek DNy-i sarkánál K-i irányba fordulva, a Kossuth Lajos u. É-i oldalán haladva, majd az utca túloldalára a 30. hrsz.-ú D-i határának közepénél átkelve jut vissza a kiindulópontához.

TOLMÁCS

R. k. templom (Szent Lőrinc) 5818

Béke tér 11.

hrs.: 75

késő barokk

1854

Kertben, szabadon álló, az utca vonalától beljebb, azzal párhuzamos hosszteneggelyel épült, keletelt, templom. Ny-i homlokzata síkjában középtorony emelkedik. Szentélye a hajóval azonos szélességű és magasságú, egyenes záródású, D-i oldalához sekrestye kapcsolódik. A főhomlokzat két oldalán félköríves szoborfülkék, újabb szobrokkal. A hajó D-i oldalán háromszög-oromzatos bejárat. A hajó és a szentély csehsüveg boltzattal fedett. A hajó bejáratát oldalán karzat. Berendezés: jellemzően 19. század közepe; főoltárkép: 1830-as évek (Warschág Jakab). A templom helyén álló, romossá vált, Szentiványi-kastély falainak felhasználásával épült 1851–1854 között. A templom D-i bejárata előtt: kőkereszt, fémkorpusszal, 1877; Szentháromság-szobor, 1906.

VM

5818

Szentiványi-kastély

5817

Tolmácsi u.
 hrsz.: 349/1–2
 18. század
 barokk

Egykori parkjának megmaradt területén, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes, kontytetős épület. A középső szakasza emeletes, amely a D-i homlokzaton középizalított, törtvonalú oromzattal, a hossz tengelyre merőleges nyeregtetővel. Építtette a Szentiványi család a 18. században, a 1893-ban Herzfeld Frigyes vásárolta meg, aki erősen átalakíttatta. Pilléres előcsarnokát 1945 után lebontották.

VM

5817

VANYARC**Dessewffy–Bánffy-kúria**

5433

Hunyadi u. 1.
 hrsz.: 208
 barokk
 1763

Emelkedőn, szabadon álló, U alaprajzú épület, kontytetővel. A terep adottságai miatt az U szárai magasföldszintesek, az összekötő középső szárny földszintes. Az U szárai között terasz. A középső szárny D-i és É-i homlokzatán rizalit. A belső teraszról nyíló bejáratai fölött újabb védőtető. Az alsó szint bejáratai a szárak véghomlokzatain nyílnak. A Ny-i szemöldökén felirat: Alexander Ilgo de Drasrotz, 1763. Egytraktusos, csehsüveg boltozatos folyosóval, csehsüveg- és teknőboltozatos, valamint síkmennyezetes helyiségekkel. Sok helyen barokk nyílászárók. Draskovics Ilgó Sándor építtette 1763-ban. Az 1800-as évektől a Dessewffy család tulajdonába került. Az 1870-es években átépítették és bővítették U alakúra. Bal oldali oldalszárnya rövidebb volt, csak 1967-ben építették ki jelenlegi hosszúságára.

VM

5433

Ev. templom

5434

Táncsics Mihály u. 6.
 hrsz.: 596
 késő barokk
 1799

Dombon, szabadon álló, egyhajós templom, ÉNy-i homlokzata síkjában középtoronyral, egyenes záródású hajóval. Nyeregtetővel fedett, amely a hajó záródása felett lekonyult. Bejárata a főhomlokzaton és a DNy-i homlokzaton. Hajója síkmennyezetes, bejárati oldalán karzat. A toronyalja csehsüveg boltozatos. Berendezés: 19. század vége; szószékoltár, 1799. Orgona: 1887 (Martin Šaško). Épült 1799-ben, 1885-ben tetőzete leégett, helyreállítása során készült a toronysisak és a hajóban a vasgerendás födém (kivitelező: Murányi). A templomkertben: klasszicista sírkövek, 19. század első fele.

VM

5434

VARSÁNY

Harmos-Kiss-kúria

5938

Petőfi Sándor u. 1/a
 hrsz.: 459/1
 késő barokk
 1800 körül

5938

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes, kontyolt nyeregtetős épület, ÉK-i sarkán toldalékkal. Ny-i homlokzatának két ablaka között kis szoborfülke, É-i homlokzatán középpont négy pilaszter, a szélső pilaszterközökben egy-egy nagyméretű, félköríves záródású nyílással. Kétraktusos, sík-, valamint gerendamennyezetű helyiségekkel. Az épület egy része alatt téglaboltozatos pince, bejárata a ház közepéből. Építette a Harmos család 1800 körül. 1920 körül került a Kiss-család birtokába, homlokzatát valószínűleg ekkor alakították át. A telken még két, téglalap alaprajzú, földszintes, nyereg-, illetve kontyutetős melléképület áll, az istálló és szecsakázó.

BK

R. k. templom (Szent Mihály)

5937

Szécsényi út
 hrsz.: 2
 historizáló
 20. század

5937

Dombon, szabadon álló, egyhajós, kereszthajóval bővített, keletelt, nyeregtetős templom. A kereszthajó és a szentély között, mindkét oldalon, félnyeregtetővel fedett sekrestyék. Az épület bejárata a torony Ny-i oldalán van. A D-i hajófalán kibontott csúcsíves mennyezet, 1980-as évek. Színes üvegablakok: 1980-as évek (Mohay Attila). Berendezés: 20. század. Épült középkori templom felhasználásával a 18. században. 1841-ben bővítették. Tornya 1903-ban, kereszthajója, szentélye és a sekrestyék 1957–1958-ban épült.

BK

VIZSLÁS

Lakóház

10330

Dózsa György u. 21.
 hrsz.: 250
 –
 20. század eleje

10330

Emelkedőn, fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, nyeregtetővel. Falazata tapasztott, meszelt vályog. Utcai homlokzatán és az udvari homlokzat első tengelyében háromkaréjos záródású ablakok. Egytraktusos, szoba – konyha – szoba – kamra beosztású, gerendás deszkamennyezetű. A ház végében egykor álló istálló már nincs meg. Népi műemlék.

KCs

Lakóház**10338**

Dózsa György u. 33.

hrsz.: 243

–

20. század eleje

Emelkedőn, az utcavonaltól jóval beljebb épült, téglalap alaprajzú ház, nyeregtetővel. Hátuljához félnyeregtetős kamra kapcsolódik. Egytraktusos, szoba – konyha – kamra – kamra beosztású, gerendás deszkamennyezettel, kivéve a második kamrát, ami nyitott fedélszékes. A két kamra földpadlós. Népi műemlék.

KCs

10338

Lakóház**10382**

Dózsa György u. 48.

hrsz.: 200

–

20. század eleje

Lejtőn, fésűs beépítésben álló, előkertes, téglalap alaprajzú ház. Nyeregtetője az utcai végén alsó csonkakontyos, fűrészelt díszítésű, lécrácsos oromcsúcú, deszkaoromzata körrel díszített. Utcai homlokzatán tornácbeyárat. Udvari homlokzata előtt falazott pilléres-mellvédés tornác, a bejárati pillérköz félkörívesen zárul. Egytraktusos, részben átalakított belső; a helyiségek gerendás deszkamennyezetesek. Pincéje dongaboltozatos, kőből; lejárata a tornác alépítményéből. A ház hátsó végéhez szinteltolással nyeregtetős istálló kapcsolódik. Népi műemlék.

KCs

10382

Lakóház (Tájház)**10345**

Dózsa György u. 49.

hrsz.: 226

–

20. század eleje

Emelkedőn, fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház, nyeregtetővel. Lécrácsos oromcsúcú deszkaoromzata körrel díszített. Udvari homlokzata előtt faoszlopos tornác. Egytraktusos, szoba – konyha – szoba – kamra beosztású. Konyhája egykor szabadkéményes volt, füstnyílása elfalazva. Népi műemlék.

KCs

10345

Lakóház**10398**

Dózsa György u. 51.

hrsz.: 225

–

20. század eleje

Lejtőn, fésűs beépítésben álló, téglalap alaprajzú ház. Nyeregtetője az utca felé alsó csonkakontyos, deszkaoromzatán két kis padlásablak. Utcai és udvari homlokzat előtt faoszlopos tornác: mellvédje deszkából, fűrészelt bábokkal; fönt lécrács. Egytraktusos, szoba – konyha – szoba – kamra – kamra – istálló beosztású. Udvarában még két nyeregtetős melléképület áll. Népi műemlék.

KCs

10398

5860

R. k. templom (Szeplőrelen fogantatás)**5860**

Kossuth Lajos u.

hrsz.: 74

gótikus

14. század

Dombon, szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregtetős templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronnyal, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású, támpilléres szentélyllyel, melynek D-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Karzatfeljáró kívülről, a torony É-i oldaláról. Belseje síkmennyezetes, a hajó bejárati oldalán karzat. A toronyaljban faragott, barokk kettőscímer, és építési felirat évszámmal: 1814. Berendezés: jellemzően 20. század eleje. Középkori templom felhasználásával építette a Gosztonyi család 1680-ban. 1731-ben átépítették, 1745-ben helyreállították. Tornyát 1814-ben építették.

BK

ZABAR**KÜLTERÜLET**

5861

R. k. templom (Magyarok Nagyasszonya)**5861**

Külsőzabar

hrsz.: 055

román – historizáló

13. század – 1932

A Tarna kanyarulatában, szabadon álló, egyhajós, egyenes szentélyzáródású, keletelt, nyeregtetős templom. Oromfalas Ny-i homlokzata D-i sarkán torony, a torony és a hajó szögletében kis térbővület. Hajója két részből áll: a szentélyhez kapcsolódó, K-i rész valamivel keskenyebb, mint a Ny-i. Szentélye keskenyebb a hajónál. É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. A templom Ny-i homlokzatán sokszög alaprajzú bejárati előcsarnok, homlokfalán másodlagos elhelyezésben gótikus, szemöldökgyámos kapuval, fölötté, az oromfalon körablak, halhólyagos mérművel. A torony D-i oldalán és a D-i hajófal K-i szakaszán befalazott csúcsíves kapu. A hajó D-i és a K-i falán, a szentélyfalon csúcsíves, illetve tölcsérbélletes ablakok, az É homlokzaton szegmentívesek. Hajója síkmennyezetes, bejárati oldalán karzat, szentélye dongaboltozatos. Falképek: 20. század. Berendezés: jellemzően 20. század első fele. A templom a 13. század végén épült, a 15. században hajóját megtoldották. 1725-ben, 1835-1836-ban, 1923-ban helyreállították. Tornya, az előcsarnok és a hajó Ny-i, visszaugratott része 1932-ben épült (építés: Heinz Béla).

BK

ZAGYVARÓNA > SALGÓTARJÁN

HELYRAJZI SZÁMOK MUTATÓJA

05	Cserhátszentiván	0187/23–26	Nógrádsáp
02	Hollókő	0187/30	Nógrádsáp
03	Hollókő	0191	Nógrádsáp
06	Hollókő	0192/1	Nógrádsáp
09/7	Pásztó	0192/2	Nógrádsáp
012/2	Hollókő	0193/1	Nógrádsáp
013	Mátraterenye	0193/2	Nógrádsáp
024	Egyházastarcsa	0227	Kozárd
026/2	Egyházasdengeleg	0277/1	Cserhátsurány
030	Karancsberény	0277/2	Cserhátsurány
031	Herencsény	0278	Cserhátsurány
036	Salgótarján	1	Balassagyarmat
042	Cserhátsurány		Cered
043/17	Csitár		Cserhátsurány
046/b	Hollókő		Cesztve
055	Zabar		Csitár
057/1	Hollókő		Dejtár
057/7a	Hollókő		Ecseg
057/7b	Hollókő		Garáb
058	Drégelypalánk		Pásztó
060/8	Karancslapujtő		Patvarc
061	Sámsonháza		Szente
062/1	Bátonyterenye	1/1	Dorogháza
064	Szécsény		Egyházastarcsa
076/2	Héhalom	1/1–2	Szügy
081	Érsekvadkert	1/2	Dorogháza
081/2	Cserhátsurány	2	Karancsság
0135/1-2	Mátraverebély		Mátraverebély
0138	Nógrádsáp		Varsány
0164	Csécse	3	Dejtár
0164/15	Buják		Kálló
0165	Buják		Magyargéc
0168	Nógrádsáp	3/2	Karancsság
0172/1	Nógrádsáp		Tereske
0172/2	Nógrádsáp	4/1	Pásztó
0173	Nógrádsáp	5	Nógrádsáp
0174/1–4	Nógrádsáp	5/3	Pásztó
0175	Nógrádsáp	6	Nógrádsáp
0176	Nógrádsáp		Szécsénke
0177	Nógrádsáp		Szécsényfelfalu
	Szanda	8	Nógrádsáp
0178	Nógrádsáp	8/1	Pásztó
0179	Magyarnándor	9	Nógrádsáp
0187/8	Nógrádsáp		Nógrádsipek
0187/10	Nógrádsáp	10	Herencsény
0187/12	Nógrádsáp	10/2	Tereske
0187/17–20	Nógrádsáp	11	Tereske

12	Csitár	57	Hollókő
13	Herencsény	58	Hollókő
	Tereske	58/1	Kozárd
16	Nógrádsáp	59	Pásztó
18	Nógrádsáp		Szarvasgede
21	Nógrádsáp	60	Nógrádsáp
22	Hollókő		Pásztó
	Nógrádsáp	61	Hollókő
23	Nógrádsáp	61	Nógrádsáp
24	Bokor	62	Hollókő
	Nógrádsáp		Nógrádsáp
25	Hollókő		Pásztó
27	Hollókő		Szécsény
28	Hollókő	63	Nógrádsáp
29	Hollókő		Szécsény
30	Egyházadengeleg	64	Nógrádsáp
	Tereske		Pásztó
31	Nógrádsáp	65	Szécsény
32	Hollókő	66	Bátonyterenye
	Pásztó		Nagyoroszi
34	Nógrádsáp	67	Bátonyterenye
35	Horpács		Pásztó
36	Nógrádsáp	68	Bátonyterenye
	Szügy		Szécsény
37	Hollókő	68/1	Romhány
	Nógrádsáp	69	Bátonyterenye
38	Karancslapujtó		Patvarc
	Nógrádsáp		Szécsény
39	Nógrádsáp	70	Bátonyterenye
40/1	Hollókő		Szécsény
41	Hollókő	71	Bátonyterenye
42	Hollókő		Szécsény
	Nógrádsáp	72	Berkenye
43	Hollókő		Szécsény
	Nógrádsáp	72/1	Bátonyterenye
44	Hollókő	72/2	Bátonyterenye
45	Hollókő		Tereske
46	Hollókő	73	Bátonyterenye
47	Nógrádsáp		Szécsény
47/2	Szerdahely	74	Bátonyterenye
49	Kozárd		Pásztó
49/1	Hollókő		Szécsény
51	Hollókő		Vizslás
52	Hollókő	75	Szuha
	Pásztó		Tolmács
55	Hollókő	76	Egyházastarcsa
	Pásztó		Kazár
56	Hollókő		Szécsény
56/1	Pásztó	77	Bánk
56/2	Pásztó	80	Keszeg

81	Hollókő	135	Csesztve
81/1	Pusztaberki Szécsény	136	Magyarnándor
81/2	Keszeg Szécsény	142/1	Tereske
82	Hollókő	142/2	Tereske
82/1	Szécsény	143/5	Tereske
82/2	Szécsény	146	Csesztve
83	Szécsény	147	Bátonyterenye
84	Szécsény	154	Szirák
89	Kazár Szécsény	155/1	Szécsény
90/2	Szécsény	155/2	Szécsény
94/1	Nézsza	156	Szécsény
99	Kazár	161	Szirák
101	Szécsény	163	Horpács
102	Szügy	170	Patak
103	Szécsény	175	Keszeg
106	Szécsény	176	Keszeg
107/1	Szécsény	177	Keszeg
107/2	Szécsény		Alsópetény
108/2	Szécsény	178	Keszeg
109	Kozárd	186	Szátok
112	Alsópetény Bátonyterenye	192	Ságújfalu
113	Bátonyterenye Keszeg		Szilaspogony
113/1	Szécsény	195	Drégelypalánk
113/2	Szécsény	195	Mátraterenye
114	Keszeg Szécsény	196	Egyházastarcsa
115	Keszeg Szécsény	199	Kozárd
116	Szécsény	200	Karancseszki
117	Szécsény		Kozárd
118	Szécsény		Ludányhalászi
119	Ősagárd Szécsény		Vizslás
120/1	Szécsény	201	Szügy
120/2	Szécsény	203	Karancseszki
121/2	Szécsény	203	Nézsza
122	Szécsény	203/3	Pásztó
123/1	Szécsény	204/3	Nézsza
123/2	Szécsény	205	Nézsza
124	Szécsény	208	Szerdahely
124/2	Kishartyán		Vanyarc
126	Ipolytarnóc	209/2	Kisecset
129	Tereske	216	Cserhátsurány
132	Szügy	217	Kétbodony
133	Tereske	219	Tar
		220/5	Nógrádmegyer
		221/2	Kishartyán
		225	Vizslás
		226	Vizslás
		228	Nőtincs
		229/2	Rétság
		231	Etes
		231/1-3	Nézsza

236	Cserhátsurány	357	Karancsság
	Piliny	359	Érsekvadkert
237	Bátonyterenye	359/1	Hollókő
243	Vizslás	360	Hollókő
244	Drégelypalánk	361	Hollókő
	Tar	362	Hollókő
248/1-3	Nőtincs	364	Hollókő
250	Vizslás	365	Hollókő
250/1	Tereske	368	Tereske
252/2	Romhány	369	Hollókő
259	Nógrádsipek		Tereske
261	Litke	370	Hollókő
267/2	Egyházasdengeleg		Karancsberény
268	Mohora		Tereske
269/1	Mohora	371	Tereske
270	Szarvasgede	372	Etes
271	Pásztó	374	Hollókő
	Szarvasgede	375	Hollókő
271/1-12	Pásztó	380	Hollókő
274/14	Pásztó	382	Hollókő
274/26-27	Pásztó		Tar
277	Kazár	383	Hollókő
278	Jobbágyi	387	Hollókő
	Kozárd	389	Hollókő
282	Szirák	390	Hollókő
284	Kozárd		Szuha
286	Szalmatercs	391	Hollókő
289	Nézsza	392	Hollókő
296	Szirák	393	Cserhátsurány
298	Galgaguta	394	Hollókő
311/11	Kétdodony	397	Hollókő
319/1	Cserhátsurány	398	Hollókő
321	Nógrádmegyer	399/2	Hollókő
322	Ipolytarnóc	400	Hollókő
323	Ipolytarnóc	402	Hollókő
329	Érsekvadkert	403	Hollókő
	Nagyoroszi		Mátraszőlős
340	Cserhátsurány	404	Hollókő
341	Cserhátsurány	405	Hollókő
344	Cserhátsurány	406	Hollókő
345	Cserhátsurány	407	Hollókő
	Hollókő	408	Palotás
347	Hollókő	409	Hollókő
348	Érsekvadkert	411	Hollókő
	Hollókő	412	Hollókő
349/1-2	Tolmács		Nézsza
350	Hollókő	413/3	Nógrádsáp
351/1	Cserhátsurány	415/1	Hollókő
352	Cserhátsurány	415/2-3	Hollókő
353	Cserhátsurány	416	Hollókő

	Nógrád	659/2	Szécsény
417	Hollókő	712/2	Bercel
	Nógrád	729	Nógrádmegyer
424	Hugyag	733	Litke
434	Karancsság	755	Karancslapujtő
437/4	Szalmatercs	758	Karancslapujtő
439	Nemti	775	Litke
445	Balassagyarmat	776	Litke
447	Balassagyarmat	788	Bátonyterenye
454	Mátraterenye	798	Bátonyterenye
457	Nógrádsáp	799	Szurdokpüspöki
475	Bárna	842	Ludányhalászi
449	Buják	853/1	Mátranovák
459/1	Varsány	880	Mátraterenye
462/1	Nógrádsáp	904/1	Rétság
462/2	Nógrádsáp	956/7	Romhány
463	Nógrádsáp	961	Romhány
464	Nógrádsáp	972/1-2	Romhány
465	Nógrádsáp	990	Mátraverebély
468	Nógrádsáp	1004/1	Pásztó
469	Nógrádsáp	1004/2	Pásztó
469/2	Patak	1051	Balassagyarmat
470	Nógrádsáp	1108	Diósjenő
487	Mátramindszent	1109	Diósjenő
498	Ipolyvece	1176	Diósjenő
514	Balassagyarmat	1239	Balassagyarmat
516	Borsosberény	1254	Salgótarján
520	Bercel	1276	Szécsény
	Borsosberény	1285/1	Szécsény
522/2	Szécsény	1286	Szécsény
523	Kazár	1291	Szécsény
525/2	Szécsény	1292/2	Szécsény
530	Bercel	1460	Szécsény
530/1	Bercel	1461	Szécsény
534	Nagylóc	1462/1	Szécsény
539/1	Nőtincs	1463	Szécsény
541	Bercel	1464	Szécsény
544	Karancskeszi	1465/1	Szécsény
545	Karancskeszi	1465/2	Szécsény
546	Kazár	1465/10	Szécsény
548	Kazár	1466/1	Szécsény
549/1	Szécsény	1466/2	Szécsény
550	Nógrád	1467/1	Szécsény
	Szécsény	1467/2	Szécsény
564/1	Egyházasgerge	1468	Szécsény
564/2	Egyházasgerge	1474	Szécsény
574	Nógrádmegyer	1475	Szécsény
596	Vanyarc	1477	Szécsény
600/1	Balassagyarmat	1498	Balassagyarmat
617	Mátraszőlős	1531	Balassagyarmat

1532	Balassagyarmat	2237	Szuha
1588/1	Balassagyarmat	2501/2-4	Szécsény
1619	Mátraverebély	2915	Bátonyterenye
1620	Mátraverebély	4344	Bátonyterenye
1621	Mátraverebély	3308/1	Pásztó
1660	Pásztó	3309	Pásztó
1699/1	Szécsény	3556	Salgótarján
1699/2	Szécsény	4104	Salgótarján
1723	Érsekvadkert	8642	Salgótarján

MŰEMLÉKI TÖRZSSZÁMOK MUTATÓJA

5421	Szarvasgede	5681	Cserhátsurány
5422	Szarvasgede	5682	Csesztve
5423	Szarvasgede	5683	Csesztve
5424	Szirák	5684	Csesztve
5425	Szirák	5685	Csitár
5426	Szirák	5687	Csitár
5427	Szirák	5688	Csitár
5428	Szirák	5689	Csitár
5429	Szurdokpüspöki	5690	Dejtár
5430	Tar	5691	Dejtár
5431	Tar	5692	Drégelypalánk
5432	Tar	5693	Drégelypalánk
5433	Vanyarc	5694	Drégelypalánk
5434	Vanyarc	5697	Érsekvadkert
5435	Alsópetény	5698	Érsekvadkert
5436	Alsópetény	5699	Érsekvadkert
5437	Alsópetény	5700	Érsekvadkert
5438	Alsópetény	5701	Galgaguta
5439	Alsópetény	5402	Herencsény
5440	Berkenye	5703	Herencsény
5663	Salgótarján	5704	Herencsény
5664	Salgótarján	5705	Hont
5665	Balassagyarmat	5706	Hugyag
5666	Balassagyarmat	5709	Magyarnándor
5667	Balassagyarmat	5710	Magyarnándor
5668	Balassagyarmat	5711	Mohora
5669	Balassagyarmat	5712	Órhalom
5670	Balassagyarmat	5713	Patak
5671	Balassagyarmat	5715	Patak
5672	Becske	5716	Patvarc
5673	Bercel	5717	Patvarc
5674	Bercel	5718	Szanda
5675	Bercel	5719	Szügy
5675	Bercel	5720	Szügy
5678	Cserhátsurány	5721	Szügy
5679	Cserhátsurány	5722	Szügy
5680	Cserhátsurány	5723	Szügy

5724	Szügy	5767	Borsosberény
5725	Terény	5768	Duósjenő
5770	Horpács	5769	Diósjenő
5771	Horpács	5777	Kisecset
5772	Horpács	5778	Legénd
5773	Keszeg	5779	Legénd
5774	Keszeg	5780	Legénd
5775	Keszeg	5781	Legénd
5776	Kétbodony	5782	Legénd
5777	Bercel	5783	Legénd
5727	Bér	5784	Nagyoroszi
5728	Bér	5785	Nagyoroszi
5729	Bér	5786	Nézsza
5730	Bokor	5787	Nézsza
5731	Bokor	5788	Nézsza
5732	Buják	5789	Nézsza
5733	Buják	5790	Nézsza
5734	Buják	5791	Nógrád
5735	Buják	5792	Nógrád
5736	Cserhátszentiván	5794	Nógrád
5737	Cserhátszentiván	5795	Nógrádsáp
5738	Ecseg	5796	Nógrádsáp
5739	Egyházasdengeleg	5797	Nőtincs
5740	Egyházasdengeleg	5798	Nőtincs
5741	Egyházasdengeleg	5799	Nőtincs
5742	Erdőtarcsa	5800	Ősagárd
5743	Erdőtarcsa	5802	Pusztaberki
5744	Erdőtarcsa	5804	Rétság
5745	Erdőtarcsa	5805	Romhány
5746	Garab	5806	Romhány
5747	Pásztó	5807	Romhány
5748	Pásztó	5808	Romhány
5749	Pásztó	5809	Szátok
5750	Héhalom	5810	Szendehely
5751	Jobbágyi	5811	Szendehely
5752	Kálló	5812	Szente
5753	Kozárd	5813	Szécsénke
5754	Mátraszőlős	5814	Tereske
5755	Mátraszőlős	5815	Tereske
5756	Palotás	5816	Tereske
5757	Pásztó	5817	Tolmács
5758	Pásztó	5818	Tolmács
5759	Pásztó	5819	Bárna
5760	Pásztó	5820	Cered
5761	Pásztó	5821	Cered
5762	Pásztó	5822	Dorogháza
5763	Pásztó	5823	Etes
5764	Pásztó	5824	Etes
5765	Pásztó	5825	Mátraterenye
5766	Borsosberény	5826	Mátraterenye

5827	Mátraterenye	5878	Hollókő
5828	Karacsberény	5879	Hollókő
5830	Karancseszti	5880	Hollókő
5830	Karancseszti	5881	Hollókő
5832	Karancslapujtó	5882	Hollókő
5833	Karancslapujtó	5883	Hollókő
5834	Karancslapujtó	5884	Hollókő
5835	Karancslapujtó	5885	Hollókő
5836	Kishartyán	5886	Hollókő
5837	Kishartyán	5887	Hollókő
5838	Bátonyterenye	5888	Hollókő
5839	Bátonyterenye	5889	Hollókő
5840	Bátonyterenye	5890	Hollókő
5841	Bátonyterenye	5892	Hollókő
5842	Bátonyterenye	5893	Hollókő
5843	Bátonyterenye	5894	Hollókő
5844	Szuha	5895	Hollókő
5845	Szuha	5896	Hollókő
5846	Mátramindszent	5897	Hollókő
5847	Mátranovák	5898	Hollókő
5848	Mátraverebély	5899	Hollókő
5849	Mátraverebély	5900	Ipolytarnóc
5850	Mátraverebély	5901	Ipolytarnóc
5851	Mátraverebély	5903	Karancsság
5852	Bátonyterenye	5904	Karancsság
5853	Mátraterenye	5905	Szalmatercs
5854	Mátraterenye	5906	Karancsság
5855	Nemti	5907	Litke
5856	Sámsonháza	5908	Litke
5857	Szilaspagony	5909	Litke
5858	Szuha	5910	Litke
5859	Szuha	5911	Ludányhalászi
5860	Vizslás	5913	Ludányhalászi
5861	Zabar	5914	Magyargéc
5862	Salgótarján	5915	Nagylóc
5863	Egyházasszerge	5916	Nógrádmegyer
5864	Hollókő	5917	Nógrádmegyer
5865	Hollókő	5918	Nógrádmegyer
5866	Hollókő	5919	Nógrádmegyer
5867	Hollókő	5920	Nógrádsipek
5868	Hollókő	5921	Nógrádsipek
5869	Hollókő	5922	Piliny
5870	Hollókő	5924	Szalmatercs
5871	Hollókő	5925	Szécsény
5872	Hollókő	5926	Szécsény
5873	Hollókő	5927	Szécsény
5874	Hollókő	5928	Szécsény
5875	Hollókő	5929	Szécsény
5876	Hollókő	5930	Szécsény
5877	Hollókő	5931	Szécsény

5932	Szécsény	8183	Bánk
5933	Szécsény	8703	Tereske
5934	Szécsény	8832	Hollókő
5935	Szécsény	8905	Hollókő
5936	Szécsényújfalú	9107	Csécse
5937	Varsány	9192	Salgótarján
5938	Varsány	9420	Nézsza
6663	Karancsberény	9551	Ipolyvece
6842	Keszeg	9947	Pásztó
6844	Cserhátsurány	9953	Szécsény
6845	Cserhátsurány	10071	Karancskeszzi
6846	Tereske	10128	Nézsza
6850	Szécsény	10129	Rétság
6854	Bátonyterenyé	10330	Vizslás
6856	Szécsény	10336	Kazár
6867	Diósjenő	10338	Vizslás
6870	Pásztó	10344	Ságújfalú
8154	Balassagyarmat	10345	Vizslás
8155	Balassagyarmat	10376	Kazár
8168	Hollókő	10377	Kazár
8169	Hollókő	10381	Kazár
8170	Hollókő	10382	Vizslás
8171	Hollókő	10396	Kazár
8172	Hollókő	10397	Kazár
8173	Hollókő	10398	Vizslás
8174	Hollókő	10461	Kazár
8175	Hollókő	10660	Balassagyarmat
8176	Hollókő	10793	Érsekvadkert
8177	Hollókő	10801	Salgótarján
8178	Hollókő	10807	Balassagyarmat
8179	Hollókő	10928	Kétbodony
8180	Hollókő	10951	Pásztó
8181	Hollókő	10953	Nógrádsáp
8182	Hollókő	10980	Pásztó

KIEGÉSZÍTÉSEK – JEGYZETEK

Jobbító megjegyzéseiket, kiegészítéseiket kérjük erre a címre eljuttatni: **istvan.bardoly@koh.hu**

LISTED BUILDING IN HUNGARY

NÓGRÁD COUNTRY

The present volume is an official publication of the listed buildings in Hungary, edited and published by the National Office of Cultural Heritage. Each entry contains the basic topographical data of the buildings, date and period most characteristic in their present appearance, and a short description of the structure and its building history, with reference to valuable fixtures, fittings, and furnishing, if any. Further information on all the indicated items is available at the listed buildings records section of the office to be contacted by mail: Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Nyilvántartási Osztály H-1014 Budapest, Táncsics M. u. 1., or e-mail through our web site at www.koh.hu.